

ΑΓΝΗΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΓΩΓΗ
ΤΟΥ
ΠΟΛΙΤΗ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1981

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Μέ απόφαση τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως τά διδακτικά βιβλία τοῦ δημοτικοῦ, τοῦ γυμνασίου καί τοῦ λυκείου τυπώνονται ἀπό τόν Ὀργανισμό Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βιβλίων καί μοιράζονται ΔΩΡΕΑΝ.

αφ. 17397
Ψηφιοποιήθηκε ἀπό το Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ΑΓΝΗΣ Ο. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

'Αγωγή του Πολίτη

γιά τήν ΣΤ' Δημοτικού

Συνεργασία: ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ ΦΑΡΑΚΟΣ

Σκίτσα: ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ

Έξωφυλλο καί σκίτσα: ΤΖΕΝΗ ΚΑΡΑΚΑΛΛΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1981

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Έλληνόπουλα από διαφορετικές χώρες

Γιαννάκης τελειώνει έφετος τό δημοτικό σχολείο. Τώρα πηγαίνει στην έκτη τάξη καί, όπως πολλά παιδιά τής ηλικίας του, νομίζει ότι τά ξέρει όλα ή σχεδόν όλα. Ή αλήθεια βέβαια είναι ότι ό Γιαννάκης ξέρει πολλά πράματα για τήν ηλικία του. Αυτό τό κατάφερε όχι μόνο επειδή διαβάζει βιβλία, αλλά καί επειδή ρωτά συνεχώς για κάθε άπορία πού έχει. Ήπί πλέον άκούει πάντα μέ προσοχή τίς ζωηρές συζητήσεις πού άρχίζει καμιά φορά ό πατέρας του μέ φίλους του. Γι' αυτόν τό λόγο ό Γιαννάκης περνά συχνά για παντογνώστης μέσα στην τάξη καί πότε πότε τόν ζηλεύουν μερικοί από τούς συμμαθητές του. Ήκείνος όμως πού όχι μόνο δέν τόν ζηλεύει, αλλά καί τόν θαυμάζει είναι ό Περικλής, ό πιό καλός του φίλος. Αυτός διαβάζει μόνο όσα τούς βάζει ό δάσκαλος, γιατί δέν άγαπά πολύ τά βιβλία. Θέλει όμως νά ξέρει κι αυτός πολλά πράματα, χωρίς ν' άνοιξει βιβλίο καί τά μαθαίνει συζητώντας μέ τό φίλο του, τό Γιαννάκη.

Μιά μέρα ό Περικλής πέρασε νά πάρει τό Γιαννάκη, νά πάνε μαζί στό σπίτι ενός θείου του πού είχε έρθει από τήν Ήμερική. Ήθελε νά γνωριστούν ό φίλος του μέ τόν ξάδερφό του τόν Τζόν, πού ήταν γεννημένος στην Ήμερική καί ήρθε για πρώτη φορά στην Έλλάδα.

Ό Τζόν ήταν δυο - τρία χρόνια μεγαλύτερος από τά δυό παιδιά. Φορούσε μακριά παντελόνια καί χρωματιστό πουκάμισο. Ήπαιζε μπάλα έξω από τό σπίτι μέ ένα άλλο παιδί, συγγενικό καί αυτό, τό Σωκράτη από τήν Πόλη.

Άφου έπαιξαν τά παιδιά, κάθησαν στό πεζούλι τής πόρτας καί ό Περικλής άρχισε, κατά τή συνήθειά του, τίς έρωτήσεις :

— Έσύ, Τζόν, τί είσαι; Έλληνας ή Ήμερικάνος;

Σ' αυτό ό Τζόν ήξερε ν' άπαντήσει. Ήταν Ήμερικανός πολίτης, γιατί είχε γεννηθεί καί ζούσε στην Ήμερική, άνηκε δηλαδή στό

κράτος εκείνο. Ἡ καταγωγή του ὅμως καί ἡ γλώσσα του ἦταν ἑλληνική. Ἦταν καί χριστιανός ὀρθόδοξος. Ἄνηκε λοιπόν στό ἑλληνικό ἔθνος.

— Τό ἴδιο συμβαίνει καί μ' ἐμένα, εἶπε ὁ Σωκράτης. Ἐγώ εἶμαι γεννημένος στήν Τουρκία καί εἶμαι πολίτης τοῦ τουρκικοῦ κράτους, μά ἡ ἐθνική μου συνείδηση εἶναι ἑλληνική.

Ἐπισημ. Ὁ Γιαννάκης, πού εἶχε διαβάσει ἕνα βιβλίο γιά τό κράτος καί γιά τή ζωή τῶν ἀνθρώπων ἀπό τότε πού ἐμφανίστηκαν στή γῆ, ἐξήγησε τότε στόν Περικλῆ, καθώς καί στά ἄλλα παιδιά, πώς οἱ ἄνθρωποι ζοῦν ὅλοι μαζί σέ κοινωνία, ὅπως καί οἱ μέλισσες ἢ τά μυρμηγκία, καί εἶναι ὀργανωμένοι ἔτσι, ὥστε νά ὑπάρχει κάποια τάξη στή συμβίωσή τους καί νά μήν κάνει ὁ καθένας ὅ,τι θέλει καί ἰδίως πράματα πού θά βλάψουν τόν ἄλλο.

— Στήν ἀρχή δέν ὑπῆρχαν οὔτε βασιλιάδες οὔτε πρωθυπουργοί ὅπως τώρα. Κάθε οἰκογένεια εἶχε δικό της βασίλειο καί ὁ πατέρας τῆς οἰκογένειας ἦταν σάν βασιλιάς.

— Τί ἀστεῖο πού μοῦ φαίνεται αὐτό! φώναξε ὁ Περικλῆς. Ἐμεῖς στό σπίτι εἴμαστε πέντε ἄνθρωποι. Τί εἶδους βασίλειο θά γινόταν αὐτό, μέ πέντε ἄτομα;

Ἐπισημ. Ὁ Τζόν καί ὁ Σωκράτης πλησίασαν περισσότερο καί ἄκουγαν μέ προσοχή αὐτά πού ἔξερε ὁ Γιαννάκης.

Τότε ἐκεῖνος τούς διηγήθηκε ὅτι οἱ οἰκογένειες ἐκεῖνο τόν καιρό δέν ἦταν σάν τίς σημερινές. Καί τά παιδιά καί τά ἐγγόνια, ὅταν παντρεύονταν, ἔμεναν μαζί καί ἀποτελοῦσαν μία μεγάλη ὁμάδα. Εἶχαν μάλιστα κοντά τους καί τούς δούλους καί ὅλοι μαζί ἀποτελοῦσαν τήν πατριαρχική οἰκογένεια.

— Σκέψου ἀλήθεια νά ἦταν ὁ παππούς βασιλιάς! ἐφώναξε ὁ Περικλῆς. Τί ὠραία πού θά ἦταν!

— Ναί. Ἄν ζούσαμε ἐκείνη τή μακρινή ἐποχή, στήν οἰκογένειά σου θά ἦταν ἀρχηγός ὁ παππούς σου. Ὅσο περνοῦσαν ὅμως οἱ αἰῶνες, τά πράματα ἄλλαζαν. Πολλές μαζί ἀπό τίς πατριαρχικές ἐκείνες οἰκογένειες ἐνώθηκαν, ἀναγνώρισαν γιά ἀρχηγό τους τό δυνατότερο ἄντρα ἢ τόν ἀρχηγό τῆς μεγαλύτερης οἰκογένειας καί δημιούργησαν ἔτσι τή φυλή.

Ἐπισημ. Οἱ οἰκογένειες πού ἐνώθηκαν σέ μία φυλή κατοικοῦσαν σέ γει-

τονικές περιοχές, μιλούσαν τήν ἴδια γλώσσα, προσκυνούσαν τούς ἴδιους θεούς καί εἶχαν κοινούς προγόνους.

— Ἔτσι φαίνεται δημιουργήθηκε καί ἡ πατρίδα μας ἡ Ἑλλάδα, εἶπε ὁ Περικλῆς. Κι ἐμεῖς μιᾶμε ὅλοι ἑλληνικά, πιστεύουμε στήν ἴδια θρησκεία, κατοικοῦμε στήν ἴδια χώρα καί ἔχουμε τούς ἴδιους προγόνους. Θυμᾶσαι πού στίς 28 Ὀκτωβρίου ὁ δάσκαλός μας, ὁ κύριος Χαρίδημος, μᾶς μίλησε γιά τούς προγόνους μας καί γιά τά ἡρωικά τους κατορθώματα ;

— Καί βέβαια τό θυμᾶμαι, φώναξε ὁ Γιαννάκης. Ὁ μπαμπάς μου, πού τόν ρώτησα, ὅταν γύρισε ἐκεῖνο τό βράδυ, μοῦ ἐξήγησε ὅτι οἱ διάφορες φυλές στήν ἀρχή γύριζαν ἀπό τόν ἕναν τόπο στόν ἄλλο, χωρίς σπίτια, χωρίς προστασία καί, ὅταν κάποτε τύχαινε ν' ἀνακαλύπτουν κάποια εὐφορη καί μεγάλη πεδιάδα, ἐφτιαχναν ἐκεῖ τά κονάκια τους, κουβαλοῦσαν τά κοπάδια τους, ἔσπερναν τά χωράφια καί σιγά σιγά συνήθιζαν πιά στό μέρος ἐκεῖνο, τό ἀγαποῦσαν καί στό τέλος δέν ἀποφάσιζαν νά τό ἐγκαταλείψουν, ἀκόμη καί ὅταν ἔβρισκαν ἄλλη καλύτερη περιοχὴ. Αὐτή πιά ἦταν ἡ πατρίδα τους.

— Τώρα πού τό λές θυμήθηκα τά Θρησκευτικά, φώναξε ὁ Σωκράτης. Ὁ Μωϋσῆς δέν ἦταν ὁ ἀρχηγός τῆς φυλῆς τοῦ Ἰσραήλ ; Δέν πήρε τό λαό του γιά νά πᾶνε νά ἐγκατασταθοῦν γιά πάντα σέ μιά δική τους γῆ ; Ὁ Μωϋσῆς ἦταν μάλιστα καί ἀρχηγός τῆς θρησκείας. Θυμᾶσαι πού μάθαμε στήν Παλαιά Διαθήκη, ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἐπικοινωνοῦσε μέ τό Θεό, πού τοῦ ἔδωσε τίς δέκα ἐντολές ;

— Δηλαδή τοῦ ἔδωσε τούς νόμους ! ἐξήγησε θριαμβευτικά ὁ Γιαννάκης.

— Καί τί ἔγινε, ἀφοῦ ἡ κάθε φυλή ἐγκαταστάθηκε σέ ὀρισμένο τόπο ; Τότε ἔγινε καί ἡ Ἑλλάδα ; θέλησε νά μάθει ὁ Περικλῆς.

Ἄλλά ὁ Γιαννάκης δέν μπορούσε νά ἱκανοποιήσει τήν καινούρια αὐτή ἀπορία τοῦ φίλου του. Ἦξερε μόνο νά τοῦ πεῖ ὅτι οἱ φυλές αὐτές σέ κάθε χώρα σχημάτισαν τά πρῶτα κράτη.

Ἐποσχέθηκε ὅμως στά παιδιά νά διαβάσει τό βράδυ ἐκεῖνο καί νά τούς ἐξηγήσει τήν ἄλλη μέρα.

Οἱ τέσσερις φίλοι χωρίστηκαν καί καθένας σκεφτόταν τί ὠραία πού ἦταν, νά ἔχεις φίλους καί νά μπορείς νά συζητᾶς μαζί τους.

Οί φυλακές του Σωκράτη

Περικλής και ο Γιαννάκης πήγαν στο δωμάτιο της Καλλιόπης, της αδελφής του Γιαννάκη, για να τη ρωτήσουν αν είχε να τους δανείσει κόλλα, να φτιάξουν έναν αετό που θά τον πετούσαν την Καθαρή Δευτέρα. Βρήκαν όμως την Καλλιόπη να διαβάζει για τους διαγωνισμούς τόν «Κρίτωνα» του Πλάτωνα. Ήταν δύσκολο τό κείμενο και ή Καλλιόπη δέν τά κατάφερε και τόσο καλά. Προσπάθησαν λοιπόν να τη βοηθήσουν στην εξήγηση και στό τέλος κατόρθωσε ή Καλλιόπη να μεταφράσει τό αρχαίο κείμενο, πού μέ λίγα λόγια έλεγε τά εξής :

‘Ο Σωκράτης είναι στή φυλακή καταδικασμένος από τό δικαστήριο τών ‘Αθηναίων να πιει τό κώνειο, ένα δηλητήριο δηλαδή πού φέρνει τό θάνατο. ‘Ο μαθητής του ο Κρίτων, τόν επισκέπτεται στή φυλακή και του λέει ότι μπορεί να δραπετεύσει, γιατί έχει πληρώσει τό δεσμοφύλακα. ‘Ο Σωκράτης όμως αρνείται να φύγει και εξηγεί στόν Κρίτωνα πώς πρέπει να μείνει και να πιει τό κώνειο, γιατί, σάν πολίτης πού είναι, πρέπει να ύποταχθει στους νόμους της πατρίδας του. Λέει μάλιστα στόν Κρίτωνα πώς οί νόμοι φανερώθηκαν στόν ύπνο του σάν άνθρωποι και του είπαν :

«Νομίζεις, Σωκράτη, πώς είναι δυνατόν να υπάρξει κράτος, όταν οί αποφάσεις του δέν είναι ισχυρές και όταν οί πολίτες τίς περιφροούν ; ‘Εμείς οί νόμοι σέ γεννήσαμε, σέ αναθρέψαμε και σέ μορφώσαμε, δίνοντας σ’ έσένα και στους άλλους πολίτες ό,τι πίο καλό είχαμε. Σέ όποιον δέν αρέσουμε είναι ελεύθερος να φύγει και να πάει να εγκατασταθεί άλλοι. Αύτός όμως πού θά μείνει, αφού έξετάσει και μάθει μέ ποιόν τρόπο έμεις διοικούμε και δικάζουμε, είναι υποχρεωμένος να κάνει εκείνο πού διατάζουμε έμεις.»

Τά παιδιά συγκινήθηκαν από την ιστορία του Σωκράτη και παρακάλεσαν τό ίδιο απόγευμα τόν κύριο Κώστα, τόν πατέρα του Γιαννάκη, να τά πάει στό μνημείο του Φιλοπάππου απέναντι από την ‘Ακρόπολη, για να δούν και από κοντά αυτές πού λέγονται «φυλακές του Σωκράτη», για τίς όποιες είχαν ακούσει να μιλούν διάφοροι συμμαθητές τους.

Καί, όταν βρέθηκαν ἐκεῖ, τοὺς φάνηκε ὅτι ἔβλεπαν τοὺς νόμους σάν ἀσπροντυμένες νέες νά πλησιάζουν τὸ γερο-Σωκράτη, νά σκύβουν ἐπάνω του καί νά τοῦ μιλοῦν.

Ὁ κύριος Κώστας συγκινήθηκε καί ἐκεῖνος μέ τή σειρά του καί ἐξήγησε στά παιδιά ὅτι γιά ἓνα λαό ἐλεύθερο ἢ ὑπακοή στοὺς νόμους δέν εἶναι ὑποδούλωση, ἀλλά κάτι ἐντελῶς διαφορετικό, σάν ὁ πολίτης νά ὑπακούει στόν ἴδιο τόν ἑαυτό του. Εἶναι συμφέρον τοῦ πολίτη νά ὑπάρχει τὸ κράτος καί νά διοικεῖται καλά, γιατί, εἴτε ἔμπορος εἶναι, εἴτε ὑπάλληλος, εἴτε ἐπαγγελματίας, εἴτε ἐργάτης, πάντα θά ἔχει κάτι νά ζητήσει ἀπὸ τὸ κράτος καί τὸ κράτος θά μπορέσει ν' ἀνταποκριθεῖ σέ ὅλες αὐτές τίς αἰτήσεις, μόνο ὅταν τὸ βοηθοῦν ὅλοι οἱ πολίτες καί ὁ καθένας χωριστά, ὑπακούοντας στοὺς νόμους.

Τά παιδιά ἄκουσαν μέ ἐνδιαφέρον ὅσα τοὺς εἶπε ὁ κύριος Κώστας καί ὑποσχέθηκαν ὁ ἓνας στόν ἄλλο νά γίνουν καλοὶ πολίτες, νά ὑπακούουν στό κράτος καί στοὺς νόμους καί νά μὴν κάνουν ποτέ κακὸ στήν πατρίδα τους παρακούοντας τοὺς νόμους της.

Μπροστά στη Μητρόπολη

να μεσημέρι ο Γιαννάκης και ο Περικλῆς, πού είχαν τελειώσει νωρίς τό σχολεῖο τους, περπατοῦσαν χαζεύοντας στούς δρόμους τῆς Ἀθήνας. Χωρίς νά τό καταλάβουν βρέθηκαν ἔτσι ἔξω ἀπό τή Μητρόπολη. Εἶχαν πάει καί ἄλλοτε καί εἶχαν δεῖ τή μεγάλη αὐτή ἐκκλησία κοντά στήν Πλατεία Συντάγματος, πού εἶναι ὁ μητροπολιτικός ναός τῆς πρωτεύουσας. Σήμερα ὅμως οἱ πόρτες ἦταν κλειστές, ἐνῶ πλῆθος κόσμου, ἀνάμεσα στό ὅποιο ἦταν καί πολλοί ἱερεῖς, περίμεναν ἀπ' ἔξω. Ὁ Γιαννάκης μέ τόν Περικλῆ πλησίασαν γρήγορα ἐκεῖ καί ἀνακατώθηκαν μέ τό πλῆθος, προσπαθώντας νά καταλάβουν τί ἀκριβῶς συνέβαινε. Γιατί ἔμεναν οἱ πόρτες τῆς ἐκκλησίας κλειστές καί τί ἤθελε ὁ κόσμος ἐκεῖ ἀπ' ἔξω ;

Πιό περίεργος ἀπό τούς δύο ὁ Περικλῆς, δέν κρατήθηκε καί, ὅταν δέν μπόρεσαν νά καταλάβουν ἀπό τίς κουβέντες τῶν ἄλλων τί συνέβαινε, ρώτησε ἕναν κύριο πού στεκόταν δίπλα τους. Ἐκεῖνος ἐξήγησε στά δύο παιδιά, ὅτι μέσα στή Μητρόπολη εἶναι κλεισμένοι ὅλοι οἱ Μητροπολίτες γιά νά ἐκλέξουν τό νέο ἀρχιεπίσκοπο τῆς χώρας.

Ἄ! Εἶναι αὐτός πού θά πάρει τή θέση τοῦ ἀρχιεπισκόπου, πού πέθανε τήν περασμένη βδομάδα ; ρώτησε ὁ Γιαννάκης.

— Ἀκριβῶς. Πρέπει νά βγεῖ ἕνας κανούριος ἀρχιεπίσκοπος στή θέση ἐκείνου πού πέθανε. Γι' αὐτό ἡ Ἱεραρχία συνεδριάζει τώρα, ἐξήγησε ὁ εὐγενικός κύριος.

— Ποιά εἶναι ἡ Ἱεραρχία ; ρώτησε ὁ Περικλῆς.

— Εἶναι οἱ ἐπίσκοποι καί μητροπολίτες ἀπ' ὅλη τήν Ἑλλάδα, ἐξήγησε ὁ συνομιλητής τῶν παιδιῶν.

Ὁ Γιαννάκης τότε θυμήθηκε νά ρωτήσει καί αὐτός :

— Ἄλλο πράμα εἶναι ἡ Ἱεραρχία καί ἄλλο ἡ Ἱερά Σύνοδος πού μάθαμε στά θρησκευτικά ;

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος εἶναι τό σῶμα πού διοικεῖ τήν Ἐκκλησία, εἶπε πρόθυμα ὁ νέος τους φίλος. Εἶναι ὅπως ἡ κυβέρνησις πού διοικεῖ ὁλόκληρο τό κράτος ἢ ὅπως τό διοικητικό συμβούλιο ἑνός φι-

λανθρωπικού σωματείου πού τό διοικεί. Ἡ Ἱερά Σύνοδος διοικεί τήν ἑλληνική Ἐκκλησία σύμφωνα μέ τούς Ἱεροῦς Κανόνες καί τούς νόμους τοῦ κράτους.

— Τό καταλάβαμε αὐτό, ἀπάντησε ὁ Γιαννάκης. Ἐπίστεψτε μας τώρα, σᾶς παρακαλῶ, ποιοί ἀποτελοῦν τήν Ἱερά Σύνοδο ;

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος, πού εἶναι ἡ κορυφή τῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελεῖται ἀπό ὀρισμένους μητροπολίτες, ὅπως λέγονται οἱ ἐπίσκοποι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἔδρα τους μιά μητρόπολη. Ἡ Ἑλλάδα ἔχει πολλούς μητροπολίτες καί πολλούς ἐπισκόπους, ἀλλά οἱ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας ὀρίζουν ποιοί μητροπολίτες ἀποτελοῦν τήν Ἱερά Σύνοδο, τούς ἐξήγησε ἕνας παπάς πού εἶχε στό μεταξύ πλησιάσει καί παρακολουθοῦσε τήν κουβέντα.

— Καλά, μόνο μητροπολίτες μποροῦν νά γίνουν μέλη τῆς Ἱεράς Συνόδου ; Ὁ παπα-Νικόλας τῆς ἐνορίας μας δέν μπορεῖ νά εἶναι στήν Ἱερά Σύνοδο καί αὐτός ; ρώτησε ξανά ὁ Περικλῆς.

— Δέν τόν ξέρω τόν παπά τῆς ἐνορίας σας, οὔτε ξέρω τί βαθμό ἔχει, ἀλλά νομίζω πῶς δέν μπορεῖ νά γίνει μέλος στήν Ἱερά Σύνοδο. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀποτελεῖται ἀπό μητροπολίτες.

— Καλά, πετάχτηκε ὁ Γιαννάκης. Καί οἱ ἐπίσκοποι δέν εἶναι παπάδες ;

Ὁ παπάς τότε τούς ἐξήγησε ὅτι, ὅπως γίνεται παντοῦ, ἔτσι καί στήν Ἐκκλησία ὑπάρχουν βαθμοί. Γιά τήν ἀκρίβεια, ὑπάρχουν τρεῖς βαθμοί: Ὁ διάκονος, πού εἶναι καί ὁ κατώτερος βαθμός· ὁ ἱερέας (πρεσβύτερος ἢ παπάς), δεύτερος βαθμός· καί τέλος ὁ ἐπίσκοπος. Ἐπίσκοποι ὅμως γίνονται μόνον οἱ ἄγαμοι κληρικοί.

— Ὅλες οἱ ἄλλες ὀνομασίες πού ἀκοῦτε δέν εἶναι βαθμοί, εἶναι τίτλοι, πρόσθεσε.

Περίεργος ὁ Περικλῆς θέλησε νά μάθει, ἂν αὐτό γίνεται σέ ὅλα τά κράτη. Ὁ εὐγενικός κύριος, πού στήν ἀρχή εἶχε λύσει τίς ἀπορίες, πῆρε καί πάλι τό λόγο :

— Ἄ, ὄχι, εἶπε. Κάθε χώρα μπορεῖ νά ἔχει τό δικό της σύστημα καί τό δικό της τρόπο νά διοικεῖ τήν Ἐκκλησία. Καί, καθῶς θά ξέρετε χωρίς ἄλλο, ὑπάρχουν πολλές θρησκείες, ὅπως π.χ. ἡ ἰουδαϊκή, ἡ μουσουλμανική, ὁ βουδισμός καί ἄλλες. Ἀκόμη καί ἡ χριστιανική θρησκεία εἶναι χωρισμένη σέ διάφορα δόγματα. Ὑπάρχουν χριστιανοί ὀρθόδοξοι, καθολικοί, διαμαρτυρόμενοι. Ἐ-

σεῖς οἱ δύο, πού θά πηγαίνετε ἀσφαλῶς σχολεῖο, πρέπει νά ξέρετε ποιά εἶναι ἡ δική μας θρησκεία.

Ὁ Γιαννάκης καί ὁ Περικλῆς φώναξαν τότε μέ μιὰ φωνή :

— Πῶς δέν ξέρουμε ! Εἴμαστε χριστιανοί ὀρθόδοξοι !

— Μπράβο, παιδιά μου ! Ὅλοι σχεδόν οἱ Ἕλληνες εἴμαστε χριστιανοί ὀρθόδοξοι καί ἡ Ἐκκλησία μας λέγεται Ἑλληνική Αὐτοκέφαλη Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία. Καί τή λένε αὐτοκέφαλη, ἐπειδὴ ἔχει δική της Ἱερά Σύνοδο καί διοικεῖται μόνη της, χωρίς νά ὑπάγεται στό Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως στά παλιά τά χρόνια. Ἡ Ἐκκλησία μας ὅμως ἀναγνωρίζει ὅτι κεφαλή τῆς ὀρθοδόξιας εἶναι τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο πού ἐδρεύει στήν Πόλη. Καί σήμερα, ὅπως παλιότερα, οἱ Ἕλληνες σέβονται καί τιμοῦν τήν Ἐκκλησία τους καί τούς ἱερεῖς της. Ὅχι μόνο γιατί ἡ Ἐκκλησία καί ἡ θρησκεία εἶναι βαθιά ριζωμένες στήν ψυχὴ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλά ἀκόμη καί ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία, σ' ὅλες τίς δύσκολες καί μεγάλες στιγμές τῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους, στάθηκε ἕνας ἀπό τούς ὁδηγούς του. Αὐτό ἔγινε καί τό 1821 κι ἀργότερα στή Μικρά Ἀσία καί στήν Κύπρο.

“Ένας περίπατος στήν Πλατεία Συντάγματος

ταν ένα Σάββατο βράδυ και ο Γιαννάκης με τό φίλο του τόν Περικλή γύριζαν από τό Στάδιο, όπου είχαν παρακολουθήσει τούς σχολικούς άγώνες.

Ήταν κουρασμένα τά παιδιά καί περπατούσαν σιγά σιγά. Περνώντας από τό μνημείο του “Αγνωστου Στρατιώτη, έστριψαν καί κατέβηκαν τίσ σκάλες πρós τό Σύνταγμα. Στήν πλατεία είδαν νά κάθεται στό ζαχαροπλαστείο ο κύριος Κώστας, ο πατέρας του Γιαννάκη. Άλλά καί αυτός τούς είδε καί τούς φώναξε νά καθήσουν κοντά του. “Ο Περικλής, παρ’ όλη του τήν κούραση, ήταν έτοιμος για τίσ έρωτήσεις του όπως πάντα.

— Γιατί λέγεται ή πλατεία του Συντάγματος; Τί είναι αλήθεια τό Σύνταγμα; ρώτησε άμέσως.

“Ο κύριος Κώστας εξήγησε τότε στά παιδιά ότι τό Σύνταγμα είναι ο θεμελιώδης νόμος του κράτους που τόν λένε καί καταστατικό χάρτη τής χώρας.

— Μέσα εκεί γράφει, αν ένα κράτος είναι δημοκρατία, ή βασιλεία, ποιός ψηφίζει τούς νόμους, ποιός κυβερνάει τή χώρα καί τί δικαιώματα καί υποχρεώσεις έχουν οί πολίτες αυτής τής χώρας. Στο Σύνταγμά μας επίσης αναφέρεται ότι ή επίσημη θρησκεία είναι ή ορθόδοξη χριστιανική.

— “Α, ώστε λοιπόν αυτό είναι! φώναξε ο Περικλής. Καί εγώ άκουγα τόσον καιρό Σύνταγμα καί δέν καταλάβαινα τί ήταν αυτό.

— Πρέπει νά ξέρετε, παιδιά, ότι τό Σύνταγμα είναι κάτι πολύ σπουδαίο, σχεδόν ίερό! είπε ο κύριος Κώστας. “Ολοι οί δημόσιοι υπάλληλοι, οί στρατιωτικοί καί οί δικαστικοί όρκίζονται, όταν θά αναλάβουν τά καθήκοντά τους, ότι θά τηρήσουν τό Σύνταγμα. Τό ίδιο καί οί ύπουργοί καί οί βουλευτές. Άλλά καί αυτός ο άρχηγός του κράτους όρκίζεται πίστη στό Σύνταγμα. Τό Σύνταγμα τό ίδιο λέει στό τελευταίο του άρθρο: «Ή τήρηση του Συντάγματος αφήνεται

Τά Παλαιά Ἀνάκτορα ὅπου στεγάζεται ἡ Βουλή τῶν Ἑλλήνων

στόν πατριωτισμό τῶν Ἑλλήνων, πού ἔχουν δικαίωμα κι ὑποχρέωση ν' ἀντισταθοῦν, μέ κάθε μέσο, σέ ὅποιοιδήποτε ἐπιχειρεῖ νά τό καταλύσει μέ τή βία».

Αὐτό θά πεί ὅτι οἱ πολίτες, πού ζήτησαν οἱ ἴδιοι νά ἔχουν τό Σύνταγμα καί νά τό ψηφίσουν ἀντιπρόσωποί τους, πού τούς ἐξέλεξαν ἐπίτηδες γι' αὐτό, πρέπει νά θέλουν νά τό τηρήσουν. Γιατί ὅσοι δέν τό τηροῦν δέν εἶναι πατριῶτες.

— Δέν μᾶς εἶπατε ὅμως, κύριε Κώστα, γιατί λέγεται «πλατεία τοῦ Συντάγματος».

— Ἐκεῖ ἀκριβῶς ἤθελα νά φτάσω, εἶπε ὁ κύριος Κώστας. Τά πρῶτα χρόνια μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ 1821 ἦρθε στήν Ἑλλάδα ὁ βασιλιάς Ὁθων. Αὐτός κυβερνοῦσε μόνος, χωρίς τή συνεργασία τοῦ λαοῦ. Ὁ λαός ὅμως ἤθελε νά ἔχει καί αὐτός γνώμη καί ν' ἀκούγεται ἡ γνώμη του. Ζητοῦσε λοιπόν Σύνταγμα. Ἐνα βράδυ, τήν 3η Σεπτεμβρίου 1843, σ' αὐτήν ἐδῶ τήν πλατεία, πού λεγόταν τότε Πλατεία Ἀνακτόρων, ὁ λαός συγκεντρώθηκε καί ζήτησε ἀπό τό βασιλιά, πού ἔμενε σέ κείνο τό παλάτι, νά γίνει τό Σύνταγμα. Ἦθελαν δηλαδή οἱ πολίτες νά συμμετέχουν καί αὐτοί στή ψήφιση τῶν νόμων καί οἱ ἐλευθερίες τοῦ κάθε πολίτη νά ὑπάρχουν γραμμένες σ' ἓνα χαρτί. Τελικά αὐτό ἔγινε τό 1844. Σέ ἀνάμνηση αὐτοῦ τοῦ γεγονότος λέγεται ἡ περιοχή ἐτούτη Πλατεία Συντάγματος καί ἓνας δρόμος, πού ἀρχίζει ἀπό τήν Ὁμόνοια, ὀνομάζεται ὁδός 3ης Σεπτεμβρίου.

Ὁ Γιαννάκης ὅμως ἤθελε νά μάθει καί κάτι ἄλλο.

— Εἶπες πατέρα, ὅτι τό Σύνταγμα εἶναι ὁ θεμελιώδης νόμος τοῦ κράτους. Ὑπάρχουν δηλαδή καί ἄλλοι νόμοι δευτερότεροι;

— Πολύ σωστή ἡ παρατήρησή σου, παιδί μου, εἶπε ὁ πατέρας του. Βέβαια ὑπάρχουν πολλοί, πάρα πολλοί νόμοι καί κάθε μέρα σχεδόν γίνονται καί καινούριοι, πού τούς ψηφίζει ἡ βουλή, δηλαδή οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ. Μά ὅλοι αὐτοί πρέπει νά εἶναι σύμφωνα μέ τό Σύνταγμα, γιατί, ὅταν δέν εἶναι, λέγονται ἀντισυνταγματικοί καί τά δικαστήρια δέν τούς ἐφαρμόζουν. Οἱ νόμοι μποροῦν ν' ἀλλάξουν εὐκόλα, γιατί ἓνας νεώτερος νόμος τροποποιεῖ τόν παλιό. Τό Σύνταγμα ὅμως δύσκολα ἀλλάζει, γιατί πρέπει νά τό ψηφίσει ἔθνοσυνέλευση, δηλαδή ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ, πού τούς ἐκλέγουν ἐπίτηδες οἱ πολίτες γιά νά ψηφίζουν τό Σύνταγμα.

— Τό Σύνταγμα πού ἔχουμε τώρα πότε ψηφίστηκε; ρώτησε πάλι ὁ Περικλῆς.

— Στίς 9 Ἰουνίου 1975 ἄρχισε ἡ ἐφαρμογή του, τοῦ ἐξηγήσε ὁ κύριος Κώστας.

Τό Σύνταγμα μας αὐτό γράφει ὅτι ἡ Ἑλλάδα εἶναι Δημοκρατία, πού ἔχει γιά Ἄρχηγό τοῦ Κράτους τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας. Ἀναφέρει ἐπίσης ὅλα τά διακαιώματα πού ἔχουν οἱ Ἕλληνες ὡς ἄτομα καί ὅλες τίς ὑποχρεώσεις πού ἔχουν ὡς πολίτες.

— Θά κοιτάξω αὔριο στή σχολική βιβλιοθήκη, νά δῶ μήπως τό ἔχουν ἐκεῖ, καί θά ζητήσω νά τό διαβάσω, εἶπε ὁ Γιαννάκης.

— Κ' ἐγώ θά κάνω τό ἴδιο! φώναξε ὁ Περικλῆς.

— Καλά θά κάνετε, εἶπε εὐχαριστημένος ὁ κύριος Κώστας. Καί νά ζητήσετε ἀπό τό δάσκαλό σας νά τό δεῖξει καί σ' ἄλλα παιδιά.

Μέ τή συζήτηση ἡ ὥρα εἶχε περάσει καί τά παιδιά, μέ τόν κύριο Κώστα, ξεκίνησαν γιά τό σπίτι. Πρὶν φύγουν ὁμως, ὁ Γιαννάκης ξανακοίταξε γιά μιά στιγμή τά Παλιά Ἀνάκτορα καί εἶπε :

— Πόσο ἀλλιώτικο μοῦ φαίνεται τώρα αὐτό τό παλάτι, ὕστερ' ἀπό ὅσα μᾶς εἶπες, πατέρα! Μοῦ φαίνεται σάν ζωντανό καί ὅτι θά μιλήσει, γιά νά μᾶς πεῖ τήν ἱστορία του!

— Καί τώρα ποιός εἶναι μέσα σέ κείνο τό παλάτι; θέλησε νά μάθει ὁ Γιαννάκης.

— Καλά ἔκανες καί μέ ρώτησες, εἶπε ὁ κύριος Κώστας. Ἐκεῖ μέσα βρίσκονται αὐτή τή στιγμή οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ, οἱ βουλευτές, πού συνεδριάζουν συζητώντας γιά νά ψηφίσουν ἕνα νόμο.

— Καί τί ὥρα θά σχολάσουν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ; ρώτησε ὁ Γιαννάκης.

— Θά ἀργήσουν ἀκόμη πολύ πέρα ἀπό τά μεσάνυχτα, εἶπε ὁ κύριος Κώστας, γιατί πρέπει νά ἐξεταστεῖ προσεκτικά κάθε λέξη καί κάθε τελεία ἀκόμη πού θά μπεῖ στό Νόμο. Ὅλα ἔχουν σημασία. — Κρίμα, καί ἐγώ ἔλεγα νά περιμένουμε νά τοὺς δοῦμε νά φεύγουν! ἔκανε ὁ Γιαννάκης.

Ἀπρόοπτες διακοπές

κείνη τήν Πέμπτη ἦρθε ξαφνικά στά παιδιά τοῦ σχολείου ἓνα... εὐχάριστο μήνυμα. Τό Σάββατο δέ θά εἶχαν σχολεῖο, οὔτε καί τή Δευτέρα, ἴσως μάλιστα νά μή γίνονταν μάθημα οὔτε καί τήν Τρίτη.

— Εἶναι ἐκλογές, τοὺς ἐξήγησαν οἱ δάσκαλοι, καί τό σχολεῖο θά γίνει ἐκλογικό τμήμα, γιά νά ἔρθουν οἱ κάτοικοι τῆς ἐνορίας νά ψηφίσουν καί νά βγάλουν τή νέα Βουλή καί τή νέα Κυβέρνηση.

Τά παιδιά δέν κατάλαβαν καί πολλά πράματα, εὐχαριστήθηκαν ὁμως πού δέ θά εἶχαν μαθήματα γιά τόσες ἡμέρες. Τά περισσότερα σκόρπισαν γιά νά παίξουν. Μερικά ὁμως ἐνδιαφέρθηκαν νά μάθουν πιό πολλά γιά τίς ἐκλογές. Τί ἦταν οἱ ἐκλογές αὐτές, πού μπορούσαν νά κλείνουν καί τό σχολεῖο ἀκόμα ;

Πρῶτος καί καλύτερος ὁ Γιαννάκης καί ἀπό κοντά ὁ φίλος του ὁ Περικλῆς. Νά τοὺς ἔβλεπε κανεῖς ἀπό μιά γωνιά μέ τί σοβαρότητα κουβέντιαζαν πάνω στό ζήτημα αὐτό.

Ἐκείνη τή στιγμή μερικοί στρατιῶτες ἔφθασαν στό σχολεῖο καί ἄρχισαν νά κουβαλοῦν δυό μεγάλα κιβώτια καί ἓνα σωρό πακέτα μέ χαρτιά στή μεγάλη αἴθουσα.

— Ἀντί νά καθόμαστε ἐδῶ, δέν πάμε καλύτερα νά ρωτήσουμε αὐτόν τό στρατιώτη, πού κάθεται φρουρός στήν πόρτα ; πρότεινε ὁ Περικλῆς.

Ἡ ἰδέα ἄρεσε καί στό Γιαννάκη καί τά δυό παιδιά, μέ κάποιον δισταγμό, σπρώχνοντας τό ἓνα τό ἄλλο πλησίασαν τό φρουρό, πού τοὺς ἔβλεπε χαμογελώντας.

Πιό θαρραλέος ὁ Γιαννάκης, ρώτησε τό στρατιώτη γιατί εἶχαν ἐγκατασταθεῖ οἱ στρατιῶτες στό σχολεῖο καί γιατί σταμάτησαν τά μαθήματα.

— Μά δέν ἀκούσατε ὅτι θά γίνουν τήν Κυριακή ἐκλογές ; ρώτησε μέ ἐκπληξη ὁ φρουρός. Ἐδῶ ὅλος ὁ κόσμος τό ξέρει !

— Ναί, αὐτό τό ἀκούσαμε, εἶπε ἀμέσως ὁ Γιαννάκης. Μά τό σχολεῖο μας τί τό θέλουν ; Ἐμεῖς τά παιδιά δέν ψηφίζουμε.

ΕΚΛΟΓΙΚΟΝ ΒΗΜΑ

Τότε ο στρατιώτης προθυμοποιήθηκε να εξηγήσει στα δύο αγόρια όσα ήξερε.

— Έσείς βέβαια δεν ψηφίζετε, γιατί είστε μικροί ακόμα. Όλοι όμως οι άντρες και οι γυναίκες, που έχουν περάσει τα 21, θα ψηφίσουν την έρχόμενη Κυριακή. Μέ την ψηφο τους αυτή θα δείξουν ποιόν θέλουν να μας κυβερνήσει στα έρχόμενα τέσσερα χρόνια. Στην Ελλάδα έχουμε δημοκρατικό πολίτευμα και κυβερνά ο λαός. Οι Έλληνες όμως είναι σχεδόν έννέα εκατομμύρια και η κυβέρνηση είναι μόνο λίγοι άνθρωποι. Άκόμα και η Βουλή αποτελείται από 300 βουλευτές. Στα παλιά τα χρόνια, όταν κάθε πόλη της Ελλάδας ήταν ξεχωριστό κράτος και οι πολίτες ήταν λίγοι, όλοι οι κάτοικοι του δήμου μαζεύονταν σε μία πλατεία και αποφάσιζαν για τα κοινά ζητήματα.

— Αυτό τό ξέρω κι εγώ, πετάχτηκε ο Περικλής. Ο δάσκαλος μου είπε πώς πρέπει να είμαι υπερήφανος που μέ λένε Περικλή, γιατί στην αρχαία Αθήνα ο μεγάλος Περικλής μιλούσε στους Αθηναίους στην «έκκλησία του δήμου», όπου μαζεύονταν όλοι και αποφάσιζαν για τόσα ζητήματα, ακόμη και για να χτίσουν τον Παρθενώνα.

— Βλέπω λοιπόν πώς ξέρετε αρκετά, παρατήρησε ευχαριστημένος ο στρατιώτης, που και του ίδιου του άρεσαν οι συζητήσεις. Σήμερα όμως, που τά κράτη είναι μεγάλα και οι πολίτες πολλά εκατομμύρια, τά πράματα δέ γίνονται έτσι. Οι πολίτες δέν κυβερνούν αυτοπροσώπως, αλλά διαλέγουν τούς αντιπροσώπους τους, που λέγονται βουλευτές και αυτοί πιά αποφασίζουν για τό πώς θα κυβερνηθεί τό κράτος και ψηφίζουν τούς νόμους.

— Τί ώραία που μās τά λέει! φώναξε ο Γιαννάκης. Αρχίζω και τά καταλαβαίνω πολύ καλύτερα.

— Τά πολλά εκατομμύρια οι πολίτες, εξακολούθησε ο στρατιώτης, που τούς λένε και εκλογείς ή ψηφοφόρους, θα μοιραστούν σε διάφορα τμήματα για να ψηφίσουν. Και αυτά θα είναι τά δημόσια κτίρια, σχολεία, τό Πανεπιστήμιο κτλ. Καταλάβετε λοιπόν τώρα γιατί έγινε εκλογικό τμήμα και τό σχολείο σας;

Ο στρατιώτης, που ήταν καλός, άφησε τά παιδιά να ρίξουν μία ματιά στις αίθουσες.

Τά πράματα είχαν αλλάξει πολύ εκεί μέσα.

— Γιά δές, Γιαννάκη, πῶς ἔγινε ἡ τρίτη τάξη! φώναξε ὁ Περι-
κλῆς. Παρά λίγο νά μὴν τῆ γνωρίσω!

Πραγματικά, ὅλα τὰ θρανία ἦταν σέ μίαν ἄκρη. Στὴ μέση εἶχαν
στήσει δυό τραπέζια, γιὰ νά κάθεται ἡ ἐπιτροπὴ πού θά ἐλέγχει
ἂν γίνονται τίμια οἱ ἐκλογές, νά μὴ ψηφίζουν δηλαδή δυό φορές οἱ ἴδιοι
ἄνθρωποι ἢ νά ψηφίζουν ἐκλογεῖς ἀπὸ ἄλλα μέρη κτλ. Στὸ βάθος εἶχαν
τοποθετήσῃ τὸ μαυροπίνακα ἔτσι, ὥστε νά σχηματίζει ἓνα χῶρισμα.

— Ἀπὸ κεῖ πίσω πάει ὁ κάθε ψηφοφόρος καί, χωρὶς νά τόν βλέ-
πει κανένας, διαλέγει τὸ ψηφοδέλτιο πού προτιμᾷ καί τὸ βάζει
μέσα στὸ φάκελο πού τοῦ δίνει ἡ ἐπιτροπὴ. Δέν ἔχετε ἀκούσει πῶς
ἡ ψηφοφορία εἶναι μυστικὴ; τούς εἶπε ὁ στρατιώτης πού στὸ μετα-
ξὺ εἶχε φύγει ἀπὸ σκοπός.

— Αὐτὸ τὸ ἔχουμε ἀκούσει, εἶπε ὁ Γιαννάκης, ἀλλὰ θά ἤθελα
νά μᾶς πείτε, πῶς ψηφίζει ὁ κόσμος. Ἐγὼ τὸ μόνο πού θυμᾶμαι
ἀπὸ τίς προηγούμενες ἐκλογές εἶναι οἱ μεγάλες οὐρές πού ἔκαναν οἱ
ἄνθρωποι μπρὸς στά σχολεῖα καί τ' ἄλλα ἐκλογικὰ τμήματα.

— Ἡ οὐρὰ αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ψηφοφορίας, ἐξήγησε ὁ στρα-
τιώτης. Ἐνας ἕνας ἀπὸ τὴν οὐρὰ μπαίνει στὴν αἴθουσα, δείχνει
τὴν ταυτότητά του καί τὸ ἐκλογικὸ του βιβλιάριο δηλαδή τὸ βι-
βλιάριο πού τοῦ ἐπιτρέπει νά ψηφίσει. Αὐτὸ γράφει μέσα τὸ ὄνομα
τοῦ ψηφοφόρου καί ἔχει τὴ φωτογραφία του. Ἡ ἐπιτροπὴ βλέπει
ἂν ὁ ψηφοφόρος εἶναι γραμμένος στὸν ἐκλογικὸ κατάλογο. Ὑστερα
ὁ ψηφοφόρος θά πάρει ἀπὸ τὸ τραπέζι τὰ ψηφοδέλτια πού
γράφουν ἀπάνω τὰ ὀνόματα τῶν ὑποψηφίων, δηλαδή ἐκείνων πού
ἐπιθυμοῦν νά ἐκλεγοῦν βουλευτές. Κάθε κόμμα ἔχει καί δικό του
ψηφοδέλτιο...

— Στάσου, στάσου! φώναξε ὁ Γιαννάκης. Νά μιά εὐκαιρία νά
μοῦ ἐξηγήσεις κάτι πού ἤθελα νά μάθω ἀπὸ καιρὸ. Τί εἶναι, ἀλή-
θεια, τὰ κόμματα;

— Τὰ κόμματα, εἶπε ὁ στρατιώτης, εἶναι ὁμάδες ἀνθρώπων πού
ἔχουν ὀρισμένο πρόγραμμα, πῶς δηλαδή θά διοικηθεῖ ἡ χώρα
καί ὑπόσχονται ὅτι, ὅταν τούς ψηφίσει ὁ λαός καί μποῦν στὴ Βου-
λὴ, θά ἐφαρμόσουν αὐτὸ τὸ πρόγραμμα. Ἐχουν ἓναν ἀρχηγό, πού
εἶναι γνωστός ἀπὸ τὴν προηγούμενη δρᾶση του. Καί, ὅταν τὸ κόμμα
αὐτὸ πάρει τὴν πλειοψηφία, ὁ ἀρχηγός του γίνεται πρωθυπουργός.

— Μπορεί ό καθένας νά είναι ύποψήφιος ; ρώτησε ό Γιαννάκης.

— Βέβαια, άπάντησε ό στρατιώτης, φτάνει νά είναι 25 χρόνων, άντρας ή γυναίκα, καί νά μήν έχει καταδικαστεί για κάποιο λόγο. "Ας ξαναγυρίσουμε όμως στην ήμέρα της έκλογής, εξακολούθησε. 'Ο ψηφοφόρος βάζει τό ψηφοδέλτιο πού προτιμά στό φάκελο καί τό ρίχνει σέ κείνο τό μεγάλο κουτί, πού τό λένε κά λ π η. Τό βράδυ, όταν δύσει ό ήλιος, μετριοϋνται τά ψηφοδέλτια σέ κάθε τμήμα καί τήν καταμέτρηση τήν παρακολουθεϊ ένας δικαστής, για νά μή γίνονται επίτηδες λάθη στό μέτρημα. "Όποιο κόμμα πάρει τούς πιό πολλούς ψήφους, θά έχει καί τούς περισσότερους βουλευτές. Οί βουλευτές βγαίνουν ανάλογα μέ τό σύστημα πού ισχύει στις εκλογές.

— Τί θά πεί πάλι αυτό ; ρώτησε ό Γιαννάκης.

— Είναι λιγάκι δύσκολο νά τό καταλάβετε, αλλά θά προσπαθήσω νά σās τό έξηγήσω, ειπε ό στρατιώτης. "Αν τό σύστημα είναι πλειοψηφικό, βγαίνει εκείνο τό κόμμα πού παίρνει έστω καί μία ψηφο περισσότερη από τ' άλλα. "Αν πάλι είναι αναλογικό, τότε θά βγούν τόσοι ύποψήφιοι, όσοι αναλογούν στις ψηφους πού πήρε τό κάθε κόμμα.

— "Α, αυτό δέν τό καταλάβαμε ! Φώναξαν καί τά δυό παιδιά μέ μία φωνή.

'Ο στρατιώτης τότε πήρε χαρτί καί μολύβι καί τούς έγραψε ένα παράδειγμα.

— "Ας πάρουμε μία περιφέρεια όπου ψηφίζουν 100.000 άνθρωποι καί βγαίνουν 10 βουλευτές. "Αν υπάρχουν τρία κόμματα καί τό Α' πάρει 40.000 ψηφους, τό Β' 30.000 καί τό Γ' 30.000 τότε, αν μέν τό σύστημα είναι πλειοψηφικό, θά βγάλει τό Α' κόμμα καί τούς δέκα βουλευτές. "Αν είναι άπλή αναλογική, θά βγάλει τό Α' κόμμα 4, τό Β' 3 καί τό Γ' 3 βουλευτές. Φτάνει όμως πιά για σήμερα. Τί γίνεται κατόπιν θά σās έξηγήσει κανένας άλλος, πού νά τά ξέρει καλύτερα από μένα, ειπε ό στρατιώτης.

Πέρασαν τρεις μέρες από τότε. Τήν Κυριακή τών εκλογών τά παιδιά παρακολούθησαν μέ πιό μεγάλο ενδιαφέρον καί μέ γνώση τίς ούρες στά τμήματα καί τ' αποτελέσματα από τό ραδιόφωνο "Ήξεραν τώρα πώς ψηφίζουν οί "Έλληνες.

Τό πρωϊ της Κυριακής ό κύριος Κώστας έτοιμάστηκε νά πάει κι αυτός νά ψηφίσει. Τά παιδιά τόν συνόδεψαν ως τήν πόρτα του

σχολείου. Στο δρόμο τούς εξήγησε πώς ό κάθε πολίτης πρέπει, πρίν ψηφίσει, νά ξεετάσει τί είναι ό κάθε ύποψήφιος καί τό κάθε κόμμα.

—Πρέπει νά ψηφίζουμε μέ προσοχή, γιατί μέ τήν ψηφο μας κανονίζουμε τήν τύχη καί τό μέλλον τής χώρας μας, είπε μέ σοβαρότητα.

Κι' άποχαιρέτησε τά παιδιά, γιά νά σταθεϊ κι αυτός στήν ούρά.

‘Η Βουλή συνεδριάζει

Ίχαν περάσει αρκετές ημέρες από τήν Κυριακή τών έκλογων. Τό Γιαννάκη καί τόν Περικλή τούς άπασχολούσε όμως τώρα μιά άλλη άπορία. Μέ ποιόν τρόπο μποροῦσε ή ψηφος πού έδινε ό ένας ή ό άλλος άνθρωπος σέ κάποιο έκλογικό τμήμα τής γειτονιάς του νά όδηγήσει στό νά γίνει ή νέα κυβέρνηση; Ρώτησαν τόν κύριο Κώστα, τόν πατέρα του Γιαννάκη, κ' εκείνος τούς ύποσχέθηκε πώς τήν ήμέρα πού θά άνοιγε ή βουλή θά έπαιρνε τρεις προσκλήσεις γιά τό θεωρεϊο τής βουλής, γιά νά παρακολουθήσει μαζί μέ τά παιδιά τήν πρώτη συνεδρίαση.

Καί νά τώρα ό Γιαννάκης καί ό Περικλής στό θεωρεϊο, καθισμένοι έμπρός, περιεργάζονται κάτω τήν όλόφωτη αίθουσα τής βουλής.

‘Η συνεδρίαση δέν έχει άρχισει ακόμη καί ό κύριος Κώστας έξηγει στά παιδιά, πώς τό ώραϊο αυτό κτίριο είναι τά Παλαιά ‘Ανάκτορα, πού τά έκτισε ό πρώτος βασιλιάς τής ‘Ελλάδας, ό ‘Οθων, όταν μεταφέρθηκε ή πρωτεύουσα τής χώρας από τό Ναύπλιο στήν ‘Αθήνα. Τώρα δέν είναι πιά ‘Ανάκτορα, αλλά σ' αυτά στεγάζονται κυρίως ή βουλή καί διάφορες άλλες δημόσιες ύπηρεσίες.

Στό μεταξύ ή αίθουσα γέμισε από βουλευτές.

—Αυτή λοιπόν είναι ή βουλή, τούς ειπε ό κύριος Κώστας, γιά τήν όποία έχετε άκούσει τόσες φορές. Τή βουλή τήν άποτελοῦν οί βουλευτές, πού είναι αντιπρόσωποι του έθνους. Αυτός πού κάθεται στή μεγάλη έδρα είναι ό πρόεδρος καί δίπλα του οί αντιπρόεδροι καί οί γραμματεϊς. Κάθε χρόνο ή βουλή εκλέγει τόν πρόεδρό της. Στά καθίσματα πού βρίσκονται σέ μακριές σειρές στήν αίθουσα κάθονται οί βουλευτές. Τά έχουν τακτοποιήσει έτσι, ώστε οί βουλευτές κάθε κόμματος νά κάθονται μαζί. ‘Εκείνοι οί πολλοί, πού κάθονται στή μέση, άποτελοῦν τό κόμμα πού πήρε τούς πιό πολλούς ψηφους στίς εκλογές καί πού σχημάτισε τήν κυβέρνηση. Τί είναι τά κόμματα τό ξερετε νομιζω τώρα. ‘Ο Περικλής μου ειπε ότι σάς τό έξηγησε ένας στρατιώτης στό έκλογικό τμήμα.

‘Εκείνη τήν ώρα ό πρόεδρος τής βουλής άρχισε νά κτυπά τό

κουδούνι και όλοι κάθισαν στις θέσεις τους. Σέ λίγο μπήκε στην αίθουσα ό πρωθυπουργός και οι ύπουργοί και πήγαν νά καθίσουν χωριστά, σ' ένα ειδικό θεωρείο πού ύπάρχει γιά τήν Κυβέρνηση.

Κατόπιν ό πρόεδρος δήλωσε ότι αρχίζει ή συνεδρίαση και ό πρωθυπουργός, κρατώντας χαρτιά στό χέρι, ανέβηκε στό βήμα και άρχισε νά μιλά προς τήν βουλή γιά τό έργο πού έχει σκοπό νά κάνει ή νέα Κυβέρνηση, πώς δηλαδή θά διοικήσει τή χώρα και ποιό πρόγραμμα θά εφαρμόσει.

Έκείνη τή στιγμή ό Περικλής θυμήθηκε τίς άπορίες του και σκύβοντας προς τόν πατέρα του Γιαννάκη τόν ρώτησε πώς έγινε ή νέα κυβέρνηση μετά τίς εκλογές. Ό κύριος Κώστας τούς εξήγησε μέ χαμηλή φωνή μερικά πράματα γιά τό ζήτημα αυτό.

—Άφου μετρηθούν όλοι οι ψηφοί, τούς είπε, και φανεί ποιό κόμμα πήρε τούς πιό πολλούς και έπομένως θά έχει και τίς περισσότερες βουλευτικές έδρες, ό Πρόεδρος τής Δημοκρατίας καλεί τόν άρχηγό του κόμματος αυτού και του αναθέτει νά βρει ανθρώπους κατάλληλους νά γίνουν ύπουργοί και νά σχηματίσουν τήν κυβέρνηση. Ό άρχηγός αυτός γίνεται πρωθυπουργός και μερικοί από τούς βουλευτές του ίδιου κόμματος γίνονται ύπουργοί. Πρωθυπουργός και ύπουργοί όρκίζονται μπροστά στον άρχηγό του κράτους και κατόπιν παρουσιάζονται στη βουλή και ζητούν άπ' αυτή νά τούς δώσει ψηφο έμπιστοσύνης.

—Ά κατάλαβα! φώναξε ό Περικλής λιγάκι δυνατότερα άπ' ό,τι επέτρεπε ό χώρος και ή στιγμή.

—Αυτό ακριβώς γίνεται σήμερα, εξακολούθησε ό κύριος Κώστας. Η νέα κυβέρνηση όρκίστηκε προχθές και αυτήν τή στιγμή, ό άρχηγός της διαβάζει τίς προγραμματικές δηλώσεις. Άργότερα σέ άλλες συνεδριάσεις, ή βουλή θ' άρχισει νά συζητεί και νά ψηφίζει τούς νόμους πού θά φέρνει ή κυβέρνηση.

Ό πατέρας του Γιαννάκη σταμάτησε γιά λίγο και τά παιδιά άκουγαν τόν πρωθυπουργό.

Μετά από αρκετή ώρα, ό κύριος Κώστας συνέχισε :

—Άφου ύποδειξει ποιά θά είναι ή κυβέρνηση, τό σπουδαιότερο έργο τής βουλής είναι νά ψηφίζει τούς νόμους. Οι νόμοι είναι γιά όλους ύποχρεωτικοί και γι' αυτό οι πολίτες τούς δέχονται πιό πρόθυμα, όταν προέρχονται από τόν ίδιο τό λαό, πού τούς εγκρίνει

μέ τους αντιπροσώπους του. Οί νόμοι διαβάζονται ένα-ένα άρθρο από τά σχέδια πού υποβάλλει ή κυβέρνηση καί πού λέγονται νομοσχέδια. "Αν ή βουλή δέν εγκρίνει ένα σημαντικό νομοσχέδιο, μπορεί νά αναγκάσει τόν ύπουργό ή καί όλόκληρη τήν κυβέρνηση νά παραιτηθεί.

Έκει άπάνω άκούστηκαν χειροκροτήματα καί ό πρωθυπουργός κατέβηκε από τό βήμα. Μίλησαν κατόπι δυό τρεις άλλοι καί τά παιδιά έμαθαν πώς αὐτοί είναι ή άντιπολίτευση, δηλαδή οί άρχηγοί τών κομμάτων πού πήραν λιγότερους ψήφους καί γι' αὐτό δέν παίρνουν μέρος στή κυβέρνηση. "Ένας άπ' αὐτούς τόνιζε στό λόγο του, πώς ή άντιπολίτευση έχει γιά έργο της νά έλέγχει τήν κυβέρνηση, γιά νά μήν κυβερνά όπως αὐτή θέλει, αλλά σύμφωνα μέ τό Σύνταγμα καί μέ τους νόμους.

Άλλά ή συζήτηση κρατοῦσε πολύ καί τά παιδιά άρχισαν νά νυστάζουν. Ό κύριος Κώστας τά πήρε κι έφυγαν, γιά νά πάνε νά κοιμηθοῦν.

Τήν άλλη μέρα τί δέν είχαν νά διηγηθοῦν στούς συμμαθητές στό σχολείο! "Όλοι τους θαύμαζαν, γιατί δέν είναι λίγο νά έχεις δει μέ τά μάτια σου τόν πρωθυπουργό, τους ύπουργούς καί όλόκληρη τή βουλή!

"Όταν όμως άρχισαν τή συζήτηση στό σχολείο τά παιδιά είδαν ότι δέν είχαν καταλάβει όλα όσα τους είχε πει ό πατέρας τοῦ Γιαννάκη. Γι' αὐτό, όταν χτύπησε τό κουδούνι γιά τό διάλειμμα, πήγαν στό διευθυντή τους, τόν κύριο Βασιλειάδη, καί τοῦ ζήτησαν νά τους εξηγήσει τίς άπορίες τους, ιδίως γιά τους νόμους.

Ό διευθυντής, πού τοῦ άρεσε νά βλέπει τά παιδιά νά ενδιαφέρονται γιά τέτοια ζητήματα, τους εξήγησε πρόθυμα αὐτά πού ήθελαν.

Τους εἶπε ότι ό κάθε νόμος, άφοῦ ψηφιστεῖ από τή βουλή καί ύπογραφεῖ από τόν πρωθυπουργό καί τους ύπουργούς, πρέπει νά ύπογραφεῖ καί από τόν άρχηγό τοῦ κράτους. Μετά από όλες αὐτές τίς ύπογραφές, ό νόμος πηγαίνει στό Έθνικό Τυπογραφείο καί δημοσιεύεται στήν «Έφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως».

— Τί είναι αὐτό πάλι; ρώτησε ό Περικλῆς.

Ό διευθυντής εἶπε τότε στό Γιαννάκη νά πάει μέσα στό γραφεῖο καί νά φέρει από ένα ράφι τῆς βιβλιοθήκης ένα φύλλο τῆς «Έφημερίδας τῆς Κυβερνήσεως», νά τό ἴδουν καί τ' άλλα παιδιά.

— Δέν είναι μιά έφημερίδα σάν όλες τίς άλλες, τους εξήγησε.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΝ ΛΟΗΝΑΙΚ
ΤΗ. 1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1974

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΑΔΥ
2 Χ 23

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ

Περί άποκατάστασης τής δημοκρατικής νομιμότητος και ορισμούσ θεσμίτων του δημοσίου βίου μέχρι του άριστου καθωρισμού του πολιτεύματος και τής καταρτίσεως νέου Συντάγματος τής Χώρας.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπ' όψει:

Την κατά την 23ην Ιουλίου 1974 έπισημόσιν μεταβληθή και την δια τριτης άνάθεσις τής Πρωθυπουργίας εις τον Κωνσταντίνον Καραμανλήν.

Την καθολικήν και έξοχον συμμετέτασι τον Έλληνακό Λαόν.

Μι συνείδησιν τής βαρείας ιστορικής εφόδου τήν όσπιν έχι εκπονήσ η Κώδικοσ άνετι τον Έθνοσ.

Έπισημόσιν όπι τον παρεστημόν του Λαού και ελ έθην ενόχημα και την ίσχυν των ίεραριστιών τής Έθνικής Άκεταίτητος και Άσφαλείας.

Μι πιστιν εις τον άλλον τής Χώρας και μι νόμιμον των πρέσβων τήν, τον άντακτιστιν τής έθνικής κρίσεως και την ταχίαν άποκατίετασι έλευθέρο δημοκρατικό έθιο.

Διακρίνοντες ότι όά άπχρημον τήν έπιπετασίμην εις τήλας έξουσίαν μι άποκλειστικόν κριτήριον τήν έπίσειν των ταχόντων στόχων εις τρέπον ώστε ό Έλληνακό Λαόν να άναλήθι δημοκρατικόν των άπαρατίτων πρροσέδων, τήν εφόδον των περιεμένων του.

Άποφασίζομεν

Άρθρον 1

Άπό τής δημοσίευσος τής παρούσης Συντακτικής Πράξεως και μέχρι τής όρισμεως του ίριστικού Συντάγματος τής Χώρας ίπνατίετασι εν ίσχυι το Σύνταγμα τής 1ης Ιανουαρίου 1952, έξαιρετι των διατάξεων αύτου των καθωριστιών τήν μορφήν του Πολιτεύματος.

Άρθρον 2

Μέχρι του ίριστικού καθωρισμού τής μορφής του Πολιτεύματος δια τής έλευθέρας έπιφάσεως τής βουλόμεως του Έλληνακού Λαού το καθήκοντα του Άνωτάτου Άρχοντος άποκείναι υπό του Προέδρου τής Δημοκρατίας. Όπου εις το ίπνατίετασι εν ίσχυι Σύνταγμα άνεφέρεται ό Βασιλεύς νοείται ό Πρόεδρος τής Δημοκρατίας. Τά άρθρα 43, και 45 έως και 53 τολών εν άνωτάτω.

Άρθρον 3

Αι ίπνατίετασι εν ίσχυι διατάξει του Συντάγματος 1952 προποκείναι και συμπληρώναι κατά το εν τού έπισημόσιν άρθροσ έπιφάσμα, ένωται δε να προσαρμωκίται πρós τας άντιμετωπίζόμενασ κατά τήν μεταβητικήν μέχρι τής συμπλήσεως τής Έθνικής Άντιπροστασίας περιόδου έθνικά και πολιτικάσ περιστάσει δια τής έκδόσεως υπό του Ύπουργικού Συμβουλίου Συνακτιών Προέδρων κωροκίμων και δημοσιευόμενων υπό του Προέδρου τής Δημοκρατίας.

Άρθρον 4

Εις το άρθρον 17 του Συντάγματος προτίθενται αι άκόλουθοι παράγραφοι:

«Η υπό του Δικαστηρίου έπιφάση άποκρίσεως καταβάλλεται ίπνατίετασι εντός έτους από τής έκδόσεως τής δικαστικής άποφάσεως, άλλως ή άπάλαιτριστις αίρεται αυτοδυναμώσ.

Εις περιπτώσει άπάλαιτριστις πρós έκτίετασι πολιτοδικαίων ή ρωσοτακίων σχεσίτων νόμοσ ένωται να προβλήθι άνετι τής εις χρέμα άποκρίσεως των παρεχόμενων άκινήτων έκτίετασι ίσως άξιασ πρós τήν άπάλαιτριστιάν. Έπιφάση άποκρίσεως πρós τής άξιασ του άναλλελάτματος άποκρίσετι το δικαστήριον ένωται να έπιτελήθι πολιτοδικαίως χρηματική άποκρίσιον.

Διά νόμου ένωται προκαίμενος έκτελέσεισ δημοσίων έργων ή έργων κοινής ώφέλειας, να έπιτρέπηται ή άπάλαιτριστις περιόδον κατά ζώνωσ.

Επιτρέπηται ό διαταμείοσ δημοσίων έκτίετων κατά τήν υπό έθιμικό νόμο καθωριστιάν δικαιοκίτησιν.

Άρθρον 5

Εν τάξει του άρθρου 20 προτίθενται ή άκόλουθοι παράγραφοι:

«Νέμοσ έπιχει τας έπιφάσει υπό τας όποιασ ή δικαστική άρχή δεν διακείται υπό του άποφύτου έθι λόγουσ έθνικής ώσφαλείας και δημοσίας τάξεισ ή πρós διακρίσεις ίπνατων έγκλημάτων.

Άρθρον 6

Εν τάξει του άρθρου 21 προτίθενται ή άκόλουθοι παράγραφοι:

«Όδέν άπομον, αλλ τιμίακ του Λαού έπιτρέπηται να άντιπροσθί άποσθήσει τήν άπαιρτιν τής λαϊκής κομμωχίας και των έξουσιών αύτης.

Άρθρον 7

Τό άρθρον 28 άντικαθίσταται ώσ άκόλουθοσ:

«Η δικαστική έξουσία άνεργείται δια των Δικαστηρίων, αι δε δικαστικά άποφάσει έκτελούνται εν όνόματι του Προέδρου τής Δημοκρατίας.

Δέν πουλιέται στους δρόμους, δέ γράφει ειδήσεις, ούτε έχει εικόνες. Σ' αυτήν γράφονται μόνο οί νόμοι του κράτους, αυτούς πού ψηφίζει ή βουλή καί υπογράφει ό άρχηγός του κράτους.

Ό Περικλής τότε ρώτησε τί γίνεται ύστερα, άφου δημοσιευθοῦν οί νόμοι. Καί ό διευθυντής τούς εἶπε ότι πρέπει νά εἶναι γνωστοί σέ όλους. Κανένας δέν μπορεί νά ισχυριστεί ότι δέ γνωρίζει ένα νόμο του κράτους.

— Μά πώς γίνεται αυτό; φώναξε ό Γιαννάκης. Ό πατέρας μου μου εἶπε μιά μέρα ότι κάθε χρόνο δημοσιεύονται πεντακόσιοι καί περισσότεροι νόμοι. Ποιός μπορεί νά τούς διαβάζει όλους καί νά τούς θυμάται; Δέ θά έπρεπε νά κάνει τίποτ' άλλο όλη τήν ήμέρα!

Ό κύριος Βασιλειάδης χαμογέλασε.

— Οί νόμοι του κράτους εἶναι πάρα πολλοί, τούς εἶπε, καί στήν πραγματικότητα δέν υπάρχει ούτε ένας "Έλληνας πού νά τούς ξέρει όλους άπ' έξω. Άλλά τό κράτος δέν άναγνωρίζει αυτό πού λέγεται άγνοια νόμου, δηλαδή νά μήν ξέρεις ένα νόμο. Γιά φανταστείτε! "Αν δέν υπήρχε αυτός ό βασικός κανόνας, κάθε κακός πολίτης πού θά έκανε μιά κακή πράξη, κλοπή, λαθρεμπόριο κτλ., θά έλεγε, άν τόν έπιανε ή άστυνομία, ότι δέν ήξερε πώς υπάρχει νόμος πού άπαγορεύει τήν πράξη αυτή. Τό κράτος θά βρισκόταν τότε σέ δύσκολη θέση, μή ξέροντας άν αυτός λέει αλήθεια ή ψέματα. Καί όλοι οί κατεργάρηδες θά μπορούσαν, λέγοντας ότι δέν ξέρουν τούς νόμους, νά μένουν άτιμώρητοι. Νά λοιπόν γιατί δέν επιτρέπεται ή άγνοια των νόμων.

— Σωστό εἶναι αυτό! φώναξε ό Περικλής. Νομίζω ότι τό κράτος έχει δικιο!

Ὁ ὑπουργός ἔρχεται στό σχολεῖο

τό σχολεῖο τά παιδιά ἔχουν μεγάλο πανηγύρι σήμερα. Θά γίνουν τά ἐγκαίνια τοῦ νέου γυμναστηρίου, πού τελείωσε αὐτές τίς ἡμέρες, καί ὅλοι, δάσκαλοι καί μαθητές, μέ τά καλά τους ἔχουν συγκεντρωθεῖ στό προαύλιο τοῦ σχολείου καί περιμένουν. Θά ἔρθει ὁ ὑπουργός τῆς Παιδείας καί θά μιλήσει. “Ὅλα εἶναι πολύ ἐπίσημα, ἀκόμα καί ἡ φιλαρμονική εἶναι ἐκεῖ καί παίζει ζωνηρά ἐμβατήρια.

Τά παιδιά σέ μίαν ἄκρη περιμένουν νά ἰδοῦν τοὺς ἐπισήμους. Μεγαλύτερη περιέργεια ἔχουν ὅμως νά δοῦν τόν ὑπουργό. Σιγοκουβεντιάζουν μεταξύ τους καί ὅπως πάντα ὁ Περικλῆς ἔχει τίς περισσότερες ἀπορίες. Ρωτᾶει τό φίλο του τό Γιαννάκη :

— Δέ μοῦ λές, Γιαννάκη, μόνο ἕνας ὑπουργός θά ἔρθει σήμερα στό σχολεῖο μας ;

— Μά πόσοι ἤθελες νά ἔρθουν ; εἶπε ὁ Γιαννάκης πειρακτικά, καμιά δεκαριά ; “Ἐχουν τίς δουλειές τους καί οἱ ὑπουργοί.

— Καί τί δουλειά κάνουν ; ρώτησε ὁ Περικλῆς.

— Νά σοῦ πῶ τήν ἀλήθεια δέν ξέρω ἀκριβῶς, ἀλλά θά πρέπει χωρίς ἄλλο νά εἶναι πολύ σπουδαία, γιά νά τοὺς λογαριάζουν ἔτσι πολύ.

— “Ἄς ρωτήσουμε ὅμως τόν κύριο Χαριῖδημο.

Ὁ κύριος Χαριῖδης, ὁ δάσκαλός τους, πού ἀγαπᾶ τά παιδιά, ὅταν δείχνουν ἐνδιαφέρον καί ἀνησυχίες γιά πράματα πού βλέπουν γύρω τους, φάνηκε πρόθυμος νά ἐξηγήσει στό Γιαννάκη καί τόν Περικλῆ τήν ἐργασία καί τά καθήκοντα τῶν ὑπουργῶν.

Τοὺς μίλησε γιά τήν Κυβέρνηση, πού τήν ἀποτελοῦν ὅλοι μαζί οἱ ὑπουργοί μέ τόν πρωθυπουργό ἐπικεφαλῆς. Τά παιδιά τοῦ εἶπαν τότε ὅτι εἶχαν πάει μέ τόν πατέρα τοῦ Γιαννάκη στή βουλή, τήν πρώτη φορά πού συνεδρίασε μετά τίς ἐκλογές, καί ὅτι ἐκεῖνος τοὺς εἶχε πεί τί εἶναι οἱ βουλευτές, ποιός τοὺς ἐκλέγει καί ποιά

δουλειά κάνουν. Έκει έμαθαν πώς σχηματίζεται ή κυβέρνηση και πώς ψηφίζονται οί νόμοι.

— “Όστε λοιπόν ξέρετε ότι τούς νόμους τούς ψηφίζει ή βουλή ; είπε ό κύριος Χαρίδημος. Μπράβο, αυτό είναι σπουδαίο ! “Όταν όμως ψηφιστεί ένας νόμος πρέπει νά υπάρχει κάποιος πού νά μπορεί νά δει, πώς θά τόν εφαρμόσουν οί υπάλληλοι του κράτους και οί πολίτες. Καί αυτός ό κάποιος είναι ή κυβέρνηση, δηλαδή ό πρωθυπουργός και οί ύπουργοί και κάτω από αυτούς οί δημόσιοι υπάλληλοι. “Όλοι αυτοί, ό πρωθυπουργός, οί ύπουργοί, οί διευθυντές, οί τμηματάρχες και όλοι οί άλλοι υπάλληλοι τών ύπουργείων, αποτελούν τή διοίκηση. Αυτοί θά φροντίσουν νά εφαρμοστούν οί νόμοι, νά μή διαταράσσεται ή ήσυχία στή χώρα, νά πάνε καλά τά οικονομικά του τόπου και νά λύνουν όλα τά καθημερινά ζητήματα πού παρουσιάζονται. “Όλους αυτούς μαζί τούς λένε εκτελεστική έξουσία και άρχηγός τους είναι ό άρχηγός του κράτους, πού διορίζει και παύει τούς ύπουργούς.

Έκείνη τή στιγμή όμως διακόπηκε ή κουβέντα από χειροκροτήματα και ή φιλαρμονική άρχισε νά παίζει ένα ζωνρό έμβατήριο. “Ένα ώραίο μαύρο γυαλιστερό αυτοκίνητο σταμάτησε έμπρός στήν πόρτα του σχολείου και κατέβηκε άπ' αυτό ό ύπουργός, ένw ό διευθυντής του σχολείου και ό έπιθεωρητής προχώρησαν γιά νά τόν χαιρετήσουν. Τά παιδιά στάθηκαν στή γραμμή, αν και ήθελαν νά πλησιάσουν γιά νά τόν δούν καλύτερα.

Μετά τόν άγιασμό, ό ύπουργός έβγαλε λόγο, πού έκανε έντύπωση σέ όλα τά παιδιά, γιατί τά έλεγε έτσι ώραία, χωρίς νά διαβάζει από χαρτί.

Καί ύστερα από αυτό τελείωσε ή τελετή και άρχισαν τά άγωνίσματα.

“Όταν όλη ή γιορτή είχε τελειώσει οί δυό φίλοι, ό Γιαννάκης και ό Περικλής, ξεκίνησαν μαζί γιά νά γυρίσουν καθέννας στό σπίτι του.

Σύμπτωση νά βρουν τό δάσκαλό τους, τόν κύριο Χαρίδημο, νά πηγαινει τόν ίδιο δρόμο. Τά παιδιά έπωφελήθηκαν νά ρωτήσουν και άλλες λεπτομέρειες γιά τόν ύπουργό.

— Αυτός λοιπόν πού είδατε είπε ό κύριος Χαρίδημος, ήταν ό ύπουργός τής Παιδείας. Αυτός μέσα στήν κυβέρνηση άσχολείται

ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ἢ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΥΠΟΥΡΓΟΙ — ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΙ

Συντονισμοῦ	Γεωργίας
Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως	Βιομηχανίας καί Ἐνεργείας
Ἐξωτερικῶν	Ἐμπορίου
Ἐσωτερικῶν	Ἐργασίας
Δικαιοσύνης	Βορείου Ἑλλάδος
Ἐθνικῆς Ἀμύνης	Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν
Συγκοινωνιῶν	Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας
Παιδείας καί Ἐρρησκευμάτων	Χωροταξίας, Οἰκισμοῦ καί Περιβάλλοντος
Οἰκονομικῶν	Δημοσίας Τάξεως
Πολιτισμοῦ καί Ἐπιστημῶν	Δημοσίων Ἔργων

μέ τά σχολεία, τά Πανεπιστήμια καί όλα τά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ἐπίσης φροντίζει γιά τήν Ἐκκλησία τῆς χώρας καί γιά τά θρησκευτικά ζητήματα. Γι' αὐτό καί τό ὑπουργεῖο λέγεται «Παιδείας καί Θρησκευμάτων».

— Καί υπάρχουν πολλοί ὑπουργοί, κύριε ; ρώτησε ὁ Γιαννάκης.

— Βεβαίως υπάρχουν, ἀπάντησε ὁ δάσκαλος, γιατί υπάρχουν πολλές ὑποθέσεις. Ὁ ὑπουργός τῆς Παιδείας, πού εἶδατε πρό ὀλίγου, εἶναι ἕνας ἀπό τούς πολλούς ὑπουργούς πού ἀποτελοῦν τήν ἑλληνική κυβέρνηση. Ὁ ἀρχηγός ἢ «πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως» λέγεται καί πρωθυπουργός. Ἡ δουλειά τοῦ πρωθυπουργοῦ εἶναι νά καθορίζει τή γενική πολιτική τῆς χώρας καί νά παρακολουθεῖ τούς ἄλλους ὑπουργούς στό ἔργο τους. Ὑπάρχουν ὑπουργοί γιά τά οἰκονομικά τοῦ κράτους, γιά τό ἐμπόριο, τή βιομηχανία, γιά τήν ἐξωτερική πολιτική, γιά τή δικαιοσύνη, γιά τό στρατό καί τό στόλο καί γι' ἄλλα ζητήματα. Ἡ πρώτη δουλειά κάθε ὑπουργοῦ εἶναι νά προετοιμάζει τά νομοσχέδια πού θά ψηφίσει ἢ βουλή. Ἄμα αὐτά ψηφιστοῦν, ἀρχίζει τότε ἄλλη δουλειά τοῦ ὑπουργοῦ. Νά πραγματοποιήσει ὅσα γράφει μέσα ὁ νόμος, ὅτι πρέπει νά γίνουν. Ἄς πάρουμε γιά παράδειγμα τόν ὑπουργό τῆς Παιδείας. Αὐτός παρουσιάζει στή βουλή ἕνα νόμο, πού λέει ὅτι πρέπει νά γίνουν καινούριες τεχνικές σχολές. Ἄφοῦ δημοσιευτεῖ ὁ νόμος στήν «Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως», πρέπει νά καθοριστοῦν οἱ λεπτομέρειες. Πού θά γίνουν τά σχολεία, τί μαθήματα θά διδαχτοῦν, ποιοί θά τά διδάξουν. Ὅλα αὐτά κανονίζονται μέ τά λεγόμενα διατάγματα. Αὐτά τά ὑπογράφει ὁ ὑπουργός καί ὁ ἀρχηγός τοῦ κράτους, γι' αὐτό τά λένε καί προεδρικά διατάγματα. Περιέχουν μέσα ὅλες τίς λεπτομέρειες πού εἶναι ἀπαραίτητες γιά νά εφαρμοστεῖ σωστά ἕνας νόμος.

Ὁ Γιαννάκης ὅμως εἶχε ἀκόμα ἀπορίες καί ἤθελε νά μάθει ποῖος εἶναι ὁ σπουδαιότερος ἀπ' ὅλους τούς ὑπουργούς. Ἀλλά καί σ' αὐτήν τήν ἀπορία ἀπάντησε ὁ δάσκαλός του :

— Ὁ πιό σπουδαῖος εἶναι ὁ πρωθυπουργός. Γιατί αὐτός ἀντιπροσωπεύει τήν κυβέρνηση. Καί ὁ ἀρχηγός τοῦ κράτους αὐτόν συμβουλευέται γιά ὅλα τά ζητήματα. Μήπως ἔχετε ἀκούσει γιά τό Σύνταγμα ;

Βέβαια, φώναξαν τά δύο παιδιά μαζί.

— Βλέπω μέ χαρά ὅτι ξέρετε ἕνα σωρό πράγματα, παρατήρησε ὁ κύριος Χαρίδημος. Λοιπόν τό Σύνταγμα, δηλαδή ὁ πιό σπου-

δαίος νόμος τοῦ κράτους, ὀρίζει ὅτι ὁ ἀρχηγός τοῦ κράτους εἶναι ἀνεύθυνος, δηλαδή δέν ἔχει εὐθύνη γιά τίς πράξεις του, τίς ἀποφάσεις ἢ τοὺς λόγους του. Τήν εὐθύνη τήν ἔχουν ὁ πρωθυπουργός καί οἱ ὑπουργοί. Αὐτό ἔχει τό λόγο του. Ὁ ἀρχηγός τοῦ κράτους πρέπει νά στέκεται πάνω ἀπ' ὅλους καί, ἂν γίνει κάτι στραβό, θά δικαστοῦν οἱ ὑπουργοί ἢ ὁ λαός δέ θά τοὺς ψηφίσει στίς ἐρχόμενες ἐκλογές. Γι' αὐτό, κάτω ἀπό κάθε ὑπογραφή τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους μπαίνει ἡ ὑπογραφή τοῦ ἀρμόδιου ὑπουργοῦ ἢ ὅλων μαζί τῶν ὑπουργῶν, πού ἀποτελοῦν τό ὑπουργικό συμβούλιο. Ἐάν τυχόν λείπουν οἱ ὑπογραφές αὐτές, τότε τό ἔγγραφο, εἴτε νόμος εἶναι εἴτε διάταγμα θά εἶναι ἄκυρο.

Ἡ ὥρα ὅμως εἶχε περάσει καί τά παιδιά πλησίαζαν στό σπίτι τους. Ἀποχαιρέτησαν τό δάσκαλό τους καί τόν εὐχαρίστησαν γιά τά τόσα πράματα πού τοὺς εἶχε μάθει σήμερα. Χαρούμενο πῆγε τό καθένα νά καθίσει στό τραπέζι μέ τοὺς δικούς του καί νά διηγηθεῖ στοὺς γονεῖς καί τ' ἀδέρφια του τίς νέες ἐντυπώσεις ἀπό τή σημερινή γιορτή, γιά τ' ἀγωνίσματα, γιά τό αὐτοκίνητο τοῦ ὑπουργοῦ, γιά τοὺς λόγους πού ἄκουσαν καί γιά ὅλα τ' ἄλλα.

‘Ο κύριος τμηματάρχης

ήμερα τό σχολείο ήταν κλειστό. Είναι οί διακοπές τῶν Χριστουγέννων καί ὁ Γιαννάκης εἶχε τό πρωϊ ἐλεύθερο. ‘Ο πατέρας του λοιπόν τοῦ ὑποσχέθηκε νά τόν πάρει μαζί του σέ διάφορες δουλειές καί μετά θά πήγαιναν νά δοῦν Μίκυ μάους στόν κινηματογράφο.

‘Ο Γιαννάκης ντύθηκε καί χτενίστηκε προσεκτικά, βρῆκε τόν πατέρα του στήν πόρτα καί μαζί ξεκίνησαν γιά τήν ‘Ομόνοια. ‘Ο κύριος Κώστας πήγαινε στό ὑπουργεῖο Δικαιοσύνης, γιατί τοῦ χρειαζόταν νά πάρει κάποιο ἐπίσημο χαρτί γιά μιá δουλειά του.

‘Ο Γιαννάκης, πού δέν εἶχε ξαναπάει ποτέ σέ ὑπουργεῖο, ἤθελε νά δεῖ τί πράμα ήταν αὐτό καί κοίταζε γύρω του μέ περιέργεια. Πολύς κόσμος μπαινόβγαινε ἀπό τή μεγάλη πόρτα τοῦ ‘Υπουργείου. ‘Ο πατέρας ρώτησε ἕναν κλητήρα στήν πόρτα, πού εἶναι τό Γραφεῖο Ποινικοῦ Μητρώου· κι ἐκεῖνος τοῦ ἐξήγησε μέ προθυμία. “Ὡσπου νά φτάσουν στό γραφεῖο πού ζήτησαν, ὁ Γιαννάκης ἔκανε ἕνα σωρό ἐρωτήσεις. “Ἦθελε νά μάθει ποιός ήταν ἐκεῖνος στήν εἴσοδο, πού τούς εἶχε δώσει τίς πληροφορίες.

— Αὐτός, Γιαννάκη μου, ἔχει γιά δουλειά του νά δίνει τίς πληροφορίες στόν κόσμο τήν ἡμέρα πού δέχεται τό ‘Υπουργεῖο τούς πολίτες.

— Μά δέν μπορεί κανένας νά ἐρχεται κάθε μέρα στό ὑπουργεῖο;

— “Ὁχι, παιδί μου, ἀπάντησε ὁ πατέρας του. Τά δημόσια γραφεῖα ἔχουν μόνο ὀρισμένες μέρες καί ὥρες πού δέχονται τόν κόσμο. Τίς ἄλλες ὥρες οἱ ὑπάλληλοι πρέπει νά ἐργαστοῦν, γιά νά διεκπεραιώσουν τίς ὑπηρεσίες τους.

Καί τί εἶναι ὅλα αὐτά τά γραφεῖα ἐδῶ γύρω; ρώτησε πάλι ὁ Γιαννάκης.

Τό κάθε ἕνα εἶναι καί γιά κάποια ἄλλη δουλειά, τοῦ ἐξήγησε ὁ πατέρας του. Βλέπεις; Αὐτή ἡ πόρτα γράφει: «Διεύθυνση φυλακῶν». Ἡ ἄλλη: «Διεύθυνση Δικαστικοῦ». Παραπέρα θά δεῖς

ἄλλες ταμπέλες πού γράφουν διευθύνσεις καί τμήματα. Ἔτσι κάθε ὑπουργεῖο διαιρεῖται σέ ὑπηρεσίες πού λέγονται διευθύνσεις καί ἔχουν ἐπικεφαλῆς ἓνα διευθυντή καί οἱ διευθύνσεις διαιροῦνται σέ τμήματα μέ ἐπικεφαλῆς ἓναν τμηματάρχη. Κάτω ἀπό τούς τμηματάρχες ὑπάρχουν οἱ γραμματεῖς καί ἄλλοι κατώτεροι ὑπάλληλοι. Ὁ ὑπουργός συνεννοεῖται μέ τούς διευθυντές καί αὐτοί δίνουν ὁδηγίες στούς παρακάτω ὑπάλληλους. Αὐτό τό σύστημα ἰσχύει σ' ὅλα τά ὑπουργεῖα καί τό λένε ὑπαλληλική ἱεραρχία. Πρέπει νά ξέρεις ἀκόμη, ἐξακολούθησε ὁ κύριος Κώστας, ὅτι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἀρχίζουν συνήθως ἀπό νέοι σέ κατώτερους βαθμούς καί, μέ τά χρόνια καί ἀνάλογα μέ τίς ἱκανότητες τοῦ καθενός, προάγονται καί μποροῦν νά φτάσουν ὡς τό βαθμό τοῦ διευθυντή. Θυμᾶσαι πέρυσι πού ἡ θεία σου ἡ Σοφία πῆρε προαγωγή καί ἔγινε γραμματέας α', ἀπό γραμματέας β' πού ἦταν;

—Ναί, τό θυμᾶμαι, εἶπε ὁ Γιαννάκης, μά ἀπό τότε ἤθελα νά ρωτήσω: ποιός ἀποφασίζει γιά κάθε ὑπάλληλο ἂν θά προαχθεῖ ἢ ὄχι;

—Ὅπως στό σχολεῖο τῆς Καλλιόπης, ὅταν τελειώσει τό σχολικό ἔτος, ἀποφασίζει ὁ σύλλογος τῶν καθηγητῶν ποιοί μαθητές θά προβιβαστοῦν καί ποιοί θά μείνουν στήν ἴδια τάξη, ἔτσι καί στίς δημόσιες ὑπηρεσίες ὑπάρχουν ὑπηρεσιακά συμβούλια, πού κρίνουν τόν κάθε ὑπάλληλο, εἶπε ὁ κύριος Κώστας.

Μέ τή συζήτηση αὐτή εἶχαν φθάσει στό γραφεῖο πού ζητοῦσαν. Ὁ πατέρας τοῦ Γιαννάκη, ζήτησε τόν ἀρμόδιο τμηματάρχη καί τοῦ ἐξήγησε τί ἤθελε. Ἐκεῖνος τόν ἔστειλε σ' ἓναν ἄλλον ὑπάλληλο, πού τοῦ ἔδωσε νά συμπληρώσει μιά αἴτηση καί τοῦ εἶπε ν' ἀγοράσει ἀπό τό διπλανό γραφεῖο ἓνα χαρτόσημο καί νά τό κολλήσει πάνω στήν αἴτηση. Ὅσοτερα εἶπε στόν κύριο Κώστα νά πάει σέ πέντε ἡμέρες νά πάρει τό χαρτί πού ζητοῦσε. Θά ἦταν ἔτοιμο.

Ὁ κύριος Κώστας εὐχαρίστησε τόν ὑπάλληλο πού τόν ἐξυπηρέτησε καί παίρνοντας τό Γιαννάκη ἀπό τό χέρι ἔφυγε ἀπό τό Ὑπουργεῖο. Στό δρόμο συζητοῦσαν γιά τίς ἐντυπώσεις τους.

—Εὐτυχῶς πού τελειώσαμε γρήγορα, εἶπε ὁ κύριος Κώστας. Ὁ ὑπάλληλος αὐτός φαινόταν νά ξέρει καλά τή δουλειά του. Ὅταν κάθε ὑπάλληλος ἔχει μιά ὀρισμένη δουλειά, μπορεῖ νά τήν τελειώνει γρήγορα καί ἔτσι νά μήν ταλαιπωρεῖται οὔτε ὁ ἴδιος, οὔτε νά κου-

ράζεται ό κόσμος πού πάει σ' αυτόν, όταν θέλει νά έξυπηρετηθεί.

Ό Γιαννάκης θέλησε νά μάθει άν γίνεται τό ίδιο καί στ' άλλα ύπουργεία.

— Βέβαια τό ίδιο γίνεται, του είπε ό πατέρας του. Τό κράτος έχει πολλά προβλήματα καί σκοτοῦρες καί πρέπει νά έχει καλή όργάνωση γιά νά τά βγάξει πέρα. Έδῶ κι έκατό χρόνια τό κράτος είχε άσχολίες του μονάχα τό στρατό, τήν άστυνομία, τήν έξωτερική πολιτική καί τούς φόρους. Όσο όμως περνάν τά χρόνια, τόσο γυρεύουμε από τό κράτος ν' άσχοληθεί μέ όλο καί πίο πολλά ζητήματα. Μέ τά σχολεία καί τά πανεπιστήμια, μέ τίς έπιδημίες καί τά νοσοκομεία, μέ τ' αυτοκίνητα καί τούς σιδηροδρόμους, μέ τούς μισθούς τών εργατῶν καί τών ιδιωτικῶν υπαλλήλων καί μέ χιλια δυό άλλα θέματα. Γιά νά μπορεί νά παρακολουθεί όλ' αυτά τά ζητήματα, πρέπει νά δημιουργήσει καί υπηρεσίες οργανωμένες, καί αυτές είναι τά ύπουργεία. Θυμήσου, Γιαννάκη, όταν φτάσουμε στό σπίτι, νά σου πῶ πόσα είναι τά ύπουργεία καί ποιό είναι τό καθένα

Καί πραγματικά, μόλις έφθασαν, ό κύριος Κώστας βρήκε έναν πίνακα τών Ύπουργείων καί εξήγησε στό Γιαννάκη τί κάνει τό κάθε ένα :

1) Τό Ύπουργείο Έσωτερικῶν, πού φροντίζει γιά τή διοίκηση τής χώρας, τήν επίβλεψη τών Δήμων καί Κοινοτήτων, τή διενέργεια τών εκλογῶν καί γιά άλλα πολλά. Στο Ύπουργείο αυτό υπάγονται όλοι οί νομάρχες.

2) Η Άστυνομία Πόλεων καί η χωροφυλακή υπάγονται στό Ύπουργείο Δημοσίας Τάξεως.

3) Τό Ύπουργείο τών Έξωτερικῶν, πού άσχολείται μέ τίς σχέσεις τής Ελλάδας μέ τ' άλλα κράτη καί μέ τούς διάφορους διεθνείς οργανισμούς.

4) Τό Ύπουργείο Έθνικῆς Άμύνης, πού φροντίζει γιά τό στρατό, τόν πολεμικό στόλο καί τήν πολεμική άεροπορία, ώστε νά είναι πάντα έτοιμα νά πολεμήσουν, άν κανένας έχθρός έπιτεθει στήν πατρίδα μας.

5) Τό Ύπουργείο Έθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων, πού φροντίζει γιά τήν όργάνωση τών σχολείων σέ όλο τό κράτος, γιά τό διορισμό τών νηπιαγωγῶν, τών δασκάλων καί τών καθηγητῶν, γιά όλη

τήν εκπαίδευση γενικά, καθώς επίσης και για τὰ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας.

6) Τό Ὑπουργεῖο Δικαιοσύνης, πού φροντίζει γιά τήν καλή λειτουργία τῶν δικαστηρίων καί τήν ὀργάνωση τῶν φυλακῶν.

7) Τό Ὑπουργεῖο τῶν Οἰκονομικῶν, πού ἡ δουλειά του εἶναι νά εἰσπράττει τούς φόρους ἀπό τούς πολίτες, καθώς καί νά καθορίζει καί νά πληρώνει τὰ ἔξοδα τοῦ κράτους.

8) Τό Ὑπουργεῖο Ἔργασίας, πού κανονίζει τίς σχέσεις τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων μέ τούς ἐργοδότες τους.

9) καί 10) Τά Ὑπουργεῖα Ἐμπορίου καί Ἐνεργείας πού φροντίζουν γιά τήν ὀργάνωση τοῦ ἐμπορίου, γιά τίς εἰσαγωγές καί ἐξαγωγές τῶν προϊόντων κτλ.

11) Τό Ὑπουργεῖο Μεταφορῶν καί Ἐπικοινωνιῶν, πού ἐπιβλέπει τούς σιδηροδρόμους, τὰ λεωφορεῖα, τὰ αὐτοκίνητα, τήν πολιτική ἀεροπορία καί τίς τηλεπικοινωνίες.

12) Τό Ὑπουργεῖο Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν, πού φροντίζει γιά τὰ ἰατρεῖα καί νοσοκομεῖα, γιά τήν προστασία τοῦ παιδιοῦ καί τῆς μητέρας, γιά τὰ συσσίτια καί τίς παιδικές ἐξοχές, γιά ὀρισμένα νηπιαγωγεῖα καί τόσα ἄλλα.

13) Τό Ὑπουργεῖο Γεωργίας, πού ἐπιβλέπει τήν καλλιέργεια, φροντίζει νά καταπολεμήσει τίς ἀσθένειες τῶν φυτῶν καί φυλάει τὰ δάση.

14) Τό Ὑπουργεῖο Δημοσίων Ἔργων, πού ἐκτελεῖ μέ ἔξοδα τοῦ κράτους δρόμους, γέφυρες, κτίρια καί ἄλλα ἔργα.

15) Τό Ὑπουργεῖο Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, πού ἐπιβλέπει τούς Ἑλληνες ναυτικούς καί τὰ ἑλληνικά πλοῖα, ὅπου-δήποτε καί ἂν ταξιδεύουν.

16) Παράλληλα ὑπάρχει καί τό Ὑπουργεῖο Συντονισμοῦ καί Προγραμματισμοῦ, πού καταστρώνει τὰ διάφορα οἰκονομικά σχέδια τοῦ κράτους καί συντονίζει τίς ἐνέργειες πού κάνουν οἱ διάφορες ὑπηρεσίες.

17) Τό Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καί Ἐπιστημῶν, πού φροντίζει γιά τὰ γράμματα, τίς ἐπιστῆμες καί γενικότερα τόν πνευματικό πολιτισμό.

18) Τό 'Υπουργείο Βιομηχανίας καί 'Ενεργείας, πού φροντίζει για τή βιομηχανία, τήν ενέργεια κτλ.

19) Τό 'Υπουργείο Προεδρίας τής Κυβερνήσεως, πού άσχολεϊται μέ τόν τύπο, τά μέσα άνημερώσεως, τόν άθλητισμό κτλ.

20) Τό 'Υπουργείο Χωροταξίας, Οίκισμου καί Περιβάλλοντος, πού άσχολεϊται μέ τή χωροταξική κατανομία, προστασία περιβάλλοντος κτλ.

“Ένα αυτόκινητιστικό δυστύχημα

ερπατοῦσαν στο πεζοδρόμιο τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἢ Καλλιόπη, ἡ ἀδελφή τοῦ Γιαννάκη, μαζί μέ τή θεία τῆς τῆ Σοφία, ὅταν ἄκουσαν ἕνα τρομερό θόρυβο πού τίς ἔκαμε νά τρομάξουν. Γύρισαν πρός τό δρόμο καί εἶδαν ἕνα αυτόκίνητο νά πέφτει ἀπάνω σ' ἕνα ἄλλο. Τά τζάμια ἔσπασαν καί τά δύο αυτόκίνητα ἔπαθαν μεγάλες ζημιές. Ὁ κόσμος ἄρχισε νά τρέχει κοντά, νά δεῖ τί συμβαίνει. Ἔτσι καί ἡ Καλλιόπη μέ τή θεία τῆς βρέθηκαν κοντά στοῦ αυτόκίνητο καί εἶδαν μέ φρίκη τόν ὁδηγό νά βογγᾶ ἀπό τόν πόνο καί τό αἷμα νά τρέχει ἀπό τό πόδι του.

Ἐκείνη τή στιγμή ἔφτασε ὁ ἄστυφύλακας τῆς τροχαίας κινῆσεως καί μέ τή βοήθεια τῶν ἀνθρώπων πού ἦταν γύρω, ἔβαλαν τόν τραυματία σ' ἕνα ταξί καί τόν ἔστειλαν στοῦ Σταθμό Πρώτων Βοηθειῶν. Κατόπιν ὁ ἄστυφύλακας ἔβγαλε ἕνα σημειωματάριο καί ρώτησε ἐκείνους πού ἦταν μπροστά, πῶς ἔγινε ἡ σύγκρουση. Ἐπειδὴ ἡ θεία τῆς Καλλιόπης ἔτυχε νά εἶναι καί ἐκείνη κοντά, ἔγραψε τ' ὄνομά τῆς καί τῆς εἶπε:

—Θά σᾶς καλέσουμε νά ἔρθετε στοῦ Δικαστήριο, νά πείτε τί εἶδατε.

Σιγά σιγά ὁ κόσμος διαλύθηκε καί ἡ Καλλιόπη μέ τή θεία τῆς γύρισαν στοῦ σπιτί. Ἄλλὰ ἡ Καλλιόπη εἶχε ἀνησυχίες καί ρωτοῦσε :

— Γιατί, θεία μου, νά σέ πᾶνε στοῦ δικαστήριο; Ἐσύ δέν ἔκανες τίποτα!

—Μά δέ θά πάω κατηγορούμενη! εἶπε γελώντας ἡ θεία. Θά πάω μονάχα νά μαρτυρήσω αὐτά πού εἶδα. Ὁ δικαστής θ' ἀκούσει ἐμένα, θ' ἀκούσει καί τόν κατηγορούμενο, ἐκείνον δηλαδή πού φαίνεται νά φταίει γιά τή σύγκρουση, καί ὕστερα θά βγάλει τήν ἀπόφασή του.

—Καί ὁ ἄστυφύλακας γιατί ἦρθε καί ἔγραψε στοῦ μπλόκ του; ρώτησε ἡ Καλλιόπη, πού ἦταν ἀπό φυσικοῦ τῆς περιέργου.

— Μά αυτή είναι η δουλειά του, εξήγησε η θεία. 'Ο αστυφύλακας, χρυσό μου παιδί, είναι ο φρουρός της τάξεως. Καί προσέχει νά μή γίνεται κανένα κακό καί, όταν γίνει κάτι, πρέπει νά πιάνει εκείνους πού φταίνε καί νά φροντίζει νά τούς πάει στά δικαστήρια. Είδες πού είχε στό γιακά του έναν αριθμό :

— Ναί, ἀλήθεια τό παρατήρησα, εἶπε ἡ Καλλιόπη.

— "Ε, λοιπόν αὐτός ὁ ἀριθμός ξεχωρίζει αὐτόν τόν αστυφύλακα ἀπό τούς ἄλλους, καί τό Τ πού είχε στό γιακά του θά πεί πώς αὐτός εἶναι εἰδικός γιά νά κανονίζει τήν τάξη στήν τροχαία κίνηση, δηλαδή τῶν αὐτοκινήτων καί τῶν πεζῶν.

"Υστερ' ἀπό λίγον καιρό ἡ θεία πήρε ἕνα χαρτί, πού τό λένε κλήση καί πού τῆς ἔλεγε νά παρουσιαστεῖ ὀρισμένη μέρα στό δικαστήριο.

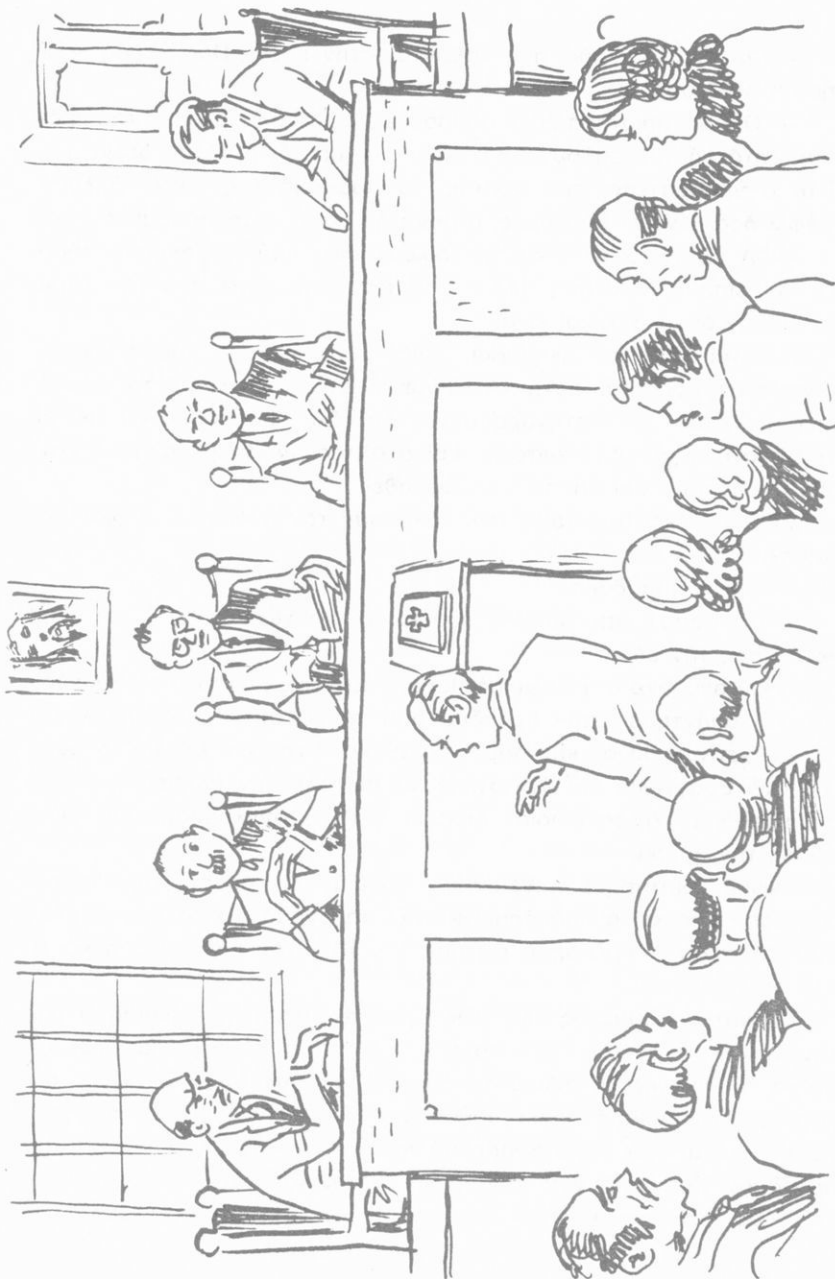
Γιά νά ικανοποιήσει τήν περιέργεια τῆς Καλλιόπης, τῆς πρότεινε νά τήν πάρει μαζί, γιά νά δεῖ ἀπό κοντά τό δικαστήριο, μιά κι ἐκεῖνο τό πρωί δέν είχε σχολεῖο.

Ἡ Καλλιόπη, φρόνιμη καί φρεσκοχτενισμένη, κρατώντας ἀπό τό χέρι τῆ θείας της, μπῆκε μέ κάποιο φόβο στήν αἴθουσα τοῦ δικαστηρίου, πού ἦταν κιάλας γεμάτη ἀπό κόσμος. Ἡ θεία της τῆς ἐξήγησε ὅτι ὅλοι αὐτοί δέν ἦταν κατηγορούμενοι (δηλαδή ἄνθρωποι πού εἶναι πιθανόν νά ἔχουν κάνει κάποια κακή πράξη καί ἦρθαν ἐκεῖ γιά νά δικαστοῦν), ἀλλά ἦταν καί μηνυτές (δηλαδή ἐκεῖνοι πού κατηγοροῦσαν τούς ἄλλους ὅτι τούς εἶχαν βλάψει καί ζητοῦσαν ἀπό τό δικαστήριο νά τούς τιμωρήσει γι' αὐτό) ἢ τέλος καί μάρτυρες, ἐκεῖνοι πού, σάν τῆ θεία, ἔτυχε νά εἶναι μπροστά τήν ὥρα πού ἐγινε ἡ κακή πράξη. Ἐπί πλέον τῆς εἶπε, ὅτι οἱ αἰθουσες τῶν δικαστηρίων μένουν πάντα ἀνοιχτές καί μπορεῖ ὅποιος θέλει νά παρακολουθήσει μιά δίκη.

Ἡ Καλλιόπη εἶχε τήν περιέργεια νά μάθει ποιός θά ἔλεγε στή θεία της πότε θά ἔρθει ἡ σειρά της. Ἡ θεία της τῆς ἐξήγησε ὅτι θά φωνάξει τ' ὄνομά της ὁ πρόεδρος τοῦ Δικαστηρίου.

— Ποιός ἀπ' ὅλους εἶναι ὁ πρόεδρος :

— Πρόεδρος εἶναι ἐκεῖνος πού κάθεται στή μέση, πάνω στήν ἔδρα, ἀπέναντί μας. Δεξιά κι ἀριστερά εἶναι οἱ ἄλλοι δικαστές. Κι οἱ τρεῖς μαζί ἀποτελοῦν τό δικαστήριο καί βγάζουν τίς ἀποφάσεις, πού μποροῦν νά στείλουν ἕναν ἄνθρωπο στή φυλακή ἢ νά τόν ἀπαλλάξουν ἀπό τήν κατηγορία.

Αίθουσα δικαστηρίου

— Καί ρί άλλοι δύο πού κάθονται στήν έδρα ; Ποιοί είναι ; ρώτησε ή Καλλιόπη.

— Ό ένας άριστερά είναι ό εισαγγελέας, πού έκ μέρους του κράτους ζητά νά τιμωρηθούν όσοι είναι ένοχοι· καί ό άλλος δεξιά μας είναι ό γραμματέας, πού κρατάει τά πρακτικά τής δίκης, δηλαδή γράφει όσα λένε οί μάρτυρες, ό μηνυτής καί ό κατηγορούμενος.

— "Α, ώστε αυτό είναι τό δικαστήριο, πού τό άκουγα τόσο συχνά ! είπε ή Καλλιόπη. Μά αυτοί πού είναι κάτω από τήν έδρα καί μιλούν δυνατά, ποιοί είναι ;

— Αυτοί είναι οί δικηγόροι, παιδί μου, όπως ό κύριος "Ηλίας ό γείτονάς μας. Καί αυτή τή στιγμή ό ένας, αυτός μέ τά γυαλιά ύπερασπίζεται τόν κατηγορούμενο, δηλαδή προσπαθεί νά πείσει τό δικαστήριο ότι δέν έφταιξε· καί ό άλλος, μέ τή μεγάλη τσάντα, λέει ότι έφταιξε καί πρέπει νά τιμωρηθεί.

Σέ λίγο, εκεί πού τά λέγανε, άκουσαν τόν πρόεδρο νά φωνάζει δυνατά :

— Σοφία Παπαδάκη !

— Παρούσα ! είπε άμέσως ή θεία καί προχώρησε μέ βήμα σταθερό πρós τήν έδρα.

"Εκεί ανέβηκε σ' ένα μικρό βάθρο, πού είχε μπροστά τό Εύαγγέλιο, καί άπάντησε στόν πρόεδρο πού τή ρωτούσε, πώς τή λένε, πόσων χρόνων είναι καί ποῦ γεννήθηκε. "Υστερα έβαλε τό χέρι της στό Εύαγγέλιο καί όρκίστηκε νά πει όλη τήν αλήθεια γιά ό,τι γνωρίζει γιά τό επεισόδιο, δηλαδή γιά τή σύγκρουση πού είδε εκείνη τήν ήμέρα.

"Αφοῦ εξιστόρησε ή θεία πώς έγινε ή σύγκρουση, ξανακάθισε στή θέση της καί ό πρόεδρος φώναξε τά όνόματα κι άλλων μαρτύρων. "Υστερα ό πρόεδρος ρώτησε τόν ίδιο τόν κατηγορούμενο τί έχει νά πει αυτός.

"Ό κατηγορούμενος είπε πώς έγινε τό επεισόδιο, δηλαδή έκανε τήν άπολογία του. Καί κατόπι μίλησε ό εισαγγελέας καί ύστερα οί δικηγόροι. Τελικά τό δικαστήριο, δηλαδή κι οί τρεις δικαστές, βγήκαν από τήν αίθουσα γιά λίγα λεπτά, γιά νά συζητήσουν μεταξύ τους τί άπόφαση θά πάρουν. Κι όταν ξαναγύρισαν, ό πρόεδρος είπε ότι ό κατηγορούμενος καταδικάζεται σέ φυλάκιση.

"Όλα είχαν γίνει τόσο γρήγορα, ώστε ή Καλλιόπη δέν είχε

ακόμη καταλάβει πότε ἄρχισε ἡ δίκη καί πότε εἶχε κιόλας τελειώσει.

Σκέφτηκε τί θά πεῖ τήν ἄλλη μέρα στίς συμμαθήτριές της, πού δέν εἶχαν δεῖ ποτέ τους δικαστήριο, καί πῶς θά τούς ἔκανε τή σπουδαία.

Ἡ θεία πῆρε τήν Καλλιόπη καί βγήκαν ἔξω ἀπό τό δικαστήριο. Καθώς ἔβγαιναν, συνάντησαν τόν κύριο Ἡλία, τό γείτονά τους τό δικηγόρο, καί ἡ Καλλιόπη βρῆκε τήν εὐκαιρία νά τόν ρωτήσει γιά μερικές ἀπορίες της, πού δέν μπορούσε νά τίς λύσει ἡ θεία.

— Ὑπάρχουν κι ἄλλα δικαστήρια ἐκτός ἀπ' αὐτό πού εἴμαστε τώρα, κύριε Ἡλία ;

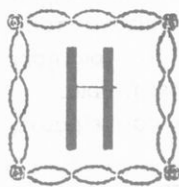
— Βέβαια, παιδί μου, ὑπάρχουν. Αὐτό πού εἶδατε τώρα ἦταν τό πλημμελειοδικεῖο, πού ἄλλοτε ἔχει τρεῖς δικαστές καί ἄλλοτε ἓνα μόνο, τόν πρόεδρο. Ὑπάρχουν ὅμως καί ἄλλα δικαστήρια, ὅπως εἶναι τό πταισματοδικεῖο, ὅπου δικάζονται ὅσοι ἔχουν κάνει ἐλαφρά παραπτώματα, π.χ. ἓνας φώναξε τό μεσημέρι ἢ τή νύχτα ἢ εἶχε βάλει δυνατά τό ραδιόφωνο καί δέν ἄφηνε τούς γείτονες νά κοιμηθοῦν, μιά γυναίκα πού πέταξε τά σκουπίδια της στό δρόμο ἀντί νά τά δώσει στό σκουπιδιάρη ἢ πού τίναζε τά χαλιά σέ ὦρα πού δέν ἐπιτρέπεται κτλ.

Ἡ Καλλιόπη, πού εἶχε ἀκουστά νά λένε : «Θά σέ πάω στό πταῖσμα», εὐχαριστήθηκε πού κατάλαβε τώρα τή σημασία αὐτῆς τῆς φράσεως.

— Ἀλλά ὑπάρχουν καί ἄλλα δικαστήρια, πρόσθεσε ὁ κύριος Ἡλίας. Ὑπάρχουν τά κακουργοδικεῖα, πού δικάζουν τά βαριά ἀδικήματα, ὅπως εἶναι ὁ φόνος, ἡ διάρρηξη, ἡ ληστεία καί ἄλλα, πού τιμωροῦνται μέ πολλά χρόνια φυλακή, ἀκόμα καί μέ θάνατο. Ἐκεῖ δικάζουν ὄχι μονάχα οἱ δικαστές, ἀλλά καί οἱ ἔνορκοι, πού εἶναι πολίτες, ἄντρες καί γυναῖκες, τῆς πόλεως καί κληρώνονται ἐπίτηδες γι' αὐτήν τή δουλειά κι εἶναι ὑποχρεωμένοι νά παρέχουν αὐτήν τήν ὑπηρεσία στήν πολιτεία. Οἱ ἔνορκοι κρίνουν ἂν εἶναι ἔνοχος ἢ ὄχι ὁ κατηγορούμενος καί οἱ τακτικοί δικαστές λένε τήν τιμωρία, πού τοῦ ἀξίζει σύμφωνα μέ τό νόμο.

— Ἀλήθεια, θυμᾶμαι πέρυσι, φώναξε ἡ Καλλιόπη, πού ὁ θεῖος Χαρίλαος ὁ φαρμακοποιός εἶχε κληρωθεῖ ἔνορκος, τό βράδυ πού γύρισε ἔλεγε στό φαρμακεῖο τί εἶχε συμβεῖ στό δικαστήριο. Ἐγραψαν μάλιστα οἱ ἔφημερίδες δύο φορές γιά κείνη τή δίκη καί ἔβαλαν καί τίς φωτογραφίες τῶν ἐνόρκων!

Στό καφενείο τῆς στοᾶς

Καλλιόπη καί ἡ θεία τῆς εἶχαν καθίσει σ' ἓνα καφενεῖο μέσα σέ μιά στοά κοντά στό δικαστήριο καί μαζί τους κάθισε καί ὁ κύριος Ἥλιος, ὁ δικηγόρος καί γείτονάς τους. Ἐκεῖ πού τὰ ἔλεγαν, βλέπουν νά τούς πλησιάζει ἡ κυρία Βασιλική, μιά γειτόνισσά τους. Ἄφου χαιρετήθηκαν, τή ρώτησαν :

— Πῶς ἀπ' ἐδῶ ;

— Ἔχω μπελάδες μέ τή σπιτονοικοκυρά μου, πού θέλει νά μοῦ κάνει ἔξωση ἀπό τό σπίτι ὅπου κάθομαι τόσα χρόνια ! εἶπε ἡ κυρία Βασιλική.

«Σέ ποιό ἀπ' ὅλα τά δικαστήρια, πού μοῦ εἶπε ὁ κύριος Ἥλιος, θά πάει ἄραγε ἡ κυρία Βασιλική ; σκέφθηκε ἡ Καλλιόπη. «Στό πλημμελειοδικεῖο μήπως ;» Παίδευε τό κεφάλι τῆς, μά δέν μπορούσε νά τό βρεῖ. Στό τέλος δέν κρατήθηκε καί ρώτησε τόν κύριο Ἥλία .

— Σέ κανένα ἀπό τά ποινικά δικαστήρια, ἀπάντησε ἐκεῖνος σοβαρά. Ἐκεῖνα εἶναι γιά νά τιμωροῦν ὅσους ἔκαναν ἀξιόποινες πράξεις. Ὑπάρχουν ὅμως καί ἄλλα δικαστήρια, ὅπου καταφεύγουν ὅσοι ἔχουν χρηματικές ἢ οἰκογενειακές διαφορές μεταξύ τους καί δέν μποροῦν νά τίς λύσουν φιλικά. Τά δικαστήρια αὐτά λέγονται πολιτικά.

— Τί διαφορές μπορεῖ νά εἶναι αὐτές, κύριε Ἥλία ; ρώτησε ἡ Καλλιόπη.

— Μπορεῖ νά εἶναι ἀπό νοίκια ἢ ἀπό δάνεια, εἴτε ἀπό ἀγορές οἰκοπέδων, σπιτιῶν ἢ ἐμπορευμάτων. Ἀνάλογα, ἂν εἶναι ἡ διαφορά μικρή ἢ μεγάλη, εἶναι καί τά δικαστήρια. Οἱ μικρές διαφορές δικάζονται στό εἰρηνοδικεῖο, δηλαδή ἀπό ἓνα δικαστή. Οἱ μεγαλύτερες δικάζονται στό πρωτοδικεῖο, δηλαδή ἀπό τρεῖς δικαστές. Κάποτε δικάζονται μόνο ἀπό τόν πρόεδρο τῶν πρωτοδικῶν.

— Ὁ ξάδελφός μου ὁ Κώστας, πού εἶχε νά παίρνει μισθοῦς ἀπό τήν ἐταιρεία ὅπου δούλευε, θά πάει καί αὐτός στά πολιτικά δικαστήρια ; ρώτησε ἡ Καλλιόπη.

1. ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Άρειος Πάγος

Έφευεία

Πρωτοδικεία

Είρηνοδικεία

2. ΠΟΙΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Κακοουργοδικεία

Πλημμελειοδικεία Τριμελή

Πλημμελειοδικεία Μονομελή

Πταισματοδικεία

3. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Άνωτατο Ειδικό Δικαστήριο

Συμβούλιο Έπικρατείας

Έλεγκτικό Συνέδριο

Φορολογικά Δικαστήρια

— Φυσικά, ἐξήγησε ὁ κύριος Ἡλίας.

— “Ὅταν ὁμῶς κάποιος χάσει τὴν ὑπόθεσή του στό πρωτοδικεῖο, τί γίνεται; ρώτησε ξανά ἡ Καλλιόπη.

— Μπορεῖ νά πάει καί σέ ἀνώτερο δικαστήριο, μέ τὴν ἐλπίδα πῶς αὐτό θά τοῦ δώσει τό δίκιο του, εἶπε ὁ δικηγόρος. Τό ἀνώτερο δικαστήριο λέγεται ἐφετεῖο καί ἀποτελεῖται ἀπό πέντε δικαστές. Ὅποιαδήποτε κι ἂν εἶναι ἡ ἀπόφασή του, εἶναι τελειωτική. Κι ἐκεῖνος πού ἔχασε πρέπει νά πληρώσει ὄχι μόνο τό χρέος του, ἀλλά καί τὰ ἔξοδα τῆς δίκης.

— “Ἄν ὁμῶς δέν τὰ πληρώσει, τί γίνεται; ἤθελε πάλι νά μάθει ἡ Καλλιόπη.

— Ὑπάρχουν τρόποι καί εἰδικά ὄργανα (ὅπως οἱ δικαστικοὶ ἐπιμελητές), πού τόν ἀναγκάζουν νά συμμορφωθεῖ μέ τὴν ἀπόφαση τοῦ δικαστηρίου, ὅταν δέ συμμορφώνεται ἴσως μόνο του.

Μέ τὴν κουβέντα εἶχε περάσει ἡ ὥρα καί ὁ κύριος Ἡλίας πῆρε τὴν Καλλιόπη καί τὴ θεία τῆς καί προχώρησαν πρὸς τό Σύνταγμα. Ξαφνικά ὁ κύριος Ἡλίας σταμάτησε καί τούς ἔδειξε ἓνα ὠραῖο κτίριο στό ἀπέναντι πεζοδρόμιο.

— Αὐτό, τούς εἶπε, εἶναι ὁ Ἄρειος Πάγος, δηλαδή τό ἀνώτατο δικαστήριο τῆς χώρας, ὅπου μποροῦν νά καταφεύγουν ὅσοι πιστεύουν ὅτι ἡ δίκη τους δέν ἔγινε σύμφωνα μέ τό νόμο. Ὁ Ἄρειος Πάγος εἶναι ἓνας γιά ὅλη τὴ χώρα. Τὰ ἐφετεῖα εἶναι λίγα καί λειτουργοῦν στίς πιό μεγάλες πόλεις τῆς Ἑλλάδας, ἐνῶ τὰ πρωτοδικεῖα εἶναι πολλά; σέ κάθε σχεδόν πόλη τῆς Ἑλλάδας ἀπό ἓνα. Ὅσο γιά εἰρηνοδικεῖα, ὑπάρχουν καί στίς κωμοπόλεις, ἀκόμα καί σέ χωριά.

— Γιατί τόν λένε Ἄρειο Πάγο; ρώτησε μέ τὴ σειρά τῆς ἡ θεία τῆς Καλλιόπης, πού καί αὐτὴ εἶχε τίς περιέργειές τῆς.

Ὁ κύριος Ἡλίας τούς εἶπε πῶς ὁ Ἄρειος Πάγος εἶναι ὁ βράχος κοντά στὴν Ἀκρόπολη, ὅπου οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι εἶχαν τό δικαστήριό τους. Ἐκεῖ βρῆκε τούς δικαστές καί τούς Ἀθηναίους πολῖτες ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν ἦρθε στὴν Ἀθήνα, καί τούς μίλησε γιά τὴ νέα θρησκεία, τὸ χριστιανισμό. Τό νέο ἑλληνικό κράτος ὀνόμασε τό ἀνώτατο δικαστήριο τῆς χώρας Ἄρειο Πάγο, σέ ἀνάμνηση τοῦ ἀρχαίου ἀθηναϊκοῦ δικαστηρίου.

Ὁ δικαστής του λέγεται ἀρεοπαγίτης ἐνῶ σ' ἄλλα δικαστήρια τὰ μέλη λέγονται ἐφέτες καί πρωτοδικες.

Ἡ Καλλιόπη, πού μέχρι τότε εἶχε ἀκουστά μόνο γιά τόν ἀρχαῖο Ἄρειο Πάγο κοντά στήν Ἀκρόπολη καί γιά τόν Ἅγιο Διονύσιο τόν Ἄρεοπαγίτη, εὐχαριστήθηκε σάν ἔμαθε πόσα εἶναι καί πῶς λειτουργοῦν τά δικαστήρια.

Δέ θέλησε ὁμως νά ἀφήσει ἥσυχο τόν κ. Ἥλια καί πρὶν χωριστοῦν τόν ρώτησε στά γρήγορα: «Τί εἶναι τό Συμβούλιο Ἐπικρατείας;»

Ὁ κύριος Ἥλιος ἔδωσε καί σ' αὐτό μέ ὑπομονή τήν ἀπάντηση: Τῆς ἐξήγησε ὅτι ὑπάρχουν καί ἄλλα δικαστήρια ἐκτός ἀπό τά πολιτικά καί τά ποινικά. Αὐτά εἶναι τά διοικητικά δικαστήρια, ὅπου καταφεύγει ὁ πολίτης πού νομίζει πῶς ἀδικήθηκε ἀπό τό κράτος. (Τά πιό πολλά εἶναι τά φορολογικά πού λύνουν τίς διαφορές πού ἔχει ὁ φορολογούμενος πολίτης μέ τόν οικονομικό ἔφορο). Στήν κορυφή τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων εἶναι τό Συμβούλιο Ἐπικρατείας, ισότιμο μέ τόν Ἄρειο Πάγο, ὅπου ἕνας ἀδικημένος πολίτης μπορεῖ νά ζητήσῃ ἀκόμη καί νά ἀκυρωθεῖ μιά πράξη ἐνός ὑπουργοῦ (ἂν εἶναι παράνομη).

Τῆς Καλλιόπης δέν τῆς φάνηκε παράξενο αὐτό, ἰδίως ὅταν ἔμαθε ὅτι τό Συμβούλιο Ἐπικρατείας στεγάζεται στά Παλαιά Ἀνάκτορα, στό ἴδιο δηλ. κτίριο ὅπου εἶναι καί ἡ βουλή καί ὁ πρωθυπουργός τῆς χώρας.

“Ένα καλοκαίρι στόν Παρνασσό

ταν τελείωσαν οι εξετάσεις και τὰ παιδιά πέρασαν μέ καλούς βαθμούς, ὁ πατέρας τους τὰ ἔστειλε μαζί μέ τή μητέρα τους σ' ἕνα χωριό τοῦ Παρνασσοῦ, γιά νά περάσουν ἐκεῖ τούς δυό ζεστούς μήνες τοῦ καλοκαιριοῦ. Ἔτσι ὁ Γιαννάκης μέ τήν Καλλιόπη βρέθηκαν ξαφνικά σ' ἕνα περιβάλλον ἐντελῶς ἀλλιῶτικο ἀπό τήν Ἀθήνα, ὅπου εἶχαν συνηθίσει νά ζοῦν.

Στήν ἀρχή αὐτό τούς παραξένεψε καί δέν τούς ἄρεσε πολύ. Σύντομα ὅμως συνηθισαν στή ζωή τοῦ χωριοῦ καί, πρίν περάσουν πολλές ἡμέρες εἶχαν γίνει καί αὐτά σάν τ' ἄλλα παιδιά, μαῦρα ἀπό τόν ἥλιο καί τὰ τρεχάματα στό δάσος καί τὰ χωράφια, διαρκῶς πεινασμένα ἀπό τόν καθαρό ἀέρα τοῦ βουνοῦ, ζωηρά καί χαρούμενα μέ τίς καινούριες συντροφίες πού εἶχαν δημιουργήσει. Ἀχώριστοι ἰδίως εἶχαν γίνει ὁ Γιαννάκης μ' ἕνα παιδί τοῦ χωριοῦ, τόν Ἀησιίλαο, συνομήλικό του, πού πήγαινε στήν ἴδια τάξη. Γεννημένος ὅμως καί μεγαλωμένος στό χωριό, ἤξερε ἕνα σωρό πράματα καί δουλειές πού ὁ Γιαννάκης οὔτε κἀν τίς εἶχε φανταστεῖ, πρίν φτάσει ἐκεῖ ἐπάνω ἐκεῖνο τό καλοκαίρι.

Μαζί μέ τόν Ἀησιίλαο λοιπόν, τό πρωῒνό, ὁ Γιαννάκης ἀνέβαινε τήν ἀνηφοριά πάνω ἀπό τό χωριό. Πήγαιναν νά κόψουν καλάμια, γιά νά κάνουν τόξα καί βέλη. Ὅταν ὅμως βρέθηκαν στήν καλαμιά, συνάντησαν καμιά δεκαριά κατοίκους τοῦ χωριοῦ πού δούλευαν ὅλοι μαζί μέ κασμάδες καί φτυάρια, ἐνῶ κοντά τους δυό ἄλλοι ξένοι μετροῦσαν τή γῆ καί ἔβαζαν κάθε τόσο μερικούς μικρούς πασσάλους.

Τό θέαμα παρουσίαζε ἀρκετό ἐνδιαφέρον καί οἱ δυό φίλοι ξέχασαν ἀμέσως τὰ καλάμια καί τὰ τόξα καί κάθισαν ἐκεῖ, νά παρακολουθήσουν τούς ἀνθρώπους στή δουλειά τους. Οὔτε ὁ Γιαννάκης, οὔτε ὁ Ἀησιίλαος ἤξεραν τί ἔκαναν, ἀλλά τούς φαινόταν πολύ ἐνδιαφέρον αὐτό πού ἔβλεπαν.

Σέ λίγο ό ένας από τούς δυό ανθρώπους, πού τοποθετούσαν τούς πασσάλους, πρόσεξε τά δυό παιδιά καί τά φώναξε κοντά του. “Όταν άκουσε ότι ό Γιαννάκης ήταν από τήν Άθήνα, γέλασε λίγο καί τόν χάρειψε στό κεφάλι.

— Νά μία δουλειά πού όπωσδήποτε δέν τήν ξέρετε στήν Άθήνα, είπε :

— Μά πώς δέν τήν ξέρουμε ! διαμαρτυρήθηκε ό Γιαννάκης. Καί στήν Άθήνα οί έργάτες συχνά σκάβουν στους δρόμους ή στά οικόπεδα.

— Δέν είναι τό ίδιο, άπάντησε ό άνθρωπος μέ τούς πασσάλους. Έδω έμεις όλοι πού σκάβουμε δέν είμαστε έργάτες πού δουλεύουμε γιά νά πληρωθούμε. Είμαστε οί κάτοικοι του χωριού, κτηματίες οί περισσότεροι, καί τά παιδιά μας. Καί δέ δουλεύουμε γιά χρήματα. Μέ τήν προσωπική μας αυτή εργασία φτιάχνουμε διάφορα έργα γιά τό χωριό μας. Σήμερα αυτό πού βλέπετε είναι ένας δρόμος πού θά όδηγεί πρós τήν πηγή. “Όλοι οί άντρες του χωριού δουλεύουν μέ τή σειρά γιά νά γίνει ό δρόμος αυτός. Είναι αυτό πού λέμε «Κοινοτικά έργα». Η κοινότητα δέν έχει χρήματα γιά νά πληρώνει έργάτες γιά τή δουλειά αυτή, αλλά, επειδή τό έργο θά ώφελήσει όλους τούς κατοίκους, δουλεύουν αυτοί γιά νά τελειώσει.

— Τί είναι πάλι αυτή ή κοινότητα; θέλησε νά μάθει ό Γιαννάκης.

Έδω όμως ό Άγισίλαος ήταν πιό σοφός καί άμέσως του εξήγησε :

— Κάθε χωριό άποτελεί καί μία κοινότητα καί κάθε τέσσερα χρόνια γίνονται έκλογές καί οί χωριανοί εκλέγουν τό κοινοτικό Συμβούλιο καί τόν πρόεδρο τής κοινότητας. Αύτός φροντίζει γιά τήν καθαριότητα, γιά τούς δρόμους, τό φωτισμό, τά νεκροταφεία, τήν έγγραφή των κατοίκων σέ ειδικά βιβλία, πού λέγονται μητρώνη ή δημοτολόγια, καί γενικά γιά κάθε ύπόθεση πού άφορά τό χωριό. Η κοινότητα εισπράττει λεπτά από φόρους γιά νά έκτελεί τό σκοπό της καί, όταν δέν έχει λεπτά, ζητάει από τούς χωριανούς νά προσφέρουν τήν εργασία τους δωρεάν. Άργότερα, όταν θά έχει τελειώσει αυτό, ή Κοινότητα θά κάνει κάποιο άλλο έργο, άναδάσωση ή κατασκευή μιās πλατείας. Καί πάλι σ' αυτό θά εργαστούν καί θά βοηθήσουν οί κάτοικοι. Μ' αυτόν τόν τρόπο όλοι οί κάτοικοι δουλεύουν γιά τό καλό του τόπου τους.

—'Αλλά ὁ Γιαννάκης εἶχε μιά ἀπορία.

—Καλά ὄλ' αὐτά, εἶπε. 'Αλλά ἂν ἕνας εἶναι τεμπέλης καί δέ θέλει νά δουλέψει, τότε τί γίνεται ;

—Γιά ὄλ' αὐτά προβλέπει ὁ νόμος, ἀπάντησε ὁ συνομιλητής τοῦ Γιαννάκη. Γιατί βέβαια ὑπάρχει νόμος πού κανονίζει ὅλα αὐτά τά πράματα, ὥστε ὅλοι νά προσφέρουν τό ἴδιο καί νά μὴ γίνονται ἀδικίες.

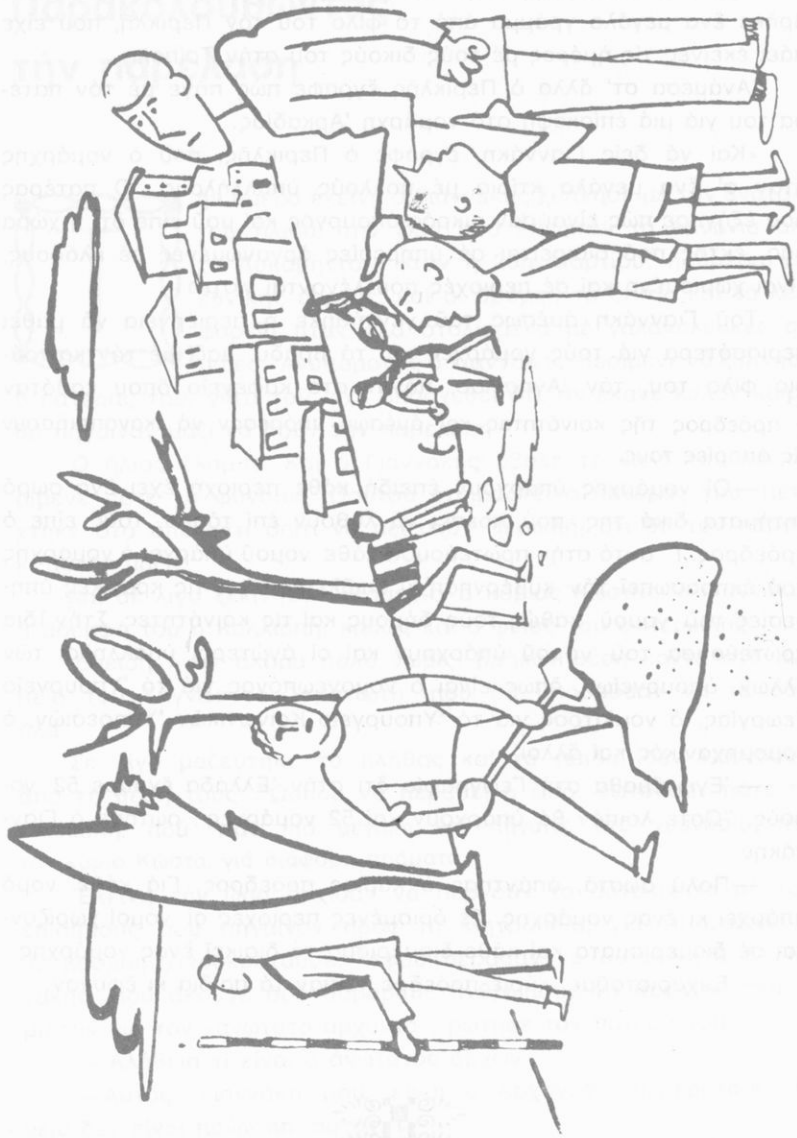
—Στήν 'Αθήνα ὅμως δέ γίνονται τέτοια πράματα, εἶπε ὁ Γιαννάκης. 'Ο μπαμπάς μου δέν πῆγε ποτέ σέ τέτοιες δουλειές, οὔτε τοῦ ζήτησαν ποτέ τίποτα τέτοιο.

Γυρίζοντας ἀργότερα στό χωριό, βρῆκαν τόν πρόεδρο τῆς Κοινότητας, πού ἦταν θεῖος τοῦ 'Αγησίλαου. "Όταν εἶδε τά δύο παιδιά, τά φώναξε κοντά του καί περπάτησαν μαζί ὡς τήν πλατεία.

Σέ μιά στιγμή ὁ 'Αγησίλαος θυμήθηκε τή συζήτηση πού εἶχε μέ τό Γιαννάκη πρωτύτερα καί ρώτησε τόν πρόεδρο :

—Θεῖε, δέν ὑπάρχει στήν 'Αθήνα κοινότητα καί δέ δουλεύουν οἱ κάτοικοι γιά τήν πόλη τους ;

—'Εδῶ στά χωριά ὑπάρχει ἡ κοινότητα. Καί, ἐπειδὴ δέν ἔχει εἰσοδήματα, χρειάζεται περισσότερο τή βοήθεια τῶν κατοίκων τῆς μέ τήν προσωπική τους ἐργασία. Στήν 'Αθήνα καί τίς ἄλλες μεγάλες πόλεις ὑπάρχουν οἱ δῆμοι. Αὐτοί εἰσπράττουν φόρους καί πληρώνουν εἰδικά ἀνθρώπους γιά νά κάνουν τίς διάφορες δουλειές. "Υστερα δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι στίς πόλεις οἱ περισσότεροι ἀνθρωποὶ δουλεύουν ὅλες τίς ἡμέρες τοῦ χρόνου τίς πιό πολλές ὥρες καί δέν τούς περισσεύει καιρός, γιά νά προσφέρουν προσωπική ἐργασία. Πληρώνουν ὅμως φόρους, γιά νά μαζεύονται τὰ σκουπίδια, γιά νά ἔχουν φῶτα οἱ δρόμοι, γιά νά ὑπάρχει ἀσφαλτος, γιά νά ὑπάρχουν ἀγορές καί γιά τόσα ἄλλα. 'Αλλά καί στή μιά καί στήν ἄλλη περίπτωση ἡ ὑπόθεση εἶναι πολύ σοβαρή καί οἱ πολίτες πρέπει νά τήν προσέχουν. Γιατί οἱ δῆμοι στίς μεγάλες πόλεις καί οἱ κοινότητες στά χωριά δίνουν εὐκαιρία νά ἐφαρμοστεῖ αὐτό πού λέμε αὐτοδιοίκηση. Καί ἡ αὐτοδιοίκηση, ἂν λειτουργεῖ κανονικά καί σωστά, μαθαίνει τόν ἄνθρωπο νά εἶναι καλός πολίτης. Γιατί, ὅταν ἐνδιαφέρεσαι γιά τά ζητήματα τοῦ χωριοῦ σου, θ' ἀρχίσεις σιγά σιγά νά ἐνδιαφέρεσαι καί γιά τά κοινά ζητήματα.

"Έργα κοινής ωφέλειας"

“Όταν ο Γιαννάκης πήγε τό μεσημέρι στό σπίτι όπου ζεμενε, βρήκε ένα μεγάλο γράμμα από τό φίλο του τόν Περικλή, πού είχε πάει εκείνες τίς ήμέρες μέ τούς δικούς του στην Τρίπολη.

‘Ανάμεσα στ’ άλλα ο Περικλής έγραφε πώς πήγε μέ τόν πατέρα του γιά μία επίσκεψη στό νομάρχη ‘Αρκαδίας.

«Καί νά δεις Γιαννάκη, έγραφε ο Περικλής, πού ο νομάρχης ήταν σ’ ένα μεγάλο κτίριο μέ πολλούς υπαλλήλους. ‘Ο πατέρας μου εξήγησε πώς είναι σάν μικρός ύπουργός και μου είπε ότι ή χώρα μας, εκτός πού διαιρείται σέ ύπηρεσίες οργανωμένες σέ κλάδους, είναι χωρισμένη και σέ περιοχές πού λέγονται νομοί».

Του Γιαννάκη άμέσως του γεννήθηκε ή περιέργεια νά μάθει περισσότερα γιά τούς νομάρχες και τό βράδυ, μαζί μέ τόν καινούριο φίλο του, τόν ‘Αγησίλαο, πήγαν στό καφενείο όπου καθόταν ο πρόεδρος τής κοινότητας και άμέσως μπόρεσαν νά ικανοποιήσουν τίς άπορίες τους.

— Οί νομάρχες ύπάρχουν έπειδή κάθε περιοχή έχει ένα σωρό ζητήματα δικά της, πού πρέπει νά λυθούν επί τόπου, τούς είπε ο πρόεδρος. Γ’ αυτό στην πρωτεύουσα κάθε νομού ύπάρχει ο νομάρχης πού εκπροσωπεί τήν κυβέρνηση κι επιβλέπει όλες τίς κρατικές ύπηρεσίες του νομού, καθώς τούς δήμους και τίς κοινότητες. Στην ίδια πρωτεύουσα του νομού ύπάρχουν και οί άνωτεροι υπάλληλοι τών άλλων ύπουργείων, όπως είναι ο νομογεωπόνος γιά τό ‘Υπουργείο Γεωργίας, ο νομιάτρος γιά τό ‘Υπουργείο Κοινωνικών ‘Υπηρεσιών, ο νομομηχανικός και άλλοι.

— ‘Εγώ έμαθα στή Γεωγραφία ότι στην ‘Ελλάδα έχουμε 52 νομούς. “Ωστε λοιπόν θά ύπάρχουν και 52 νομάρχες; ρώτησε ο Γιαννάκης.

— Πολύ σωστά, άπάντησε ο κύριος πρόεδρος. Γιά κάθε νομό ύπάρχει κι ένας νομάρχης. Σέ όρισμένες περιοχές οί νομοί χωρίζονται σέ διαμερίσματα και κάθε διαμέρισμα τό διοικεί ένας νομάρχης.

— Εύχαριστούμε, κύριε πρόεδρε! είπαν τά παιδιά κι έφυγαν.

Παρακολουθώντας τήν παρέλαση

ήν ημέρα εκείνη ο Γιαννάκης ξύπνησε με την ανατολή του ήλιου, την ώρα που έπεφταν τά κανόνια από τό Λυκαβηττό. Ήταν η 25η Μαρτίου, η ημέρα της εθνικής έορτης, και οι δρόμοι, τά σπίτια και τά λεωφορεία ήταν όλα στολισμένα με γαλανόλευκες σημαίες. Άνυπόμονος ο Γιαννάκης, περίμενε νά ξυπνήσει ο πατέρας του, γιατί του είχε ύποσχεθει ότι, αν έκανε καλόν καιρό, θά πήγαιναν μαζί νά δούν την παρέλαση.

Ό ήλιος έλαμπε. Καί ο Γιαννάκης έβαλε τά καλά του και περίμενε πότε νά φύγουν. Όσοτου έτοιμαστεί ο πατέρας του, πετάχτηκε στό άπέναντι σπίτι νά πει στον Περικλή, ότι θά τον πάρουν κι αυτόν μαζί.

Και σέ λίγο ξεκίνησαν τέσσερις, ο κύριος Κώστας, ο Γιαννάκης, η άδερφή του η Καλλιόπη, καθώς και ο φίλος του ο Περικλής.

Έπειδή ήταν ακόμα πολύ νωρίς, βρήκαν θέση κοντά στό μη-μείο του "Άγνωστου Στρατιώτη, πού θά μπορούσαν νά τά δούν όλα.

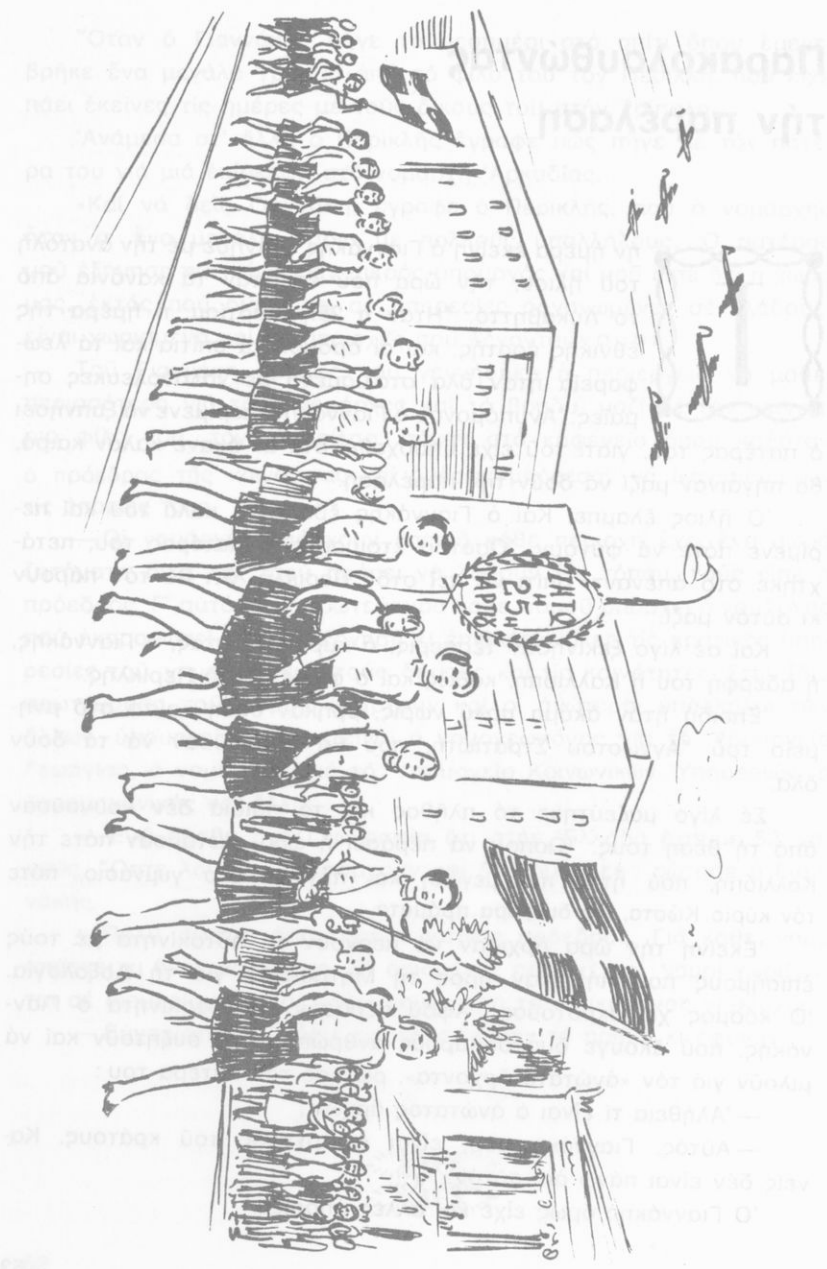
Σέ λίγο μαζεύτηκε τό πλήθος και τά παιδιά δέν κουνούσαν από τή θέση τους. "Όσπου νά περάσει η ώρα, ρωτούσαν πότε την Καλλιόπη, πού ήταν πιό μεγάλη και πήγαινε στό γυμνάσιο, πότε τον κύριο Κώστα, γιά διάφορα πράματα.

Έκείνη την ώρα άρχισαν νά περνούν τά αυτοκίνητα με τούς επισήμους πού πήγαιναν προς τή Μητρόπολη γιά τή Δοξολογία. Ό κόσμος χειροκροτούσε. Άφου πέρασαν τά αυτοκίνητα ο Γιαννάκης, πού άκουγε δυό σοβαρούς ανθρώπους νά συζητούν και νά μιλούν γιά τον «άνώτατο άρχοντα», ρώτησε τον πατέρα του :

— Άλήθεια τί είναι ο άνώτατος άρχων ;

— Αυτός, Γιαννάκη μου, είναι ο άρχηγός του κράτους. Κα-νείς δέν είναι πάνω άπ' αυτόν.

Ό Γιαννάκης όμως είχε και άλλες άπορίες.

— Γιατί μερικές χώρες έχουν βασιλιάδες και άλλες δέν έχουν ;
"Ακουσα νά λένε ότι στην 'Αμερική και στη Γαλλία δέν έχουν βασιλιά, αλλά πρόεδρο τής δημοκρατίας.

— Κάθε χώρα διαλέγει εκείνο πού νομίζει ότι είναι καλύτερο γι' αυτήν, απάντησε ό κύριος Κώστας. "Άλλες διάλεξαν τή βασιλεία, άλλες τή δημοκρατία. 'Η διαφορά είναι, ότι στη βασιλεία ό βασιλιάς είναι «κληρονομικός», δηλαδή όταν πεθάνει αυτός, γίνεται βασιλιάς ό γιός του, πού τόν λένε διάδοχο, ένω ό πρόεδρος τής δημοκρατίας δέ μένει όλη του τή ζωή πρόεδρος, αλλά εκλέγεται γιά όρισμένα χρόνια και ύστερα γίνεται πάλι ιδιώτης και κάποιος άλλος εκλέγεται πρόεδρος τής δημοκρατίας.

'Η Καλλιόπη θέλησε τότε νά μάθει τί γίνεται; όταν ό βασιλιάς και ή βασίλισσα δέν έχουν αγόρι, αλλά μόνο κορίτσια. Μπορεί τό κορίτσι νά γίνει διάδοχος ; Ναι, μπορεί, ήταν ή απάντηση. Στην 'Αγγλία, στην 'Ολλανδία και στη Δανία έχουν βασίλισσα και όχι βασιλιά.

— Στίς άλλες δημοκρατίες, πρόσθεσε ό κύριος Κώστας, όπως π.χ. στίς 'Ηνωμένες Πολιτείες τής 'Αμερικής, ό λαός ψηφίζει κάθε τέσσερα χρόνια τόν πρόεδρο τής δημοκρατίας.

'Ο Περικλής όμως είχε και αυτός τήν άπορία του :

— Γιατί, κύριε Κώστα, είπατε «στίς άλλες δημοκρατίες» ; Μπορεί δηλαδή μιά χώρα νά έχει βασιλιά και νά είναι δημοκρατία ;

— Βέβαια μπορεί, απάντησε ό κύριος Κώστας. Δημοκρατία είναι τό πολίτευμα όπου ό λαός εκλέγει αυτούς πού θέλει νά τόν κυβερνήσουν. "Όταν ό άρχηγός του κράτους είναι βασιλιάς, τή λέμε βασιλευόμενη δημοκρατία.

Στην 'Ελλάδα, ή βασιλευόμενη δημοκρατία καταργήθηκε μέ τό δημοψήφισμα τής 8ης Δεκεμβρίου 1974, όταν οί "Έλληνες ψηφίζοντας ελεύθερα προτίμησαν τήν άβασίλευτη δημοκρατία.

'Ο λαός έκρινε ότι είναι καλύτερη ή άβασίλευτη δημοκρατία, γιατί ό ανώτατος άρχων θά εκλέγεται γιά λίγα χρόνια και όχι γιά όλη του τή ζωή και γιατί θά είναι έλληνικής και όχι ξενικής καταγωγής. 'Από τήν ήμέρα εκείνη άρχηγός του κράτους είναι ό Πρόεδρος τής Δημοκρατίας, αυτόν πού θά δούμε σέ λίγο νά στέκεται εμπρός από τό μνημείο του "Άγνωστου Στρατιώτη και θά περάσει μπροστά του ή παρέλαση πού θά παρακολουθήσουμε.

*Εκείνη τήν ώρα όμως άκούστηκε μουσική και οί επίσημοι άρ-

χισαν νά παίρνουν τίς θέσεις τους μπρός από τό μνημείο του "Άγνωστου Στρατιώτη. Ήταν ό πρόεδρος τής Δημοκρατίας, ή κυβέρνηση, δηλαδή ό πρωθυπουργός καί οί ύπουργοί, τό διπλωματικό σῶμα, δηλ. οί πρεσβευτές από τά ξένα κράτη πού ύπηρετοῦν στήν Ἀθήνα, στρατηγοί καί ανώτεροι υπάλληλοι του κράτους. Ἡ παρέλαση ἄρχισε, τά παιδιά ξέχασαν τήν περιέργειά τους καί τό ἐνδιαφέρον γιά τή συζήτηση καί εἶχαν τό νοῦ τους στό θέαμα πού ἐβλεπαν, κοιτάζοντας μέ χαρά νά περνοῦν τόσοί ὠραίοι στρατιῶτες, ναῦτες, εὐέλπιδες, ἀεροπόροι καί ὅλοι οί ἄλλοι.

Δύο ὥρες σχεδόν κράτησε ἡ παρέλαση. Καί ὕστερα κουρασμένα τά παιδιά ξεκίνησαν γιά τό σπίτι.

Στό δρόμο ό Περικλῆς ξαναθυμήθηκε τήν κουβέντα πού εἶχαν κάνει πρίν.

—Ἐπάρχει καί ἡ δικτατορία ἀπάντησε ό πατέρας του Γιαννάκη. "Όταν ἕνας ἄνθρωπος ἤ μιὰ μικρή ομάδα ἀνθρώπων παίρνει τήν ἐξουσία χωρίς τήν ψήφο του λαοῦ καί κυβερνᾷ μόνος του, χωρίς νά γίνονται ἐκλογές, οὔτε νά ὑπάρχει βουλή, δηλαδή ἀντιπρόσωποι του λαοῦ, τότε λέγεται δικτάτορας. Ἐσεῖς δέν εἶχατε γεννηθεῖ ἀκόμη καί δέ θυμόσαστε, μά ἦταν ἐδῶ καί σαράντα χρόνια δύο μεγάλες δικτατορίες στήν Εὐρώπη, στή Γερμανία καί στήν Ἰταλία, καί οἱ δικτάτορές τους, ό Χίτλερ καί ό Μουσοσολίνι, προκάλεσαν τόν παγκόσμιο πόλεμο καί κατέλαβαν πολλές χῶρες καί τήν Ἑλλάδα. Οἱ δικτάτορες ὁμως αὐτοί κατέστρεψαν τίς χῶρες τους καί νικήθηκαν στόν πόλεμο καί οἱ λαοί τής Γερμανίας καί τής Ἰταλίας ἔχουν πάλι δημοκρατία, γιατί κατάλαβαν ὅτι ἡ δικτατορία εἶναι κακό πράμα. Ἐπάρχουν καί σήμερα δικτατορίες στόν κόσμο. Κάθε δικτατορία καταργεῖ τίς ἐλευθερίες του λαοῦ καί κάνει κακό, γιατί ἐμποδίζει τούς πολίτες νά ἐκφράσουν ἐλεύθερα τή σκέψη τους καί νά διαλέξουν μόνοι τους αὐτούς πού θέλουν νά τούς κυβερνήσουν. Καί στήν Ἑλλάδα περάσαμε τελευταῖα ἐπί ἐπτὰ χρόνια ἀπό μιὰ σκληρή καί βασανιστική δικτατορία, πού τήν ἐπέβαλαν πραξικοπηματικά στίς 21 Ἀπριλίου 1967, μέ βία καί μέ δόλο, μερικοί ἐπίορκοι στρατιωτικοί. Τό καθεστῶς αὐτό κατέρρευσε, ὕστερα ἀπό τήν ἀντίσταση του λαοῦ καί ἰδίως τῶν νέων, τόν Ἰούλιο του 1974, ἀφοῦ προκάλεσε μιὰ ἐθνική καταστροφή καί ἄφησε πίσω του ἕνα πολιτικό καί οικονομικό χάος. Ἐτσι στή χώρα μας, ὕστερα ἀπό πολλές περιπέτειες, ἔχουμε

καταλήξει στο σημερινό δημοκρατικό πολίτευμά μας.

Με τίς κουβέντες όμως ἔφτασαν στο σπίτι, όπου τούς περίμενε τό τραπέζι στρωμένο καί ἡ μητέρα ἐτοίμαζε στήν κουζίνα μπακαλιάρω μέ σκορδαλιά, τό πατροπαράδοτο φαγητό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

«Εἷς οἰωνὸς ἄριστος»

Γιαννάκης γύριζε μέσα στο σπίτι, γιατί είχε τελειώσει τὰ μαθήματά του καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ κάνει. Ὁ φίλος του ὁ Περικλῆς ἦταν ἄρρωστος μέ ἰλαρά καὶ δὲν τὸν ἄφηναν νὰ πάει νὰ τὸν δεῖ. Ἡ Καλλιόπη διάβαζε στὴν τραπεζαρία σκυμμένη στοῦ τραπέζι. Ὁ Γιαννάκης πῆγε σιγά σιγά πίσω της καὶ τῆς τράβηξε τὰ μαλλιά, πού τὰ εἶχε χτενισμένα σάν ἀλογοουρά.

— «Ἀφῆσέ με, Γιαννάκη! εἶπε θυμωμένη ἡ Καλλιόπη. Δέ βλέπεις ὅτι μελετῶ τὸ μάθημά μου τώρα; Καὶ νὰ ἤξερες τί ὠραῖο πού εἶναι τὸ μέρος αὐτὸ ἀπὸ τὸν «Κρίτωνα» πού διαβάζω! Θυμᾶσαι πού σοῦ εἶχα πει γιὰ τοὺς ἀθηναϊκοὺς νόμους, πού μιλᾶνε στοῦ φιλόσοφο Σωκράτη στὴ φυλακῆ;

— Πῶς δὲν τὸ θυμᾶμαι! φώναξε ὁ Γιαννάκης. Τοὺς εἶδα μάλιστα καὶ στ' ὄνειρό μου τοὺς νόμους, ἀσπροντυμένους σάν ἀγγελᾶκια!

— Γιὰ ἄκουσε τώρα αὐτὸ τὸ μέρος, πού μιλοῦν στοῦ Σωκράτη γιὰ τὴν πατρίδα: «Τόσο σοφός εἶσαι, Σωκράτη, ὥστε νὰ μὴ ξέρεις ὅτι καὶ ἀπὸ τὴ μητέρα καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα καλύτερη καὶ ἀγιότερη εἶναι ἡ πατρίδα; Καὶ ὅτι πρέπει νὰ τὴ σεβόμαστε καὶ νὰ τὴν ὑπακοῦμε καὶ νὰ τὴν περιποιόμαστε περισσότερο καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα μας, ὅταν δυστυχεῖ;» Ἔκουσέ το τώρα καὶ στ' ἀρχαῖα: «Μητρὸς τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερον ἐστὶν ἡ πατρίς καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον...». Ξέρεις πόσο συγκινηθῆκα, ὅταν πρωτοδιάβασα τὴ φράση αὐτή; Ὁ καθηγητὴς μας μᾶς εἶπε ὅτι ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ἀγαπᾶμε πολὺ τὴν πατρίδα μας καί, ξενιτεμένοι ὅταν εἴμαστε, γυρίζουμε κάθε τόσο στοῦν τόπο μας, νὰ πατήσουμε τὸ ἐλληνικὸ χῶμα...

— Ξέρω κι ἐγὼ κάτι παρόμοιο, εἶπε ὁ Γιαννάκης. Τὸ μάθαμε τὴν περασμένη βδομάδα στοῦ σχολεῖο. Ὅταν ὁ Ἕκτορας πολεμοῦσε στὴν Τροία, οἱ συμπατριῶτες του ἐξέταζαν τοὺς οἰωνούς, γιὰ νὰ μάθουν ἂν θὰ κερδίσουν τὴ μάχη. Καὶ ὁ Ἕκτορας τότε τοὺς εἶπε: «Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης!» Νὰ σοῦ ἐξηγήσω;

—“Όχι, περιττό! φώναξε ή Καλλιόπη. Τό ξέρω καλύτερα από σένα!

‘Ο Γιαννάκης νόμισε πώς ή Καλλιόπη τοῦ κάνει τήν έξυπνη καί ὄρμησε καί πάλι νά τήν ἀρπάξει ἀπό τά μαλλιά.

‘Εκείνη τήν ὥρα μπήκε στοῦ δωμάτιο ὁ κύριος Κώστας.

— Δέ ντρέπεστε νά τσακώνεστε ; τούς φώναξε. Κι ἐγώ πού καμάρωνα, ὅταν σᾶς ἄκουγα ἀπό δίπλα νά μιλάτε γιά τόσο ὠραία πράματα!

Τά παιδιά σταμάτησαν ντροπιασμένα.

— ‘Εσεῖς, σάν ἀδέρφια, πρέπει νά εἶστε ἀγαπημένα! τούς μάλωσε. Καί σάν ‘Ελληνόπουλα πρέπει ν’ ἀγαπάτε τήν πατρίδα σας περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλο στόν κόσμο! Τήν ἀγάπη αὐτή πρὸς τήν ‘Ελλάδα μπορείτε νά τή δείξετε μέ πολλούς τρόπους. “Ένας ἀπό αὐτούς εἶναι νά μὴ φύγετε ἀπό δῶ, νά δουλέψετε καθέννας ὅσο μπορεῖ περισσότερο καί καλύτερα, ὥστε νά βοηθήσει τήν πατρίδα νά προκόψει καί νά ζήσει εἰρηνική κι εὐτυχισμένη.

Ὁ μεγάλος ἀδερφός

ἡμερα στό σπίτι τοῦ Περικλῆ ἔχουν μεγάλες προετοιμασίες. Ὅχι γιατί γιορτάζει κάποιος ἀπό τήν οἰκογένεια, ἀλλά γιατί συμβαίνει κάτι σπουδαιότερο. Ὁ Θανάσης, ὁ μεγαλύτερος γιός τοῦ σπιτιοῦ, ὁ ἀδερφός τοῦ Περικλῆ, ἔρχεται γιά πρώτη φορά ἀπό τότε πού πῆγε στό στρατό, ἐδῶ καί ἀρκετές ἐβδομάδες. Φαντάσου τήν ἀνυπομονησία καί τή συγκίνηση τῶν δικῶν του, πού ἔχουν συγκεντρωθεῖ ἀπό νωρίς καί περιμένουν νά τόν δοῦν νά φθάνει! Στό γράμμα του ἔλεγε πώς θά φθάσει τό ἀπόγευμα.

Πιό ἀνυπόμονος ἀπ' ὅλους εἶναι ὁ Περικλῆς. Γι' αὐτόν δέν εἶναι μόνον ἡ χαρά ὅτι θά δεῖ τόν ἀδερφό του. Ἔχει πολλές ἀπορίες καί θέλει νά μάθει πολλά πράματα καί ρωτάει τή συγκεντρωμένη οἰκογένεια :

— Μά γιατί θά φύγει πάλι ὁ Θανάσης σέ δυό μέρες ; Δέν τελείωσε τό στρατιωτικό ;

— Καί βέβαια δέν τελείωσε, ἀπάντησε ὁ πατέρας τοῦ Περικλῆ, ὁ κύριος Ἀλέξανδρος. Εἶναι μόλις σαράντα ἡμέρες πού πῆγε φαντάρος ὁ Θανάσης. Ἔχει μπροστά του ἀρκετόν καιρό. Γιατί τώρα ἡ θητεία εἶναι 28 μῆνες. Ὡστε ἔχει σχεδόν εἴκοσι ἐπτὰ μῆνες ἀκόμα ὥσπου νά τελειώσει τό στρατιωτικό καί νά ξαναγίνει πολίτης. Στό μεταξύ θά ὑπηρετεῖ τήν πατρίδα.

— Μά τί εἶναι αὐτή ἡ θητεία ; ρώτησε ὁ Περικλῆς.

— Ἔτσι λέγεται ἡ ὑποχρέωση πού ἔχουν ὅλοι οἱ Ἕλληνες νά ὑπηρετήσουν τήν πατρίδα ὅταν μεγαλώσουν. Ὅταν γεννηθεῖ ἓνα ἀγόρι, τό γράφουν σ' ἓνα βιβλίο πού λέγεται «Μητρῶν ἀρρένων». Μόλις γίνει εικοσιενός χρόνων καλεῖται μαζί μέ ὅλα τά ἀγόρια πού γεννήθηκαν ἐκεῖνον τό χρόνο, νά πάνε νά ὑπηρετήσουν. Καλεῖται δηλαδή ἡ ἡλικία ἢ κλάση του. Ἀφοῦ ὑπηρετήσουν εἴκοσι ὀκτώ μῆνες ὡς στρατιῶτες καί γυμναστοῦν, τότε πιά γίνονται ἔφεδροι.

— Τήν ἔχω ἀκουστά αὐτήν τήν λέξη, φώναξε ὁ Περικλῆς. Ἀλήθεια, τί θά πεῖ ἔφεδρος ;

— Πρέπει νά ξέρεις, Περικλή, εἶπε ὁ πατέρας του, ὅτι ἐκτός ἀπό τόν ἐνεργό στρατό, πού τόν ἀποτελοῦν οἱ νέοι φαντάροι, οἱ ντυμένοι στό χακί, πού βρίσκονται μέσα στούς στρατῶνες, ὑπάρχει καί ὁ ἐφεδρικός στρατός. Αὐτός ἀποτελεῖται ἀπό ἐκείνους πού τελειώνουν τή θητεία τους καί ξαναγίνονται πολίτες, ἀλλά ἡ πατρίδα ἔχει δικαίωμα, σέ οποιαδήποτε στιγμή τούς χρειαστεῖ νά τούς καλέσει καί πάλι νά φορέσουν τή στολή.

Ὁ Περικλῆς κάτι ἐτοιμάστηκε νά ρωτήσῃ, ἀλλά ἐκείνη τή στιγμή ἄνοιξε ἡ πόρτα καί παρουσιάστηκε ὁ Θανάσης.

Ὅλοι ἄφησαν τήν κουβέντα κι ἔτρεξαν νά τόν ἀγκαλιάσουν. Τόν χτυποῦσαν στήν πλάτη, κοίταζαν ἄν πάχυνε, ἄν μαύρισε. Καί ὁ Περικλῆς ἔβλεπε μέ πολλή περιέργεια τή στολή τοῦ Θανάση καί τίς μεγάλες ἀρβύλες πού φοροῦσε.

— Σ' ἀρέσει ἡ στολή, Περικλή; ρώτησε ὁ Θανάσης. Σέ λίγα χρόνια θά ἔρθῃ ἡ σειρά σου νά τή φορέσεις καί σύ!

Ἦθελα πολλά πράγματα νά μάθω, εἶπε ὁ Περικλῆς, ἀλλά τό κυριότερο εἶναι: γιατί ὑπάρχει στρατός;

— Καί ποιός θά προστατεύῃ τήν Ἑλλάδα, ἄν δέν ὑπάρχει ὁ στρατός; ἀπάντησε ὁ Θανάσης. Σήμερα ἔχουμε εἰρήνη. Ἐλπίζουμε ὅτι θά βαστάξῃ γιά πολύ, γιά πάντα, ἄν εἶναι δυνατόν. Αὐτό ὅμως δέν ἀποκλείει νά ὑπάρχουν ἐχθροί, πού θέλουν νά ἐπιτεθοῦν στήν πατρίδα. Τότε ποιός θά τήν ὑπερασπίσῃ ἄν δέν ὑπάρχει στρατός;

— Ὁραῖα τά λέει ὁ Θανάσης! εἶπε ὁ πατέρας. Ἀλλά γιά πές μας, πού πρόκειται νά πᾶς ὅταν τελειώσεις τήν ἐκπαιδευσή σου, Θανάση;

— Λένε ὅτι θά μέ στείλουν στήν ὑπηρεσία τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ. Θά εἶναι πολύ ὠραῖα, ἄν γίνῃ αὐτό.

— Τί εἶναι πάλι αὐτό τό Γενικό Ἐπιτελεῖο; ρώτησε ὁ Περικλῆς. Τό ἔχω ξανακούσει, ἀλλά δέν ἔμαθα τί εἶναι.

Ὁ Θανάσης τότε μέ πολλή ὑπομονή ἐξήγησε στόν Περικλή πῶς τό Γενικό Ἐπιτελεῖο ἀποτελεῖται ἀπό ἀξιωματικούς πού ὀργανώνουν τό στρατό καί φτιάχνουν τά σχέδια γιά τήν περίπτωση πού θά χρειαστεῖ ὁ στρατός νά πολεμήσῃ. Τέτοια ἐπιτελεῖα ἔχουν καί τό ναυτικό καί ἡ ἀεροπορία.

Ὁ κύριος Ἀλέξανδρος διέκοψε τότε καί εἶπε ὅτι, ὅταν αὐτός ὑπηρετοῦσε στρατιώτης, ἦταν ἔτσι τά πράγματα. Τώρα ὅμως ὑ-

πάρχει ένα Έπιτελείο Έθνικῆς Ἀμύνης ἐπάνω ἀπό ὅλα καί πιά κάτω εἶναι τρία ἐπιτελεῖα πού ἀνέφερε ὁ Θανάσης.

— Λοιπόν, εἶπε ὁ πατέρας, ἀρχηγός ὄλων τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῆς χώρας εἶναι ὁ ἀρχηγός τοῦ κράτους. Καί ὁ πολιτικός τους προϊστάμενος εἶναι ὁ ὑπουργός Έθνικῆς Ἀμύνης. Αὐτόν τόν βοηθοῦν οἱ ἀρχηγοί τῶν ἐπιτελείων, γιά νά τακτοποιεῖ καί νά ρυθμίζει ὅλα τά ζητήματα πού ἐνδιαφέρουν τό στρατό, τό στόλο καί τήν ἀεροπορία.

— Τώρα κατάλαβα πολύ καλά! φώναξε ὁ Περικλῆς.

— Κατάλαβες καλά, ἀλλά ἐμεῖς πεινάσαμε καί θέλουμε νά φάμε! εἶπε ὁ πατέρας. Καί ὁ Θανάσης θά πεινάει περισσότερο ἀπ' ὅλους. Κάθισαν ὅλοι χαρούμενοι στό τραπέζι κ' ἔφαγαν μέ ὄρεξη, ἐνῶ ἡ συζήτηση ἐξακολουθοῦσε γιά τό στρατό.

Ὁ Θανάσης τούς διηγήθηκε γιά κάποιον κακό στρατιώτη, πού εἴκοσι μέρες μετά τήν κατάταξή του τό ἔσκασε ἀπό τούς στρατῶνες καί γύριζε σέ διάφορες παλιογειτονιές. Τέλος τόν ἔπιασαν καί τόν πῆγαν στό στρατοδικεῖο καί καταδικάστηκε σέ φυλάκιση σάν λιποτάκτης.

Ὁ Περικλῆς δέν κατάλαβε τή λέξη «λιποτάκτης» καί ὁ πατέρας τοῦ ἐξήγησε πῶς ἔτσι λένε τό στρατιώτη, πού ἐγκαταλείπει, χωρίς νά ρωτήσῃ κανέναν, τό λόχο ὅπου ὑπηρετεῖ. Αὐτός θά δικάστῃ ἀπό εἰδικό δικαστήριο, πού τό λένε στρατοδικεῖο. Σέ καιρό πολέμου οἱ λιποτάκτες καταδικάζονται σέ θάνατο. Ἐπίσης σέ καιρό πολέμου μπορεῖ καί οἱ πολῖτες νά δικάζονται ἀπό στρατοδικεῖα.

— Ἐχω ἀκούσει γιά κάποιον νέο πού δέν πῆγε στό στρατό καί τόν ἔλεγαν ἀνυπότακτο. Ἄλλο πράμα εἶναι αὐτό; ρώτησε ὁ Περικλῆς.

— Καί βέβαια ἄλλο πράμα, εἶπε ὁ Θανάσης. Ἀνυπότακτος εἶναι ἐκεῖνος πού, ὅταν οἱ ἄλλοι συνομήλικοί του πάνε στρατιώτες, αὐτός δέν παρουσιάζεται. Αὐτός δέ δικάζεται ἀπό δικαστήριο, ἀλλά ὑποχρεώνεται νά ὑπηρετήσει ἀρκετούς μήνες ἀκόμη, ὅταν ἔχουν τελειώσει οἱ ἄλλοι. Αὐτή εἶναι ἡ τιμωρία, ἐπειδὴ δέν ἄκουσε τίς διαταγές τοῦ κράτους.

Ἐτσι ἡ συζήτηση προχώρησε καί, ὅταν σηκώθηκαν ἀπό τό τραπέζι, ὁ Θανάσης διηγήθηκε γιά ἕναν καινούριο μόνιμο ἀνθυ-

πολοχαγό πού είχαν, πώς είναι πολύ καλός, ενώ ο λοχαγός του είναι υπερβολικά αυστηρός.

— Μά γιατί τόν λές μόνιμο ; ρώτησε ο Περικλής.

— Μόνιμοι λέγονται εκείνοι πού βγήκαν από τή Σχολή τών Ευελπίδων καί θά μείνουν ὅλη τους τή ζωή ἀξιωματικοί, ἐξηγήσε ὁ Θανάσης. Ἀρχίζουν ἀπό ἀνθυπολοχαγοί καί μπορεῖ μιά μέρα νά γίνουν στρατηγοί.

— Ναί, θυμᾶμαι ! φώναξε ὁ Περικλής. “Ὅταν πήγαμε μέ τό Γιαννάκη στήν παρέλαση, εἶδαμε τούς εὐέλπιδες μέ τίς ὠραίες τους στολές !

— Οἱ ἔφεδροι ἀξιωματικοὶ ὅμως εἶναι ἐκεῖνοι πού ἔχουν σπουδάσει σέ ἀνώτερες σχολές καί πού δέν ὑπηρετοῦν σάν ἀπλοί στρατιῶτες, ἀλλά σάν ἀξιωματικοί καί μποροῦν μέ τόν τρόπο αὐτό, νά προσφέρουν περισσότερες ὑπηρεσίες.

Ἄλλά ὁ Θανάσης ἦταν κουρασμένος καί ἤθελε νά ξεκουραστεῖ λίγο. Ἐτσι ἡ κουβέντα πῆρε τέλος.

Ἐκείνο τό βράδυ, ὅταν ὅλοι κοιμήθηκαν, ὁ Περικλής εἶδε σ' ὄνειρό του πώς ἦταν στρατηγός κι ἀπάνω σ' ἓνα ἄσπρο ἄλογο ἐπιθεωροῦσε τούς στρατιῶτες πού περνοῦσαν σέ παρέλαση μπροστά του.

Ἐπίσκεψη στό Μουσείο

Ἡμερα τά παιδιά εἶχαν χαρές. Ὁ κύριος Χαριδῆμος, ὁ δάσκαλος, τοὺς εἶπε πῶς θά πήγαιναν στό Ἀρχαιολογικό Μουσείο. Πιάστηκαν ἀπό τό χέρι δύο δύο καί φθάσαν στό ὠραίο μέγαρο μέ τίς μαρμάρινες σκάλες καί μπῆκαν μέσα πατώντας στίς μύτες τῶν ποδιῶν.

Τί ὠραία πράματα εἶχε ἐκεῖ μέσα! Ἀγάλματα, ἀρχαῖα ἀγγεῖα καί χρυσά κοσμήματα τοποθετημένα καί τακτοποιημένα σέ βιτρίνες!

Τήν ὥρα ἐκείνη μπῆκε μέσα καί μιά ομάδα ἀπό ξένους, πού μέ θρησκευτική σιγή παρακολουθοῦσαν μιά ὁδηγό νά τοὺς ἐξηγεῖ, στή γλώσσα τους, τήν ἱστορία καί τή σημασία τῶν ἔργων τέχνης.

Ἡ ὁδηγός, μιά κυρία ψηλή, ἐπιβλητική, μέ δυνατή φωνή, γύρισε πρὸς τά παιδιά καί τοὺς εἶπε :

— Βλέπετε, παιδιά μου, πῶς πρέπει ν' ἀγαπᾶτε τόν τόπο μας, πού εἶναι ὀλόκληρος σπαρμένος μέ ἔργα τέχνης; Ἀπό τίς πιό μακρινές χώρες τῆς γῆς ἔρχονται ἄνθρωποι νά τά θαυμάσουν! Καί μέ τά ταξίδια τους αὐτά ἀφήνουν πολλά χρήματα στή χώρα μας. Καί τί ἄσχημο εἶναι νά βλέπουν ὀνόματα σκαλισμένα στίς ἀρχαῖες πέτρες, χαρτιά καί βρωμιές ἀνάμεσα στίς κολόνες καί ἄλλα τέτοια... Αὐτές ἐδῶ οἱ πέτρες δεῖχνουν πῶς ἔχουμε μιά ἱστορία πολλῶν χιλιάδων χρόνων καί πρέπει νά τή σεβαστοῦμε!

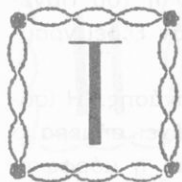
Οἱ ξένοι ρώτησαν τήν ὁδηγό τί εἶπε στά παιδιά κι ἐκείνη τοὺς ἐξηγήσε στή γλώσσα τους.

Δύο κυρίες μεσόκοπες ἄνοιξαν τίς τσάντες τους καί πρόσφεραν καραμέλες στό Γιαννάκη καί τόν Περικλῆ καί τοὺς ὑποσχέθηκαν, ὅταν βγοῦν ἀπό τό Μουσείο, νά τοὺς φωτογραφίσουν ἐμπρός στό κτίριο.

Ἔτσι καί ἔγινε ὕστερ' ἀπό ἓνα μήνα, ὁ Περικλῆς πήρε ἓνα γράμμα μέ ξένα γραμματόσημα καί ἦταν μέσα οἱ φωτογραφίες.

Τί χαρά εἶχε τότε! Χωρίς νά χάσει καιρό, ντύθηκε βιαστικά κι ἔτρεξε στό σπίτι τοῦ Γιαννάκη, νά τοῦ τίς δεῖξει. Ὑστερα μαζί πήγαν καί βρῆκαν τ' ἄλλα παιδιά καί γεμάτοι ὑπερηφάνεια ἔδειχναν τίς φωτογραφίες πού εἶχαν στείλει οἱ ξένοι φίλοι τῆς χώρας μας.

Οί δύο φαντάροι

ίς μέρες πού ἔμεινε στό σπίτι ὁ Θανάσης μέ ἄδεια ἀπό τό στρατό, ὁ Περικλῆς δέν ξεκόλλησε ἀπό κοντά του. Τοῦ φαινόταν τόσο ἀλλιώτικος καί τόσο μεγαλύτερος ὁ ἀδερφός του καί ἤξερε τόσα πολλά...

Ἄλλά καί τοῦ Θανάση τοῦ ἄρεσε νά κάνει συντροφιά μέ τό μικρότερό του ἀδερφό. Αἰσθανόταν ἄντρας πιά. Τώρα πού φοροῦσε τή στρατιωτική στολή, ἤθελε νά δείχνει πόσα πράγματα εἶχε μάθει στίς λίγες βδομάδες πού ἦταν στό στρατό.

Σ' ἓναν ἀπό τούς περιπάτους του μέ τόν Περικλῆ, ὁ Θανάσης συνάντησε ἓνα συνάδελφό του. Ἦταν ἓνα ψηλό καί ὄμορφο παιδί, πού τοῦ πήγαιναν πολύ τά στρατιωτικά ρούχα. Χαιρετήθηκαν μέ πολλή χαρά καί στάθηκαν σέ μιά γωνιά καί μιλοῦσαν γιά τά γυμνάσια πού εἶχαν κάνει τίς τελευταῖες ἡμέρες, πρὶν πάρουν ἄδεια καί ἔρθουν στό σπίτι τους. Εἶπαν πολλά καί διάφορα καί κατόπιν χαιρετήθηκαν καί χώρισαν.

— Ὅχι γιά πολύ ὅμως, εἶπε ἄστεῖα ὁ Θανάσης, ἀφοῦ σέ λίγο θά συναντηθοῦμε πάλι στό στρατόν, πού εἶναι τώρα τό σπίτι μας.

Ὅταν ὁ φίλος του ἀπομακρύνθηκε καί τά δυό ἀδέρφια πήραν τό δρόμο πρὸς τήν πλατεία, ὁ Θανάσης μέ ὑπερηφάνεια εἶπε στόν Περικλῆ ὅτι αὐτός ὁ φίλος του ὁ στρατιώτης, μέ τόν ὁποῖο κουβεντιαζε, ἦταν γιός τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας.

— Εἶναι γιός ὑπουργοῦ; εἶπε μέ κατάπληξη ὁ Περικλῆς. Καί γιατί εἶναι ἀπλός φαντάρος σάν καί σένα;

— Μά τί ἤθελες νά εἶναι; ἀπάντησε ἀπορημένος ὁ Θανάσης. Καί αὐτός κι ἐγώ καί ὄλοι οἱ ἄλλοι στρατιῶτες, πού ὑπηρετοῦν στό λόχο μας καί σ' ὄλο τόν ἑλληνικό στρατό, ἔχουμε γεννηθεῖ ἀπό κάποιον Ἕλληνα πατέρα. Γι' αὐτό ὄλοι εἴμαστε ἴσοι! Ὅ,τι δουλειά καί ἄν κάνει ὁ πατέρας τοῦ ἑνός καί τοῦ ἄλλου καί ὅ,τι καί ἄν εἶναι ὁ ἴδιος, κανένας Ἕλληνας δέν ἔχει περισσότερα δικαιώματα ἀπό τούς ἄλλους!

— Δέν τό εἶχα σκεφτεῖ ποτέ αὐτό, ὁμολόγησε ὁ Περικλῆς. Ἄλλά

τώρα πού μου τό λές, βλέπω ότι έχεις δίκιο. Πρίν από λίγες μέρες ό δάσκαλός μας μιλούσε γιά τήν ισότητα τών “Ελλήνων καί μάς είπε ότι στή χώρα μας, όπως καί σ’ όλες σχεδόν τίς άλλες χώρες τής γής, οί άνθρωποι είναι όλοι ίσοι μεταξύ τους άπέναντι του νόμου. Μάς είπε μάλιστα τό παράδειγμα τών σχολείων ή του Πανεπιστημίου, όπου κάθε Έλληνόπουλο μπορεί νά μπει, άν ξέρει γράμματα καί πετύχει στίς εξετάσεις του.

— “Έχει δίκιο ό δάσκαλός σας, είπε σοβαρά ό Θανάσης. ‘Η ισότητα είναι ένα από τά μεγαλύτερα δικαιώματα πού έχει σήμερα ό άνθρωπος. Ούτε ή καταγωγή, ούτε ή περιουσία, ούτε ή μόρφωση μπορούν νά κάνουν έναν άνθρωπο άνωτερο από τόν άλλο. “Αν μάλιστα διαβάσεις τό Σύνταγμα μας, θά δεις ότι ένα όλόκληρο άρθρο γράφει γιά τήν ισότητα καί λέει ότι όλοι οί “Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου καί οί νόμοι ισχύουν γιά όλους τό ίδιο.

— Δέν ήταν όμως πάντοτε ίσοι, είπε εκείνη τή στιγμή ό Περικλής. Στήν ‘Ιστορία πού κάναμε διάβασα ότι στήν άρχαία Έλλάδα, έκτός από τούς ελεύθερους, ύπήρχαν καί οί δούλοι.

— Βέβαια δέν ύπήρχε πάντοτε ή ισότητα μεταξύ τών ανθρώπων, άπάντησε ό Θανάσης. Κάποτε, πρίν από πολλά χρόνια, ύπήρχαν άνθρωποι πού ήταν δούλοι καί οί ελεύθεροι τούς αγόραζαν καί τούς πούλαγαν καί τούς μεταχειρίζονταν σαν τά ζώα. ‘Αλλά ό χριστιανισμός πρώτος καταπόλέμησε τή δουλεία καί, όταν πέρασαν πολλά χρόνια, ή ιδέα τής ισότητας κυριάρχησε σ’ όλο σχεδόν τόν κόσμο. Καί στήν πατρίδα μας, οί πρόγονοί μας, πού έκαμαν τήν επανάσταση του 1821, ένα από τά πρώτα πράματα πού διακήρυξαν επίσημα ήταν πώς όποιος πατά τό χώμα τής Έλλάδας είναι ελεύθερος άνθρωπος.

Μέ τή συζήτηση όμως είχαν φτάσει στήν πλατεία χωρίς νά τό καταλάβουν καί εκεί ό Θανάσης μέ τόν άδελφό του μπήκαν στο ζαχαροπλαστείο νά φάνε ένα παγωτό.

Μιά ξαφνική κληρονομιά

ταν δέκα τό βράδυ. Ο Γιαννάκης είχε κιόλας κοιμηθεί και η Καλλιόπη έτοιμαζόταν κι εκείνη νά πέσει στο κρεβάτι, όταν χτύπησε δυνατά τό κουδούνι τής εξώπορτας. Ήταν ό τηλεγραφητής. Έφερε ένα τηλεγράφημα για τόν κύριο Κώστα, πού του άνάγγελε ότι ή αδερφή τής μητέρας του, πού ζούσε στο

Ναύπλιο, είχε πεθάνει ξαφνικά! Άμέσως ό κύριος Κώστας έτοιμάσε τά πράματά του, νά φύγει τήν άλλη μέρα πρωί πρωί, για νά παρευρεθεί στην κηδεία τής θείας του.

Η Καλλιόπη άκουσε τούς γονείς της νά λένε ότι ή θεία είχε περιουσία και ότι θά τήν κληρονομήσουν τ' άνίψια της, γιατί δέν είχε παιδιά.

Τό άλλο πρωί ή Καλλιόπη συνόδευσε τόν πατέρα της ως τό σταθμό τών λεωφορείων. Στο δρόμο βρήκε εύκαιρία νά τόν ρωτήσει για τήν κληρονομιά.

— Πρέπει νά ξέρεις, Καλλιόπη μου, ότι ό άνθρωπος για νά ζήσει έχει ανάγκη από υλικά αγαθά. Όρισμένα από αυτά είναι δικά του και άποτελοῦν τήν ιδιοκτησία του.

— Βέβαια τό ξέρω, είπε ή Καλλιόπη. Τά φουστάνια μου, ή σάκα μου, τά βιβλία μου είναι ιδιοκτησία μου.

— Καθένας λοιπόν έχει δικαίωμα νά κάνει ό,τι θέλει μέ τά δικά του πράματα και, όταν αυτά είναι πολλά, τά λέμε περιουσία, είπε ό κύριος Κώστας. Όσοι έχουν περιουσία, μπορούν νά όρίσουν τί θά γίνει αυτή μετά τό θάνατό τους, δηλαδή νά κάνουν διαθήκη. Άν ένας πεθάνει χωρίς διαθήκη, τότε τόν κληρονομοῦν τά παιδιά του και, αν δέν έχει παιδιά, οί άλλοι συγγενείς του.

— Όστε μπορεί ή θεία σου ή Κατίνα νά άφησε διαθήκη; ρώτησε ή Καλλιόπη.

— Βέβαια, άπάντησε, ό κύριος Κώστας. Πολλοί είναι πού κάνουν διαθήκη και αφήνουν τήν περιουσία τους για νά γίνουν ιδρύματα, νοσοκομεία, σχολές και άλλα κοινωφελή έργα. Μά, αν δέν άφησε διαθήκη, θά τήν κληρονομήσουν τ' άνίψια της.

— Τό κράτος μπορεί νά μου πάρει τήν περιουσία μου ; ρώτησε ἡ Καλλιόπη.

— "Όχι, παιδί μου, εἶπε ὁ κύριος Κώστας. Τό Σύνταγμα λέει ὅτι κανένας δέν μπορεί νά στερηθεῖ ἀπό τήν ιδιοκτησία του. Ὑπάρχουν ὅμως περιπτώσεις, ὅπου, γιά νά ἀποκαταστήσει πρόσφυγες ἢ γιά νά γίνει ἕνας νέος δρόμος ἢ ἄλλα ἔργα, τό κράτος παίρνει τά ἀκίνητα ἀπό μερικούς ιδιοκτῆτες, γιά λόγους «δημοσίας ὠφελείας», ὅπως λένε. Κάνει δηλαδή ἀπαλλοτρίωση. Στήν περίπτωση αὐτή ὅμως πάντοτε ἀποζημιώνει τόν ιδιοκτῆτη. Κάποτε τό κράτος, σάν προστάτης τῶν πολλῶν, ἀφαιρεῖ τήν ιδιοκτησία ἀπό τούς λίγους γιά νά τή μοιράσει στούς πολλούς. Αὐτό ἔγινε ἀρκετές φορές ὡς τώρα, ἀλλά καί τό 1953, μέ τά μεγάλα ἀγροκτήματα πού μοιράστηκαν στούς γεωργούς. Καί ὁ κουμπάρος μας, στήν Κωπαῖδα, πήρε τό κτῆμα του τήν ἐποχή ἐκείνη. Τοῦ τό ἔδωσε τό κράτος, ἀφοῦ τό ἀπαλλοτρίωσε ἀπό τήν ἀγγλική ἐταιρεία.

Στό μεταξύ ὅμως ἔφτασαν στά λεωφορεῖα καί ἡ Καλλιόπη ἔμεινε νά φυλάει τά πράματα, ὥσπου νά βγάλει ὁ πατέρας της εἰσιτήριο.

Ἡ θεία φεύγει γιά τά λουτρά

θεία Σοφία πέρασε ἀπόψε ἀπό τό σπίτι τῶν παιδιῶν, γιά νά τούς ἀποχαιρετήσῃ. Ἦταν ὑπάλληλος σ' ἓνα Ὑπουργεῖο καί εἶχε πάρει τήν ἄδειά της. Τήν ἄλλη μέρα θά ἔφευγε γιά τά λουτρά. Ἦταν εὐχαριστημένη, γιατί εἶχε τήν ἐλπίδα πώς θά περνοῦσε καλά στίς διακοπές της.

— Καί νά σκέφτομαι, καημένη Καλλιόπη, εἶπε στήν ἀνιψία της, ὅτι ἐδῶ καί λίγα χρόνια οἱ ἐργάτες καί οἱ ιδιωτικοί ὑπάλληλοι δέν ἔπαιρναν ποτέ ἄδεια, ἤ, ὅταν ἔφευγαν ἀπό τή δουλειά τους, δέν τούς πλήρωναν τό μισθό!

— Ἀλήθεια, θεία; φώναξε ἡ Καλλιόπη. Μοῦ φαίνεται σχεδόν ἀπίστευτο!

— Καί ὅμως, χρυσό μου παιδί, ἀκόμη καί ἡ Κυριακή ἀργία δέν ἦταν ὑποχρεωτική. Σήμερα ὅμως κάθε ἐργαζόμενος ἔχει τό δικαίωμα νά ἀναπαυθεῖ μιά μέρα τήν ἐβδομάδα. Οἱ περισσότεροι κάθονται τήν Κυριακή. Ἄλλοι, ὅπως ἐκεῖνοι πού ἐργάζονται στίς συγκοινωνίες ἤ στά κέντρα ἀναψυχῆς, ἀναπαύονται μιάν ἄλλη μέρα τῆς ἐβδομάδας.

Ἡ Καλλιόπη τότε θυμήθηκε πώς εἶχε ἀκούσει ἀπό τόν πατέρα της, ὅτι κάθε ἐργαζόμενος ἔχει δικαίωμα γιά ἀνάπαυση καί γιά ἡσυχία. Δέν εἶχε ὅμως ποτέ σκεφτεῖ ὅτι χρειάστηκε τόσοσ καιρός καί τόσοι ἀγῶνες τῶν ἐργαζομένων γιά ν' ἀποκτήσουν τό δικαίωμά τους αὐτό καί ὅτι, πρῖν ἀπό λίγα χρόνια ἀκόμα, δέν τό εἶχαν.

Ἡ μιά σκέψη τήν ὀδήγησε στήν ἄλλη καί σέ πράματα πού ποτέ δέν εἶχε συλλογιστεῖ πρωτύτερα.

— Γιά πές μου, ἀλήθεια, θεία, μπορεῖ κανεῖς νά διαλέξει ὁποιο ἐπάγγελμα θέλει; ρώτησε.

— Ναί, Καλλιόπη μου. Σήμερα ἔχουμε τήν ἐλευθερία τῆς ἐργασίας καί καθένας μπορεῖ νά διαλέξει τή δουλειά πού τοῦ ταιριάζει περισσότερο. Δέν ἦταν ὅμως πάντα ἔτσι. Ὑπῆρχε ἡ ἐποχή τῆς δουλειάς, ὅπου οἱ δούλοι, πού τούς ἀγόραζαν καί τούς πουλοῦσαν

ὅπως τὰ ζῶα, ἔκαναν ὅλες τὶς δουλειές. Σήμερα ἔχουμε τὶς μηχανές πού κάνουν τὶς βαριές δουλειές καί, ὅσο προχωρεῖ ὁ πολιτισμός, οἱ ἄνθρωποι θά κουράζονται λιγότερο μέ τό σῶμα καί περισσότερο μέ τό μυαλό, θά κάνουν δηλαδή λιγότερη χειρωνακτική δουλειά καί περισσότερη διανοητική. Τά τελευταία χρόνια ὁμως ὑπάρχουν καί ἠλεκτρονικές μηχανές πού κάνουν καί ὑπολογισμούς καί ἕνα σωρό ἄλλες διανοητικές ἐργασίες. Ἄλλά, Θεέ μου, πῶς ἀργησα! φώναξε ἔξαφνα ἡ θεία. Πρέπει νά ψωνίσω μερικά πράματα γιά τό ταξίδι μου, μιά ψάθα γιά τόν ἥλιο, μιά μεγάλη πετσέτα γιά τὰ μπάνια καί μερικά τρόφιμα! Γειά σας, καλή ἀντάμωση! — Ἄντιό, θεία μου! Καλό ταξίδι!

«Καί ὁμως κινεῖται»

Καλλιόπη πήρε προχτές γιά δῶρο ἕνα ὠραῖο βιβλίο. Ἦταν ἡ ζωὴ τοῦ Γαλιλαίου, τοῦ μεγάλου ἐκείνου φυσικοῦ, πού, ἐδῶ καί πέντε αἰῶνες, ἀνακάλυψε ὅτι ἡ Γῆ εἶναι στρογγυλή καί ὅτι γυρίζει γύρω ἀπό τόν ἥλιο. Μέ χαρά τό διάβασε καί ὕστερα θέλησε νά διηγηθεῖ ὅσα ἔμαθε στό Γιαννάκη καί τόν Περικλῆ.

Τούς εἶπε λοιπόν ὅτι τήν ἐποχὴ τοῦ Γαλιλαίου οἱ ἄνθρωποι δέν ἦταν ἐλεύθεροι νά σκέφτονται ὅπως θέλουν καί ὅτι ὁ Γαλιλαῖος καταδιώχτηκε γιά τίς ιδέες του αὐτές.

— Φανταστεῖτε, παιδιά, τούς ἔλεγε ἡ Καλλιόπη, ὅτι ὁ Γαλιλαῖος στό δικαστήριο, ἐνῶ γονατιστός ἀρνιόταν τίς ἀρχές του, λέγεται πῶς εἶπε: «Καί ὁμως κινεῖται!» ἐννοώντας τή Γῆ. Ἡ σκέψη του ἔμεινε ζωντανή καί ἀνεξάρτητη. Καί τελικά θριάμβευσε!

Ὁ Περικλῆς πήγε σπῆτι συλλογισμένος καί τήν ἄλλη μέρα στό σχολεῖο ρώτησε τόν κύριο Χαριδημο γιά τήν ἐλευθερία τῆς σκέψεως στήν ἐποχὴ μας. Ὁ δάσκαλός του πρόθυμα τοῦ ἐξήγησε, ὅτι αὐτὴ εἶναι μιὰ ἀπό τίς ἀρχές ἐκεῖνες, γιά τίς ὁποῖες ἔχυσαν τό αἷμα τους οἱ λαοί. Σήμερα τὰ περισσότερα κράτη τοῦ κόσμου κατοχυρώνουν τήν ἐλευθερία τῆς σκέψεως μέσα στά συντάγματά τους. Ἐπίσης ἀναγράφεται καί στήν Παγκόσμια Διακήρυξη τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἄνθρώπου. Σήμερα δέ διώκεται κανένας γιά τίς ιδέες του. Οἱ μεγάλοι φυσικοί, ἀστρονόμοι καί ἀτομικοί ἐπιστήμονες εἶναι οἱ ἄνθρωποι τοῦ αἰῶνα μας.

— Ὡστόσο, πρόσθεσε ὁ κύριος Χαριδημος, καί στά τελευταῖα χρόνια ἔχουμε παραδείγματα σοφῶν πού καταδιώχτηκαν. Θά ἔχεις ἀκούσει, Περικλῆ, γιά τόν ξακουστό Ἄϊνσταϊν, πού μέ τίς ἐρευνές του συνετέλεσε νά βρεθεῖ ἡ διάσπαση τοῦ πυρήνα τοῦ ἀτόμου. Ἔ, λοιπόν, καί αὐτός διώχτηκε ἀπό τή πατρίδα του τή Γερμανία τό 1943, τόν καιρό τοῦ Χίτλερ! Κατέφυγε στίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες καί ἔγινε Ἀμερικανός πολίτης.

Τοῦ Περικλῆ τοῦ κεντήθηκε ἡ περιέργεια νά μάθει περισσότερα γιά τή ζωὴ καί τό ἔργο τῶν μεγάλων ἐρευνητῶν καί ἄρχισε νά δα-

νειζεται από τούς συμμαθητές του βιβλία σχετικά με τούς μεγάλους
ευεργέτες της ανθρωπότητας.

Καί τότε συλλογίστηκε τί καλό πού είναι νά υπάρχει ελευθερία
της σκέψεως, γιατί χωρίς αυτήν ό κόσμος δέ θά είχε προοδέψει καί
οί άνθρωποι δέ θά είχαν τά αγαθά πού έχουν σήμερα.

Ἡ γιορτή τοῦ πατέρα

τό σπίτι σήμερα εἶχανε γιορτή. Ἦταν 21 Μαΐου, τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης, καί γιόρταζε ὁ κύριος Κώστας, ὁ πατέρας τῶν παιδιῶν.

Ἦταν νωρίς καί οἱ επισκέπτες δέν εἶχαν ἔρθει ἀκόμη. Ἀλλά ὁ ταχυδρόμος πού πέρασε νωρίτερα εἶχε φέρει ἀρκετές κάρτες μέ εὐχές γιά τόν κύριο Κώ-

στα, ἀπό διάφορους συγγενεῖς καί φίλους.

Ὁ Γιαννάκης πού ἦταν στό σπίτι ἐκείνη τήν ὥρα τίς πήρε καί τίς πήγε στόν πατέρα του στό σαλόνι. Εἶχε προσέξει ὅτι οἱ φάκελοι δέν ἦταν κλειστοί, ὅπως τά ἄλλα συνηθισμένα γράμματα πού ἔφερνε ὁ ταχυδρόμος στό σπίτι· καί ρώτησε τόν πατέρα του γιατί οἱ κάρτες ἦταν σέ ἀνοιχτούς φακέλους.

Ὁ κύριος Κώστας τοῦ ἐξήγησε ὅτι τίς κάρτες τίς ἔστειλαν σέ ἀνοιχτά φάκελα, ἐπειδή ἔγραφαν μέσα εὐχές καί δέν εἶχαν τίποτα κρυφό, οὔτε οἰκογενειακά μυστικά.

—“Ὅλα τά προσωπικά ζητήματα, τίς διαφορές ὑποθέσεις καί τά μυστικά τους, οἱ ἄνθρωποι τά γράφουν στίς ἄλλες επιστολές, πού τίς κλείνουν προσεκτικά, γιά νά μήν μπορεῖ κανεῖς ἄλλος νά τίς διαβάσει. Κανένας δέν ἔχει δικαίωμα ν’ ἀνοίξει ἕνα ξένο γράμμα καί νά διαβάσει τό περιεχόμενό του, οὔτε τρίτος, οὔτε ὁ ὑπάλληλος τοῦ ταχυδρομείου, γιατί αὐτό ἀπαγορεύεται ἀπό τό Σύνταγμα καί τούς νόμους. Αὐτό τό ὀνομάζουμε «ἀπόρρητον τῶν επιστολῶν», κατέληξε ὁ κύριος Κώστας, καί εἶναι ἕνα ἀπό τά σπουδαῖα δικαιώματα τοῦ πολίτη. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τά τηλεγραφήματα καί τηλεφωνήματα. Οἱ τηλεγραφετές, πού ἀπό τή θέση τους μαθαίνουν τί λέει ἕνα τηλεγράφημα, δέν ἐπιτρέπεται νά τό ἀνακοινώσουν σέ κανέναν.

Ἐκείνη τή στιγμή ὁμως χτύπησε τό κουδούνι καί ὁ Γιαννάκης, πού κατάλαβε ὅτι ἦταν επισκέπτες, ἄφησε τόν πατέρα του κι ἔτρεξε ν’ ἀνοίξει τήν ἐξώπορτα.

Ἦταν ὁ θεῖος του ὁ Χαρίλαος μέ τή γυναῖκα του καί εἶχαν ἔρθει νά εὐχηθοῦν χρόνια πολλά στόν κύριο Κώστα.

Σέ λίγο ἔφτασαν καί ἄλλοι ἐπισκέπτες καί τό σαλόνι γέμισε κόσμο. Κουβέντιαζαν γιά πολλά καί διάφορα.

Ὁ κύριος Κώστας μίλησε στούς φίλους του γιά τήν ἀπορία τοῦ Γιαννάκη γιά τίς ἀνοιχτές κάρτες καί ἕνας ἐπισκέπτης, ὁ κύριος Ἡλίας ὁ δικηγόρος, εἶπε στό Γιαννάκη ὅτι τό «ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν» εἶναι ἕνα μόνο ἀπό τά δικαιώματα πού ἔχουν σήμερα οἱ πολίτες τῆς χώρας.

— “Ἐνα ἄλλο σοβαρό καί μεγάλο δικαίωμα πού ἔχουν σήμερα οἱ ἄνθρωποι, πρόσθεσε ὁ κύριος Ἡλίας, εἶναι τό «οἰκογενειακόν ἄσυλον» ἢ «ἄσυλον τῆς κατοικίας». Οἰκογενειακό ἄσυλο σημαίνει ὅτι κανένας, ὅποιος καί ἂν εἶναι, δέν ἔχει τό δικαίωμα νά μπεῖ στό σπίτι σας, ἂν ἐσεῖς δέν τό θέλετε. Ἄκόμη καί ἡ Ἀστυνομία δέν μπορεῖ νά μπεῖ μέσα σ’ ἕνα σπίτι μόνη της, ἔστω καί ἂν ἔχει σοβαροῦς λόγους γι’ αὐτό. Πρέπει νά πάρει εἰδικό ἔνταλμα ἀπό τό δικαστή. Χωρίς αὐτό, κάθε πολίτης ἔχει δικαίωμα νά κρατήσει τήν πόρτα του κλεισμένη καί νά μὴν ἀφήσει κανένα νά μπεῖ μέσα.

Τοῦ Γιαννάκη τοῦ ἄρεσαν αὐτές οἱ συζητήσεις καί κάθισε ἀρκετή ὥρα μαζί μέ τούς μεγάλους παρακολουθώντας τίς κουβέντες τους.

Κατόπιν ἡ μητέρα του τόν πῆρε καί τόν πῆγε στό διπλανό δωμάτιο, γιά νά φάει καί νά κοιμηθεῖ, γιατί τήν ἄλλη μέρα ἔπρεπε νά πάει νωρίς στό σχολεῖο.

Τά παιδιά συναντοῦν ἓνα δημοσιογράφο

κείνη τὴν Κυριακὴ εἶχαν ἐτοιμασίες στό σπίτι τοῦ Γιαννάκη.

Ἡ μητέρα στήν κουζίνα ἀνοίγε φύλλο γιά σπανακόπιτα καί μαγεύειρε ψητό τῆς κατσαρόλας. Θά εἶχαν γεῦμα τό μεσημέρι σ' ἓναν ξάδερφο τοῦ κυρίου Κώστα, δημοσιογράφο ἀπό τὴ Θεσσαλονίκη.

Ὁ Γιαννάκης, γεμάτος περιέργεια, περίμενε νά δεῖ πῶς εἶναι οἱ ἄνθρωποι πού γράφουν τίς ἐφημερίδες. Σάν τοὺς ἄλλους νά εἶναι ἄραγε ; Ὁ Περικλῆς κόλλησε καί αὐτός περιέργεια καί ζήτησε τὴν ἄδεια ἀπό τὴ μητέρα τοῦ Γιαννάκη νά περάσει μετὰ τό φαγητό νά δεῖ καί ἐκεῖνος τό δημοσιογράφο.

Ὅταν χτύπησε τό κουδούνι, ὁ Γιαννάκης ἔτρεξε πρῶτος νά ἀνοίξει τὴν πόρτα καί εἶδε νά μπαίνει στό σπίτι ἓνας κύριος πού δέν ἦταν διαφορετικός ἀπό τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Ἦταν ἓνας ψηλός λεπτός ἄνδρας μέ μακριὰ μαλλιά. Κρατοῦσε στά χέρια του δύο ἐφημερίδες, ὅπως κρατοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι στόν κόσμο, καί ἓνα κουτί μέ γλυκά.

Ὅταν ἔμαθε ὅτι τὰ δύο παιδιά εἶχαν τὴν ἐπιθυμία νά μάθουν γιά τίς ἐφημερίδες, γέλασε καλόκαρδα καί προθυμοποιήθηκε νά ἀπαντήσει σ' ὅλες τίς ἐρωτήσεις τους.

Πραγματικά, μετὰ τό φαγητό, τὴν ὥρα πού ἡ μητέρα ἔψηνε τοὺς καφέδες, κατέφτασε καί ὁ Περικλῆς καί, μαζί μέ τό Γιαννάκη, ἔβαλαν στή μέση τόν κύριο Μέμο, γιά ν' ἀρχίσουν νά τόν ρωτοῦν.

Ὁ κύριος Μέμος πῆρε ἀπό τό τραπέζακι, ὅπου τίς εἶχε ἀφήσει, τίς δύο ἐφημερίδες καί τίς ἀπλωσε ἀπάνω στό τραπέζι.

— Νά, κοιτάξτε αὐτές, εἶπε, εἶναι καί οἱ δύο σημερινές.

Τοὺς ἔδειξε λοιπόν τὴν πρώτη σελίδα, ὅπου ἦταν τηλεγραφήματα ἀπό τὴ Μέση Ἀνατολή γιά μιά μάχη πού ἐγίνε μετὰξὺ Ἀράβων - Ἰσραηλινῶν. Λίγο πιο πέρα ὑπῆρχε ἡ περιγραφή τοῦ νέου κατορθώματος τῶν ἀστροναυτῶν μέ πολλές φωτογραφίες. Γύ-

ρισε μετά στην τελευταία σελίδα και τούς διάβασε ειδήσεις από τις επαρχίες, από ξένες μακρινές χώρες και αρκετά άλλα.

Κατόπιν έδωσε μιά από τις έφημερίδες στον Περικλή και του είπε να βρεί και αυτός κάτι πού να τον ενδιαφέρει και να τό διαβάσει φωναχτά για να τό ακούσουν όλοι.

‘Ο Περικλής έψαξε αρκετή ώρα την έφημερίδα και, στό τέλος, μέ δυνατή φωνή άρχισε να διαβάζει :

Αυξάνουν οι τιμές των γλυκυσμάτων !

‘Ολοι γέλασαν τότε, γιατί ήξεραν ότι ο Περικλής ήταν ο πιο λιχούδης της παρέας.

‘Ο Γιαννάκης στό μεταξύ είχε πάρει την άλλη έφημερίδα και τή γύρισε άμέσως, για να διαβάσει στην άθλητική στήλη ποιά ποδοσφαιρική ομάδα είχε νικήσει στους χθεσινούς άγώνες.

‘Ο κύριος Μέμος άρχισε τότε τή συζήτηση γύρω από τις έφημερίδες και τά παιδιά είπαν τό καθένα ό,τι ήξερε για τά φύλλα πού κυκλοφορούν στην ‘Αθήνα και στις άλλες πόλεις. ‘Ο κύριος Κώστας άνακατεύτηκε κι αυτός στή συζήτηση και παρακάλεσε τό δημοσιογράφο να τούς εξηγήσει γιατί οι έφημερίδες ή ο τύπος, όπως λένε γενικά τις έφημερίδες, λέγονται επίσης και «τέταρτη έξουσία».

‘Αμέσως ο Περικλής θέλησε να μάθει ποιές είναι οι άλλες τρεις έξουσίες.

— Εύχαρίστως θά άπαντήσω σε όλες σας τις έρωτήσεις, είπε ο κύριος Μέμος. ‘Οσο περνούν τά χρόνια, τόσο μεγαλώνει ή σημασία και ή αξία του τύπου. Σήμερα όλες τις ειδήσεις, ό,τι και άν γίνεται στην ‘Ελλάδα ή σε οποιαδήποτε άλλη χώρα, ακόμη και στην πιο άπομακρυσμένη γωνιά της γης, μάς τις δίνει ή έφημερίδα και τά άλλα μέσα ένημερώσεως, όπως τό ραδιόφωνο και ή τηλεόραση. Αυτά θά μάς πληροφορήσουν για τούς πολέμους και την ειρήνη, για τούς σεισμούς και τις θεομηνίες, για τις νέες άνακαλύψεις της επιστήμης, για τά κατορθώματα των έξερευνητών.

— Για τόν άθλητισμό ! πετάχτηκε ο Γιαννάκης.

— Για τούς λόγους των μεγάλων άρχηγών της γης, πρόσθεσε μέ τή σειρά του ο κύριος Κώστας.

— Για τό θέατρο και τις καλές τέχνες, είπε ή Καλλιόπη, πού

ἐκείνη τὴν ὥρα ἔμπαινε στὴν τραπεζαρία βαστώντας τὸ δίσκο μὲ τούς καφέδες καὶ τὰ νερά.

— Βλέπω ὅτι μὲ προλαβαίνετε! φώναξε ὁ κύριος Μέμος παίρνοντας τὸ φλιτζάνι του. Θὰ ἐξακολουθήσω ὅμως. Ἡ ἐφημερίδα θὰ μᾶς πληροφορήσει τί ἀποφάσεις πῆρε ἡ κυβέρνησις τοῦ τόπου μας, γιὰ τίς συζητήσεις στὴ βουλή, γιὰ ὅλα τέλος πάντων τὰ πράματα πού συμβαίνουν στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸν ἄλλον κόσμον. Καί, ὅπως ὁ Περικλῆς καὶ ὁ Γιαννάκης βρῆκαν ὁ καθένας κάτι ἄλλο πού νὰ τοὺς συγκινεῖ, ἔτσι καὶ ὁ κάθε ἀναγνώστης τῆς ἐφημερίδας θὰ βρεῖ μιὰν εἶδηση πού θὰ τὸν ἐνδιαφέρει πιό πολὺ ἀπὸ τίς ἄλλες. Οἱ ἐφημερίδες ὅμως δὲ μᾶς δίνουν μονάχα τὰ νέα τῆς ἡμέρας, ἐξακολούθησε ὁ δημοσιογράφος, κάνουν καὶ κάτι πολὺ σπουδαιότερο. Γιὰ κοιτάξετε ἐδῶ, στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ τῆς πρώτης σελίδας! Αὐτὸ τὸ κομμάτι μὲ τὰ μεγάλα γράμματα εἶναι τὸ «κύριο ἄρθρον» καί, ἐδῶ στὴ μέση, αὐτὰ τὰ μικρὰ κομμάτια εἶναι τὰ σχόλια τῆς ἐφημερίδας πᾶνω στὰ καθημερινὰ γεγονότα.

Τὰ παιδιὰ ἀμέσως ἔψαξαν καὶ τὴν ἄλλη ἐφημερίδα νὰ βροῦν τὰ σχόλια καί, ἀφοῦ τὰ βρῆκαν, θέλησαν νὰ μάθουν τὴ σημασίαν τους.

— Μὲ τὰ ἄρθρα τους, μὲ τὰ σχόλια καὶ μὲ ἓνα μεγάλο μέρος τῆς ὕλης πού δημοσιεύουν, οἱ ἐφημερίδες ἐπηρεάζουν κατὰ κάποιον τρόπο τοὺς ἀναγνώστες τους καὶ τοὺς καθοδηγοῦν πολιτικά καὶ κοινωνικά, εἶπε ὁ κύριος Μέμος. Ἔτσι σχηματίζεται αὐτὸ πού λέμε «κοινὴ γνώμη».

— Γιατί υπάρχουν τόσο πολλές ἐφημερίδες; θέλησε νὰ μάθει ὁ Γιαννάκης.

— Ἀκριβῶς, γιατί ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν σκέπτονται τὸ ἴδιο. Κάθε ἐφημερίδα ἐκφράζει μιὰ μερίδα ἀπὸ τὴν κοινωνία πού ἔχει ἀπόψεις ἀλλιώτικες καὶ κάποτε ἀντίθετες ἀπὸ τίς ἄλλες, ἐξηγήσε ὁ νέος φίλος τους.

— Γιὰ σταθεῖτε! φώναξε ὁ Περικλῆς. Θυμήθηκα τώρα αὐτὰ πού μᾶς εἶχε πεῖ ὁ κύριος Κώστας γιὰ τὰ κόμματα. Ἐχουν οἱ ἐφημερίδες σχέσεις μὲ τὰ κόμματα;

— Καὶ βέβαια ἔχουν, ἀπάντησε ὁ δημοσιογράφος. Κάθε ἐφημερίδα ὑποστηρίζει καὶ ἓνα κόμμα, ἄλλες τὸ κόμμα πού εἶναι στὴν κυβέρνηση καὶ ἄλλες τὴν ἀντιπολίτευση. Καὶ κάθε ἄνθρωπος πού

θ' αγοράσει μιά εφημερίδα, θά πάρει συνήθως εκείνη πού συμφωνεί μέ τό κόμμα του. Ἀκόμα μπορεί καί μέ ἐπιστολή του πρὸς τήν ἐφημερίδα νά ἐκφράσει τή γνώμη του γιά τό ἓνα ἢ τό ἄλλο θέμα. Ἀλλά ἐπίσης πολὺς κόσμος αγοράζει τήν εφημερίδα καί γιατί δημοσιεύει μυθιστορήματα ἢ ἄλλα πράματα πού τοῦ ἀρέσουν.

Ὁ κύριος Μέμος εἶχε πάρει φόρα, γιατί τοῦ ἄρεσε τό θέμα καί εὐχαριστιόταν νά βλέπει τά παιδιά νά τόν παρακολουθοῦν μέ ἀχοικτό τό στόμα.

— Στίς δημοκρατίες ὁ τύπος ἐκφράζει πιό πολύ τό λαό καί ἀπ' αὐτές τίς ἐκλογές ἀκόμα, γιατί οἱ ἐκλογές γίνονται κάθε τέσσερα χρόνια, ἐνῶ ἡ εφημερίδα ζητᾶ κάθε μέρα ἀπό τόν πολίτη νά τή διαβάσει. Γι' αὐτό ἄλλωστε λένε τόν τύπο «τέταρτη ἐξουσία», γιατί, μέ τήν καθημερινή του ἐπαφή μέ τόν ἀναγνώστη, μπορεί νά τόν κάνει νά γίνει πραγματικός πολίτης, μέ συναίσθηση γιά τό ποιά εἶναι τά δικαιώματά του καί ποιές οἱ ὑποχρεώσεις του.

— Τίς ἄλλες τρεῖς ἐξουσίες τίς ξέρουν τά παιδιά, πρόσθεσε ὁ κύριος Κώστας. Εἶναι ἡ νομοθετική, ἐκείνη δηλαδή πού κάνει τούς νόμους (ἡ βουλή), ἡ ἐκτελεστική, ἐκείνη πού τούς ἐκτελεῖ (ὁ ἀρχηγός τοῦ κράτους καί ἡ κυβέρνησις), καί ἡ δικαστική (δηλαδή τά δικαστήρια), πού ἐφαρμόζουν τούς νόμους σέ κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

Ἡ ὥρα ὅμως εἶχε περάσει καί ὁ κύριος Μέμος ἤθελε νά φύγει, γιατί εἶχε μιά δουλειά.

Τά παιδιά τόν εὐχαρίστησαν καί τόν ἀποχαιρέτησαν, ἀλλά γιά πολλή ὥρα ἀκόμη ἐξακολουθοῦσαν τή συζήτηση γιά τίς ἐφημερίδες.

Αὐτά τά φύλλα τό τυπωμένο χαρτί, πού τίς ἄλλες ἡμέρες δέν τά πρόσεχαν καί τόσο πολύ, τώρα τούς ἔκαναν ἀλλιόκλη ἐντύπωση. Τά ἔβλεπαν σά νά ἦταν κάτι τό ζωντανό.

Ἄθλητικός Ὀμιλος «Ὁ Ἀριστογείτων»

ιά Κυριακή πρωί ἡ πόρτα χτύπησε δυνατά καί ὁ Γιαννάκης ἔτρεξε ν' ἀνοίξει. Ἦταν ὁ Περικλῆς καί πέντε-ἕξι ἄλλα παιδιά γνωστά τους ἀπό τή γειτονιά.

— Ἀποφασίσαμε νά ἰδρύσουμε ἕνα ἀθλητικό σωματεῖο, τοῦ εἶπαν. Καί περάσαμε νά σέ πάρουμε, γιά νά συζητήσουμε πῶς θά γίνει. Τό οἰκόπεδο πού εἶναι ἐδῶ κοντά θά μᾶς τό παραχωρήσουν γιά γήπεδο, ἂν κάνουμε τό σωματεῖο. Γιά σκέψου, ἀλήθεια, Γιαννάκη, νά μπορούμε νά παίζουμε βόλεϋ ἢ ποδόσφαιρο ἐδῶ στή γειτονιά καί ἀργότερα νά κάνουμε ὁμάδα δική μας καί νά πηγαίνουμε στούς μεγάλους ἀγῶνες ;

Τοῦ Γιαννάκη τοῦ ἄρесе πάρα πολύ ἡ ἰδέα καί ἀμέσως ἐτοιμάστηκε νά πάει μέ τά παιδιά.

Ὁ Περικλῆς, σάν ἀρχηγός τῆς παρέας, εἶχε ἤδη ζητήσει ἀπό τό γείτονά τους, τόν κύριο Ἥλία, τήν ἄδεια νά πᾶνε νά τόν ρωτήσουν πῶς πρέπει νά ἐνεργήσουν. Ὅλοι μαζί λοιπόν ξεκίνησαν γιά τό σπίτι τοῦ δικηγόρου.

Ὁ κύριος Ἥλιος πῆρε ἐπίσημο ὕφος. Ὁδήγησε τά παιδιά στό γραφεῖο του, πού εἶχε γύρω γύρω στούς τοίχους βιβλιοθήκες μέ βαριά χρυσοδεμένα βιβλία, ἔβαλε τά γυαλιά του καί ἄκουσε προσεκτικά τί ἤθελαν νά τοῦ ποῦν.

— Ἡ ἰδέα σας εἶναι πολύ ὠραία, παιδιά μου, εἶπε. Στή σημερινή μας κοινωμία τό ἄτομο μόνο του δέν μπορεί νά κάνει τίποτε. Μονάχα μέ συλλογική προσπάθεια μπορούμε νά συντελέσουμε στήν πρόοδο καί στόν πολιτισμό. Καί ὁ ἀθλητισμός εἶναι μιᾶ ἐκδήλωση πολιτισμοῦ πού μόνο συλλογικά γίνεται. Γιά νά δράσετε ὅμως συλλογικά, πρέπει νά ἰδρύσετε ἕνα σωματεῖο. Μπορεῖτε νά τό ὀνομάσετε σύλλογο, σύνδεσμο. ἔνωση, ὄμιλο ἢ ὅπως ἀλλιῶς θέλετε. Σύμφωνα μέ τό νόμο, θά εἶναι πάντα σωματεῖο.

— Τί πρέπει νά κάνουμε γιά νά τό ἰδρύσουμε, κύριε Ἥλία ; ρώτησε ὁ Περικλῆς.

— Πρέπει να μαζευτούν τουλάχιστον είκοσι πρόσωπα, τὰ ιδρυτικά μέλη. Καί αυτά θά υπογράψουν τήν ιδρυτική πράξη. Ἐκεῖ μέσα θά ἀναφέρεται πῶς λέγεται τό σωματεῖο. Ἀλήθεια, πῶς θέλετε νά τό ὀνομάσετε ;

— Ἐγώ σκέφτηκα νά τό ποῦμε «Ὁ Ἀριστογείτων», φώναξε ὁ Περικλῆς, γιατί ἡ γειτονιά μας εἶναι ἄριστη !

— Καλά, ἀφοῦ ἔτσι τό θέλετε. Ἀλλά πάντως πρέπει νά τό πείτε «Ἀθλητικός Ὁμιλος ὁ Ἀριστογείτων», ὥστε στόν τίτλο του νά φαίνεται καί ὁ σκοπός του, δηλαδή ὁ ἀθλητισμός.

Τά παιδιὰ ἄρχισαν νά διαφωνοῦν μεταξύ τους, γιατί σέ μερικούς δέν ἄρεσε «Ὁ Ἀριστογείτων» καί πρότειναν «Ὁ Βύρων» ἢ «Ὁ Λούης» ἢ ἄλλα ὀνόματα καί παρά λίγο νά γίνει καβγάς μέσα στό γραφεῖο τοῦ δικηγόρου.

— Ἐπί τέλους, τό ὄνομα τό ἀποφασίζετε ἀργότερα μεταξύ σας, εἶπε ὁ κύριος Ἡλίας. Ἐγώ ἔχω νά σᾶς πῶ μόνο, ὅτι στήν ιδρυτική πράξη πρέπει ν' ἀναγράφεται καί ὁ σκοπός τοῦ σωματείου, πού ποτέ δέν μπορεῖ νά εἶναι κερδοσκοπικός.

— Καλά, κύριε Ἡλία. Στό γκαράζ ἐδῶ κοντά γράφει «Γιαννόπουλος, Γιαννάκης καί Σία» καί ξέρουμε ὅτι τό ἔχουν τέσσερις μαζί, εἶπε ὁ Περικλῆς. Τί εἶναι αὐτή ἡ συνεργασία ; Εἶναι σωματεῖο ;

— Ὁχι, Περικλῆ, εἶναι μιά ἐμπορική ἐταιρεία, ὅπου δουλεύουν τέσσερα ἄτομα μαζί καί μοιράζονται τά κέρδη. Ἀκριβῶς εἶναι τό ἀντίθετο τοῦ σωματείου, πού ποτέ δέν μπορεῖ νά ἔχει σκοπό τά κέρδη. Ἀλλά ἄς γυρίσουμε στό σωματεῖο. Ἐκτός ἀπό τό σκοπό, θά γράψετε καί τήν ἔδρα, δηλαδή σέ ποιά πόλη τῆς Ἑλλάδας εἶναι ἐγκατεστημένο τό σωματεῖο. Καί τή διάρκεια, δηλαδή γιά πόσο καιρό ἔχει συσταθεῖ.

— Μπορεῖ νά εἶναι καί ἑκατό χρόνια ; θέλησε νά μάθει ὁ Γιαννάκης.

— Βέβαια, ἀπάντησε ὁ κ. Ἡλίας. Συνήθως ὁμως γράφουν γιά ἀόριστο χρόνο. Τά σωματεῖα μαζεύουν συνδρομές ἀπό τά μέλη τους ἢ κάνουν γιορτές καί ἐράνους γιά νά συγκεντρώσουν χρήματα, ὥστε νά ἐξυπηρετήσουν τό σκοπό τους.

— Ἔτσι κι ἐμεῖς πρέπει νά βροῦμε χρήματα, γιά νά διορθώσουμε τό γήπεδό μας, φώναξαν τά παιδιὰ.

— Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὅλοι στή συνοικία θά σᾶς ὑποστηρίζουν, εἶπε ὁ δικηγόρος, μά πρέπει νά ξέρετε ὅτι, πρὶν ἀρχίσετε νά μαζεύ-

ετε χρήματα, όφείλετε νά συντάξετε ένα καταστατικό του σωματείου, πού θά λείι μέσα πώς διοικείται ό σύλλογός σας. Τό καταστατικό είναι γιά τά σωματεία ό,τι είναι τό Σύνταγμα γιά τό κράτος. Αυτό θά τό ύποβάλετε στό δικαστήριο γιά νά τό εγκρίνει καί, άφοϋ γίνει αυτό, ό σύλλογός σας θά λέγεται έγκεκριμένο σωματείο ή νομικό πρόσωπο.

— 'Αλήθεια, κύριε 'Ηλία, τί είναι τά νομικά πρόσωπα; Νά μιά εύκαιρία νά τό μάθουμε κι αυτό τώρα!

— Νά σās τό εξήγησω κι αυτό, είπε πρόθυμα ό δικηγόρος. Φυσικό πρόσωπο είναι ό άνθρωπος, νομικό πρόσωπο είναι μιά ομάδα από ανθρώπους πού ένώνονται μέ τή θέλησή τους γιά ένα σκοπό, όπως έσείς τώρα. Τό νομικό πρόσωπο έχει ζωή ανεξάρτητη από τά πρόσωπα πού τό αποτελούν. Μπορεί τά πρώτα μέλη νά πεθάνουν καί νά συνεχίσουν άλλα, νεώτερα, τό έργο τους. Τό νομικό πρόσωπο έχει περιουσία άσχετη μέ τήν περιουσία των μελών του. 'Υπάρχουν πλούσιοι πού είναι μέλη φτωχών συλλόγων καί φτωχοί πού συμμετέχουν σε πλούσια νομικά πρόσωπα. "Αν μαζέψετε λεπτά γιά τό γήπεδό σας καί τό διορθώσετε καί γίνει ώραίο, τό γήπεδο αυτό θά είναι ιδιοκτησία του συλλόγου σας καί όχι ιδιοκτησία του Γιαννάκη, του Περικλή ή των άλλων παιδιών.

— Ποιός όμως άποφασίζει τί θά κάνει ό σύλλογος; πετάχτηκε πάλι ό Γιαννάκης.

— Δέ μέ αφήνετε νά τελειώσω! είπε ό κύριος 'Ηλίας. "Όπως τό κράτος διοικείται από τήν κυβέρνηση, πού τήν ύποδεικνύει ό λαός, έτσι καί στό σωματείο άποφασίζει τό διοικητικό συμβούλιο, πού τό εκλέγει ή γενική συνέλευση των μελών, δηλαδή όλα τά μέλη του συλλόγου, μέ τόν τρόπο πού προβλέπει τό καταστατικό.

— 'Εμείς μπορούμε νά γίνουμε σύμβουλοι καί πρόεδροι; ρώτησε ό Γιαννάκης.

— "Όχι παιδί μου, εξήγησε ό κύριος 'Ηλίας, γιατί είσαστε άκόμη άνήλικοι. Τό συμβούλιο του συλλόγου σας πρέπει νά αποτελεστεί από "Ελληνες πολίτες πού είναι πάνω από 21 χρόνων. 'Εσείς όμως μπορείτε νά κάνετε μιά ομάδα νεολαίας μέσα στό σωματείο καί νά έχετε τό δικό σας πρόεδρο καί νά ενεργείτε σύμφωνα μέ τίς όδηγίες πού θά σās δίνει τό διοικητικό συμβούλιο.

— “Υπάρχουν πολλά σωματεία ; θέλησε νά μάθει ό Νίκος, ένα από τ’ άλλα παιδιά.

— Βέβαια, υπάρχουν πολλές χιλιάδες σωματεία σέ όλη τήν ‘Ελλάδα καί τό ίδιο πρόσωπο μπορεί νά συμμετέχει σέ όσα θέλει. Μπορώ δηλαδή έγώ νά είμαι μέλος σέ ένα άθλητικό καί σέ ένα εκδρομικό καί σέ ένα φιλανθρωπικό καί σέ πολλά άλλα σωματεία, ήταν ή άπάντηση. Νά αποφασίσετε λοιπόν νά βρείτε τά ιδρυτικά μέλη καί νά ξαναπεράσετε από δώ νά σās βοηθήσω γιά τό καταστατικό, τούς είπε τελειώνοντας.

Τά παιδιά εύχαρίστησαν καί σηκώθηκαν νά φύγουν.

Έκείνη τήν ώρα μπήκε στό γραφείο ή σύζυγος του κυρίου ‘Ηλία καί έφερε ένα κουτί μέ σοκολατάκια, γιά νά προσφέρει στήν παρέα. ‘Ο Περικλής θυμήθηκε τότε νά ρωτήσει ακόμη κάτι :

— Τώρα πού κατάλαβα τί είναι τά νομικά πρόσωπα, δέν μπορείτε νά μου εξηγήσετε τί είναι τά νομικά πρόσωπα του δημοσίου δικαίου ;

Τ’ άλλα παιδιά ήθελαν νά φύγουν καί τραβούσαν τόν Περικλή από τό σακάκι. Αύτός όμως επέμενε καί πραγματικά ό κύριος ‘Η- λίας του έλυσε τήν άπορία του :

— “Όπως ό σύλλογός σας θά γίνει ένα νομικό πρόσωπο ανεξάρ- τητο από σās, πού τόν ιδρύσατε μέ τή θέλησή σας, έτσι υπάρχουν καί νομικά πρόσωπα πού ιδρύονται από τό κράτος, γιά νά έχουν δική τους διαχείριση καί ανεξάρτητη διοίκηση. Πάρτε π.χ. τό λι- μάνι του Πειραιά, πού είναι τό μεγαλύτερο τής χώρας. ‘Υπάρχουν ένα σωρό προβλήματα γιά νά λειτουργήσει : πού θά ξεφορτώνουν τά καράβια, πού θά είναι οί αποθήκες γιά τά έμπορεύματα καί τόσα άλλα. Αύτά όλα τό κράτος δέ θέλησε νά τά διαχειρίζεται μόνο του καί ίδρυσε έναν ανεξάρτητο οργανισμό, πού διοικείται από ένα συμβούλιο. Αύτός ό ‘Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς ή ΟΛΠ είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, γιατί ιδρύθηκε από τό κρά- τος καί μπορεί νά διαλυθεί από τό κράτος. Τό ίδιο μπορούμε νά πούμε καί γιά τίς Κοινότητες, τούς Δήμους, τήν ‘Ακαδημία ‘Αθηνών κτλ.

— Περικλή, έλα επί τέλους ! κρούγαζαν τά άλλα παιδιά από τό δρόμο.

— “Έφτασα άμέσως ! φώναξε ό Περικλής. Χαίρετε, κύριε ‘Ηλία, καί σās εύχαριστούμε πάρα πολύ !

Τά νέα δεντράκια

κάφε ακόμη λίγο, είπε ο Γιαννάκης στόν Περικλή. Καί εγώ θά πάω νά φέρω τό δέντρο.

Οί δύο φίλοι ήταν μαζί μέ τά άλλα παιδιά του σχολείου σέ μιά πλαγιά του 'Υμηττου καί βοηθοῦσαν γιά τήν ἀναδάσωση.

Ήταν πολύ πρωί καί ἔκανε ὄροσιά καί, παρ' ὄλη τήν κούραση, τά παιδιά ἦταν εὐχαριστημένα πού θά ἔμεναν ὄλη τήν ἡμέρα στό ὕπαιθρο.

Ὁ Γιαννάκης ἔφερε τό πευκάκι καί μαζί μέ τόν Περικλή τό ἔβαλαν στό λάκκο πού εἶχαν ἐτοιμάσει. Ὑστερα πήγαν σέ ἕνα αὐτοκίνητο βυτίο, πού ἦταν σταματημένο ἀρκετά μακριά στό δρόμο, καί ἔφεραν δύο δοχεῖα νερό νά τό ποτίσουν. Ὁ Γιαννάκης ἔβγαλε τότε ἀπό τήν τσέπη του ἕνα μικρό κομμάτι τενεκέ. Τά δύο παιδιά χάραξαν τά ὀνόματά τους μέ ἕνα σουγιά στό τενεκεδάκι καί τό κρέμασαν μέ λίγο σύρμα στό δεντράκι.

— Ὅταν ξαναπεράσουμε ἀπό δῶ θά τό γνωρίσουμε! εἶπε ὁ Περικλῆς. Νά δοῦμε, θά πιάσει; Καί πόσον καιρό θά κάνει νά μεγαλώσει;

Τό μεσημέρι πού σταμάτησαν γιά φαγητό, ὁ κύριος Χαριδῆμος τούς εἶπε πόση ἀνάγκη ἔχει ὁ τόπος μας ἀπό ἀναδάσωση — γιὰτί μέ τούς πολέμους καί ἰδίως μέ τίς πυρκαϊές καταστράφηκαν πολλά δάση — καί τί εὐλογία πού φέρνουν τά δέντρα. Τούς εἶπε ἀκόμη ὅτι τή σημερινή ἀναδάσωση τήν ὀργάνωσε τό Ἐθνικό Ἰδρυμα. Τό Ἰδρυμα αὐτό ἀσχολεῖται μέ πολλά πράματα, ἔχει τεχνικές σχολές σέ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδας καί δανεῖζει χρήματα στίς κοινότητες νά κάνουν μικρά ἔργα.

— Αὐτό γίνεται καί τώρα. Ἡ γειτονική κοινότητα πήρε δάνειο ἀπό τό Ἐθνικό Ἰδρυμα γιά νά ἀγοράσει τά δέντρα, τά φυτάρια καί τούς κασμάδες καί ζήτησε τή βοήθεια τῶν σχολείων γιά νά τά φυτέψει. Ἀνάλογα ἔργα γίνονται σέ ὄλες τίς ἐπαρχίες καί ἔτσι τό Ἰδρυμα βοηθᾷ στόν ἐκπολιτισμό τῆς χώρας.

— Θά εἶναι καί αὐτό σάν τό ΙΚΑ, πετάχτηκε ἕνας μαθητής, ὁ

Πέτρος, πού παρακολουθοῦσε τή συζήτηση. Ὁ πατέρας μου ἀρρώστησε τό χειμώνα καί τό ΙΚΑ τόν πῆγε στό νοσοκομεῖο ὡς πού ἔγινε καλά.

— Δέν εἶναι ἀκριβῶς τό ἴδιο, εἶπε ὁ κύριος Χαρίδημος. Στό "Ίδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων ἀνήκουν ὑποχρεωτικά ὄλοι οἱ ἐργαζόμενοι μέ μισθό ἢ ἡμερομίσθιο (ἐκτός ἀπό τούς δημόσιους ὑπαλλήλους). Αυτό φροντίζει ὅταν ἀρρωστήσουν καί τούς δίνει συντάξεις ἄμα γεράσουν καί φύγουν ἀπό τή δουλειά.

— Ὑπάρχουν καί ἄλλα τέτοια ἱδρύματα, κύριε; ρώτησε σέ μιά στιγμή ὁ Περικλῆς, πού ὡς ἐκείνη τήν ὥρα ἄκουγε χωρίς νά μιλά.

— Καί βέβαια ὑπάρχουν. Παρατηρήσατε δεξιά στό δρόμο πού ἐρχόμαστε μιά ἐπιγραφή ΠΙΚΠΑ; Ἦταν τό ἱατρεῖο τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδρύματος Κοινωνικῆς Προνοίας καί Ἀντιλήψεως. Εἶδατε νά περιμένουν ἀπ' ἔξω γυναῖκες μέ μωρά στήν ἀγκαλιά;

— Ἀλήθεια, τίς εἶδα. Γνώρισα μάλιστα καί μιά γειτόνισσά μας μέ τό μωρό της, πού τό γέννησε μόλις τόν περασμένο μήνα, εἶπε ὁ Περικλῆς.

— Γι' αὐτές λοιπόν τίς γυναῖκες φροντίζει τό ΠΙΚΠΑ. Ἐχει ἱατρεῖα γιά τά βρέφη, παιδικούς σταθμούς γιά τά λίγο μεγαλύτερα παιδιά, παιδικές ἐξοχές καί πολυϊατρεῖα γιά τά παιδιά τῶν σχολείων καί παρέχει γενικά κάθε εἶδους προστασία στή μητέρα καί τό παιδί. Ἐχει μάλιστα καί αὐτοκίνητα μέ ὁδοντιατρεῖα μέσα, πού πηγαίνουν στά χωριά καί κοιτάζουν ὅσα παιδιά ἔχουν χαλασμένα δόντια.

— Τί ἀστεῖο πού μοῦ φαίνεται! εἶπε ὁ Γιαννάκης. Φαντάσου νά τρέχει τό αὐτοκίνητο καί σύ νά κάθεσαι στήν καρέκλα νά περιμένεις νά σοῦ βγάλει ὁ γιατρός τό δόντι!

— Τί κουτός πού εἶσαι! τόν διόρθωσε ὁ Περικλῆς. Βέβαια θά σταματήσει τό αὐτοκίνητο τήν ὥρα πού ἐργάζεται ὁ γιατρός...

— Νά σᾶς πῶ καί γιά ἓνα ἄλλο σπουδαῖο ἱδρυμα, πού πρέπει νά τό ξέρετε ὄλοι, ἐξακολούθησε ὁ κύριος Χαρίδημος. Εἶναι ὁ Ἐρυθρός Σταυρός.

Τά παιδιά ὅμως τόν ἤξεραν, γιατί πολλά ἀπό αὐτά εἶχαν ἀσχοληθεῖ μέ τόν Ἐρυθρό Σταυρό Νεότητος καί τό καθένα πρόσθεσε κάτι πού ἤξερε γιά νά συμπληρώσει τό δάσκαλο. Καί νά τί βγήκε ἀπό τή συζήτηση:

Ὁ Ἐρυθρός Σταυρός εἶναι ἓνας διεθνῆς ὀργανισμός πού φροντί-

ζει, τόν καιρό τοῦ πολέμου, νά περιθάλπει τούς τραυματίες καί τούς αἰχμαλώτους καί, ὅταν εἶναι εἰρήνη, γιά τήν ὑγεία τοῦ κόσμου. Σέ κάθε χώρα ὑπάρχει καί ἕνας Ἐρυθρός Σταυρός καί ὄλοι μαζί συνεργάζονται στό Διεθνή Ἐρυθρό Σταυρό πού ἔχει τήν ἔδρα του στή Γενεύη τῆς Ἑλβετίας. Ὅταν εἶναι πόλεμος, ὄλοι οἱ στρατοί σέβονται τά νοσοκομεῖα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καί δέν τά βομβαρδίζουν. Ἐπίσης εἶναι σεβαστοί οἱ γιατροί καί οἱ ἀδελφές τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Ὁ Γιαννάκης ὁμως εἶχε μιά ἀπορία.

— Οἱ Τοῦρκοι ἔχουν καί αὐτοί Ἐρυθρό Σταυρό ;

— Ἐφόσον δέν εἶναι χριστιανοί καί ὁ σταυρός δέν εἶναι γι' αὐτούς σύμβολο, ἔχουν τήν Ἐρυθρά Ἡμισέληνο, πού εἶναι τό ἴδιο ὅπως ὁ Ἐρυθρός Σταυρός στά ἄλλα κράτη, ἐξήγησε ὁ κύριος Χαρίδημος.

Καί ὕστερα τούς εἶπε γιά τόν Ἑλληνικό Ἐρυθρό Σταυρό, πού φροντίζει νά ἐκπαιδεύει ἀδελφές, ἔχει νοσοκομεῖα, ἰατρεῖα, σταθμούς πρώτων βοηθειῶν καί τόσα ἄλλα χρήσιμα ἰδρύματα.

Τό διάλειμμα ὁμως εἶχε τελειώσει καί τά παιδιά ἔπρεπε νά φυτέψουν καί τά ἄλλα δεντράκια. Προχώρησαν λοιπόν τό καθένα πρός τή θέση του, κουβεντιάζοντας.

— Ἐέρεις, τώρα ἄρχισα νά καταλαβαίνω αὐτά πού μάθαινα τόσα χρόνια στό σχολεῖο, πώς κάθε ἄνθρωπος πρέπει νά ἀγαπάει καί νά βοηθάει τό συνάνθρωπό του, εἶπε συλλογισμένος ὁ Γιαννάκης. Καί ὄλ' αὐτά τά ἰδρύματα πού μᾶς ἔλεγε ὁ κύριος Χαρίδημος, τί ἄλλο εἶναι παρά μιά τέτοια βοήθεια ;

— Πολύ καλά τό διατύπωσε, Γιαννάκη ! εἶπε ὁ δάσκαλός τους, πού τούς εἶχε ἀκολουθήσει ὡς τό μέρος πού ἔπρεπε νά δεντροφυτευτεῖ καί πρόσθεσε : Εἶναι μιά βοήθεια ὀργανωμένη, γιά νά μήν πηγαίνουν χαμένες οἱ σκόρπιες δυνάμεις τοῦ κάθε ἀτόμου.

Λέγοντας αὐτά, ἔβγαλε ἀπό τήν τσέπη του δυό караμέλες καί ἔδωσε ἀπό μία σέ κάθε παιδί. Τόσο ἦταν εὐχαριστημένος ἀπό τήν ὠραία συζήτηση πού εἶχαν κάνει.

“Ένας πρεσβευτής επιδίδει τά διαπιστευτήριά του

ταν διακοπές του Πάσχα. Τά σχολεία ήταν κλειστά.
‘Ο Γιαννάκης, ό Περικλής καί ή Καλλιόπη ξε-
κίνησαν ένα ώραίο πρωί με τή λιακάδα καί πήγαν
στό Στάδιο, νά παρακολουθήσουν τήν προπόνηση
πού γινόταν εκεί, γιά τούς Πανελλήνιους Άγώνες.
Μάλωναν μεταξύ τους, γιατί τό καθένα από
τά δυό αγόρια έλεγε πώς θά κερδίσει άλλος αθλητής καί δέ μπορού-
σαν νά συμφωνήσουν.

Τήν ώρα πού γύριζαν από τήν όδό ‘Ηρώδου ‘Αττικοῦ στό
σπίτι, τούς σταμάτησαν οί εϋζωνοί τής φρουράς καί τότε είδαν
νά περνάει ένα ώραίο αυτοκίνητο καί μέσα καθόταν ένας κύριος μέ
όλόχρωση κεντημένη στολή καί καπέλο μέ φτερά.

Μέ περιέργεια ρώτησαν νά μάθουν ποιός είναι, καί ό σκοπός
τούς εξήγησε ότι είναι ό νέος πρεσβευτής τής ‘Ολλανδίας, πού πήγαινε
νά επιδόσει τά διαπιστευτήριά του στόν άρχηγό του κράτους.

Τά παιδιά στάθηκαν νά δούν περισσότερο καί είδαν τή φρου-
ρά νά παρουσιάζει τά όπλα καί τόν πρεσβευτή νά κατεβαίνει μέ πολλή
έπισημότητα.

‘Ο Γιαννάκης καί ό Περικλής δέν ήξεραν ούτε τί θά πεϊ πρεσβευτής,
οὔτε τί είναι τά διαπιστευτήρια. ‘Η Καλλιόπη όμως, σάν πιό με-
γάλη, κάτι είχε διαβάσει καί μπόρεσε νά τούς εξηγήσει :

— ‘Η ‘Ελλάδα δέν είναι άπομονωμένη χώρα μέσα στόν κόσμο,
άλλά πρέπει νά έχει σχέσεις μέ όλα τά άλλα κράτη. Γιατί πάντοτε
ύπάρχουν ζητήματα, όπως π.χ. τό εμπόριο, ή ναυτιλία, ή ζωή τών
‘Ελλήνων στά ξένα μέρη καί τών ξένων στήν ‘Ελλάδα, πού πρέπει
νά κανονίζονται μέ συνεννόηση μεταξύ τών κρατῶν. Κάθε κράτος
στέλνει στά άλλα ειδικούς άπεσταλμένους του, πού λέγονται διπλω-
ματικοί άντιπρόσωποι.

— “Α, κατάλαβα ! φώναξε ό Περικλής. ‘Ο κύριος Μήτσος ό σω-

φέρ μου είχε εξηγήσει προχθές, ότι τό Δ.Σ. πού γράφουν μερικά αυτοκίνητα θά πεί διπλωματικό σώμα.

— Βέβαια, άπάντησε ή Καλλιόπη. Οί πρεσβευτές είναι οί άρχηγοί κάθε ξένης άντιπροσωπείας στή χώρα μας. Ή κάθε πρεσβεία θεωρεΐται ότι είναι ξένο έδαφος καί όχι έλληνικό. Γι' αυτό θά δοΐμε τώρα άνεβαΐνοντας άρκετές ξένες σημαίες νά κυματίζουν στά γύρω μέγαρο. Αυτές είναι οί σημαίες τών πρεσβειών.

— Μά τά διαπιστευτήρια τί πράμα είναι; ρώτησε ό Γιαννάκης.

Ή Καλλιόπη όμως κι αυτό τό ήξερε. Ήταν τρομερή!

— Είναι τά επίσημα χαρτιά, μέ τά όποία ή βασίλισσα τής Όλλανδίας αναθέτει σ' αυτόν τόν κύριο, πού είδαμε τώρα, τήν έκπροσώπησή της στήν Έλλάδα.

— Καί οί πρόξενοι τί πράμα είναι; ρώτησε ό Γιαννάκης. Γιατί θυμάμαι ότι ό θεΐος πού ήρθε από τήν Άμερική πήγαινε στό άμερικανικό προξενείο.

— Καί αυτό τό ξέρω, είπε ή Καλλιόπη. Δουλειά τών προξένων είναι νά φροντίζουν για τά συμφέροντα τών συμπολιτών τους, στή χώρα όπου βρίσκονται, δηλαδή τό άμερικανικό προξενείο για τούς Άμερικανούς, τό γαλλικό για τούς Γάλλους καί οΐτω καθ' έξης. Έκεΐ πηγαΐουν καί όσοι θέλουν νά θεωρησουν τά διαβατήριά τους, για νά ταξιδέψουν στό κράτος πού έκπροσωπείται από τό προξενείο.

Ή ώρα όμως πέρασε μέ τήν κουβέντα καί, όταν τά παιδιά ξεκίνησαν νά φύγουν, είχαν τήν τύχη νά δοΐν καί πάλι τόν πρεσβευτή πού έβγαινε από τό μέγαρο καί νά θαυμάσουν τήν ώραία χρυσοκέντητη στολή του.

Όταν έφθασαν στό σπίτι, συζητούσαν άκόμη για τούς διπλωμάτες καί για τίς σχέσεις πού έχουν τά κράτη μεταξύ τους. Καί ή συζήτηση εξακολούθησε καί στό τραπέζι.

Έκεΐ, άκούγοντάς τους ό κύριος Κώστας, βρήκε εύκαιρία νά τούς εξηγήσει καί πολλά άλλα πράματα για τίς σχέσεις τών κρατών μεταξύ τους.

Τούς είπε λοιπόν πώς από τά παλιά τά χρόνια τά κράτη προσπαθοΐσαν νά ιδρύσουν, μέ συνθήκες, διεθνείς όργανισμούς, για νά λύνουν ειρηνικά τίς διαφορές πού έχουν μεταξύ τους οί χώρες.

Ή Καλλιόπη θυμήθηκε τότε πώς είχε πάει μέ τό Γυμνάσιο εκ-

δρομή στους Δελφούς και η καθηγήτρια τούς είχε μιλήσει για τις αρχαίες Άμφικτιονίες, πού ήταν ο πρώτος τέτοιος οργανισμός στον κόσμο.

—Και σήμερα υπάρχει ένας τέτοιος οργανισμός, είπε ο κύριος Κώστας. Τόν λένε Όργανισμό Όνωμένων Έθνών και για συντομία ΟΗΕ. Αύτός ο οργανισμός ιδρύθηκε τό 1945, μετά τό τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου. Έχει τήν έδρα του τώρα κοντά στη Νέα Όόρκη, στην Άμερική. Τόν ίδρυσαν μέ μία διεθνή συνθήκη όλα τά κράτη πού είχαν πολεμήσει μαζί και πού ήθελαν νά μήν ξαναγίνει πόλεμος. Όταν έχουν τώρα διαφορές μεταξύ τους, καταφεύγουν στον ΟΗΕ και αύτός προσπαθεί νά τίς λύσει. Συχνά τό πετυχαίνει. Και, αν καμιά φορά δέν τό κατορθώνει μέ τήν πρώτη, θά τό καταρθώσει αργότερα. Πολλές φορές μέ τήν επέμβαση του ΟΗΕ σταμάτησε ένας πόλεμος, πού χωρίς άλλο θά γινόταν, αν δέν υπήρχε ο οργανισμός αύτός.

—Αύριο θά ζητήσω από τόν κύριο Χαρίδημο τόν καταστατικό χάρτη των Όνωμένων Έθνών. Μου είπε πώς τόν έχουμε στό σχολείο, φώναξε ο Γιαννάκης.

—Όπάρχουν όμως και άλλοι διεθνείς οργανισμοί, εκτός από τόν ΟΗΕ, πετάχτηκε η Καλλιόπη, πού είχε σήμερα τήν ευεργετική της, γιατί τά ήξερε όλα καλύτερα. Στο σχολείο μας μάθαμε και για τήν ΟΥΝΕΣΚΟ, πού είναι η διεθνής οργάνωση για τήν εκπαίδευση και τά σχολεία γενικά. Τό όνομά της σχηματίστηκε από τά αρχικά γράμματα του τίτλου της στά αγγλικά. Αύτή φροντίζει νά βοηθάει τά σχολεία στις πιο φτωχές περιοχές του κόσμου, νά κάνει προγράμματα για μαθήματα και εκπαιδευτικές εκδρομές, νά δίνει υποτροφίες στους καλύτερους μαθητές κτλ. Μας είπαν μάλιστα ότι μέ τή μεσολάβηση της ΟΥΝΕΣΚΟ μπορούμε νά αρχίσουμε αλληλογραφία μέ τά παιδιά των σχολείων σε άλλα μέρη του κόσμου. Έγώ θέλω νά βρω μία συνομηλική μου στη Σουηδία και θά αρχίσω νά της στέλνω γράμματα και νά μου στέλνει και εκείνη. Θά της γράψω στά γαλλικά, πού είναι και για κείνη και για μένα ξένη γλώσσα. Νά δεις τί ώραία πού θά μάθω εγώ πώς ζουν οι άνθρωποι στη Σουηδία και εκείνη θά μάθει ό,τι τήν ενδιαφέρει για μας τούς Έλληνες.

—Μπράβο, Καλλιόπη! είπε ο πατέρας. Νά ξέρεις πώς αυτό

Τά κράτη τοῦ ΟΗΕ

— Αἴγυπτος	— Δανία	— Cape Verde
— Αἰθιοπία	— Δαχομήη (Μπενίν)	— Κεντρική Ἀφρικανική
Δημοκρατία
— Αἰτή	— Δομινικανική Δημοκρ.	— Κένυα
— Ἀκτή Ἐλεφαντοστοῦ	— Ἑλλάς	— Κίνα
— Ἀλβανία	— Ἐνωση Σοβιετικῶν
Σοσιαλιστικῶν
Δημοκρατιῶν	— Κόγκο
— Ἀλγερία	— Ζαῖρ	— Κολομβία
— Ἄνω Βόλτα	— Ζάμπια	— Κομόρος
— Ἀγκόλα	— Ἡνωμ. Πολ. Ἀμερικῆς	— Κόστα Ρίκα
— Ἀργεντινῆ	— Ἡνωμένα Ἀραβικά
Ἐμιράτα	— Κούβα
— Αὐστραλία	— Ἡνωμένη Δημοκρατία
Τανζανίας	— Κουβέιτ
— Αὐστρία	— Ἡνωμένο Βασίλειο	— Κουατάρ
— Ἀφγανιστάν	— Ἰαμαϊκή	— Κουατός
— Βέλγιο	— Ἰαπωνία	— Λάος
— Βενεζουέλα	— Ἰνδία	— Λαϊκή Δημοκρατία τῆς
Ἰεμένης
— Βιρμανία	— Ἰνδονησία	— Λεζόθο
— Βολιβία	— Ἰορδανία	— Λευκορωσική Σ.Σ.Δ.
— Βουλγαρία	— Ἰράκ	— Λίβανος
— Βραζιλία	— Ἰράν	— Λιβερία
— Γαλλία	— Ἰρλανδία	— Λιβύη
— Γερμανία Δυτική	— Ἰσημερινός	— Λουξεμβούργο
— Γερμανία Ἀνατολική	— Ἰσλανδία	— Μαδαγασκάρη
— Γιουγκοσλαβία	— Ἰσπανία	— Μαλάια
— Γκάμπια	— Ἰσραήλ	— Μαλαισία
— Γκαμπόν	— Ἰταλία	— Μαλβίδες Νῆσοι
— Γκάνα	— Καμερούν	— Μάλι
— Γκρενάδα	— Καμπότζη	— Μάλτα
— Γουατεμάλα	— Καναδός	— Μαρόκο
— Γουιάνα		— Μαυριτανία
— Γουινέα		— Μαυρίτιους
— Γουινέα Ἰσημερινοῦ		
— Γουινέα Μπισάο		

— Μεξικό	— Ουγγαρία	— Σιέρα Λεόνε
— Μογγολία	— Ουγκάντα	— Σομαλία
— Μοζαμβίκη	— Ουκρανική Σ.Σ.Δ.	— Σουαζιλάνδη
— Μπάγκλα Ντές	— Ούρουγουάη	— Σουδάν
— Μπαχάμας	— Πακιστάν	— Σουηδία
— Μπαχρέιν	— Παναμάς	— Σούριναμ
— Μπαρμπάδος	— Παπούα Νέα Γκουινέα	— Συρία
— Μπουτάν	— Παραγουάη	— Σρί Λάνκα
— Μποτσουάνα	— Περού	— Ταϊλάνδη
— Μπουρούντι	— Πολωνία	— Τόγκο
— Νέα Ζηλανδία	— Πορτογαλία	— Τουρκία
— Νεπάλ	— Ρουάντα	— Τρίνιταν - Τομπάγκο
— Νιγηρία	— Ρουμανία	— Τσάντ
— Νίγκερ	— Σαλβαντόρ	— Τσεχοσλοβακία
— Νικαράγουα	— Σαμόα	— Τυνησία
— Νορβηγία	— Σάο Τόμ	— Ύεμένη
— Νότια Άφρική	— Σαουδαραβία	— Φιλιππίνες
— Όλλανδία	— Σενεγάλη	— Φινλανδία
— Όμάν	— Σεϋχέλλες	— Φίτζι
— Όνδούρα	— Σιγκαπούρη	— Χιλή

Στόν ΟΗΕ μετείχαν τό Σεπτέμβριο 1977 147 κράτη

είναι η αρχή για νά αναπτυχθεί τό αίσθημα τής φιλίας μεταξύ τών λαών. Γιατί, όταν οί λαοί γνωριστοῦν καλά μεταξύ τους, τότε καί οί χώρες θά συνεργαστοῦν γιά τήν εἰρήνη καί τήν πρόοδο τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἄπό ἐκείνη τήν ἡμέρα ὁ Γιαννάκης καί ὁ Περικλῆς πείραζαν συνεχῶς τήν Καλλιόπη καί τή ρωτοῦσαν ἄν βρῆκε τή φίλη της ἀπό τή Σουηδία καί πῶς τή λέγανε ! Μήπως λεγόταν Ἰγκριδ ;

‘Ο θεῖος φτάνει ἀπό τήν ἸΑμερικὴ

Ὁ πλοῖο σφύριξε χαρούμενα μπαίνοντας μέσα στό λιμάνι καί οἱ ἐπιβάτες χαιρετοῦσαν τούς συγγενεῖς, πού τούς περίμεναν στήν ἀποβάθρα, ἔξω ἀπό τά κάγκελα τοῦ Τελωνεῖου. Ἐρχόταν ἀπό τήν ἸΑμερικὴ καί οἱ περισσότεροι ἐπιβάτες ἦταν ἸΕλληνες ἐγκατεστημένοι ἐκεῖ, πού γύριζαν ὕστερα ἀπό πολλά χρόνια γιά νά δοῦν τήν πατρίδα τους καί τούς δικούς τους.

ἸΑνάμεσα σ’ αὐτούς ἦταν καί ὁ θεῖος τοῦ Γιαννάκη. Καί ὁ Γιαννάκης μέ τόν πατέρα του περίμεναν κοντά στό Τελωνεῖο νά τόν ὑποδεχτοῦν.

Τί χαρές ἔγιναν, ὅταν ὁ θεῖος, ἀπό τή γέφυρα τοῦ βαποριοῦ, τούς χαιρέτησε κουνώντας τό μαντήλι! Πρῖν ὅμως τόν πλησιάσουν γιά νά τόν καλωσορίσουν ἀπό κοντά, νά τόν ἀγκαλιάσουν καί νά τόν φιλήσουν ὁ θεῖος ἔπρεπε νά περάσει ἀπό τό Τελωνεῖο.

ἸΟ Γιαννάκης, ὅλο περιέργεια, θέλησε νά μάθει τί εἶναι τό Τελωνεῖο καί ὁ πατέρας του προσπάθησε νά τοῦ ἐξηγήσει:

— Τό κράτος ἔχει ἀνάγκη ἀπό λεπτά, Γιαννάκη, γιά νά πληρώσει τό στρατό, τήν ἀστυνομία, τά δικαστήρια, τούς δασκάλους καί ὅλα τά ἄλλα πράματα πού ζητᾶμε ἀπό αὐτό νά κάνει. ἸΑπό πού θά τά βρεῖ τά λεπτά γιά νά πληρώνει ὅλα αὐτά;

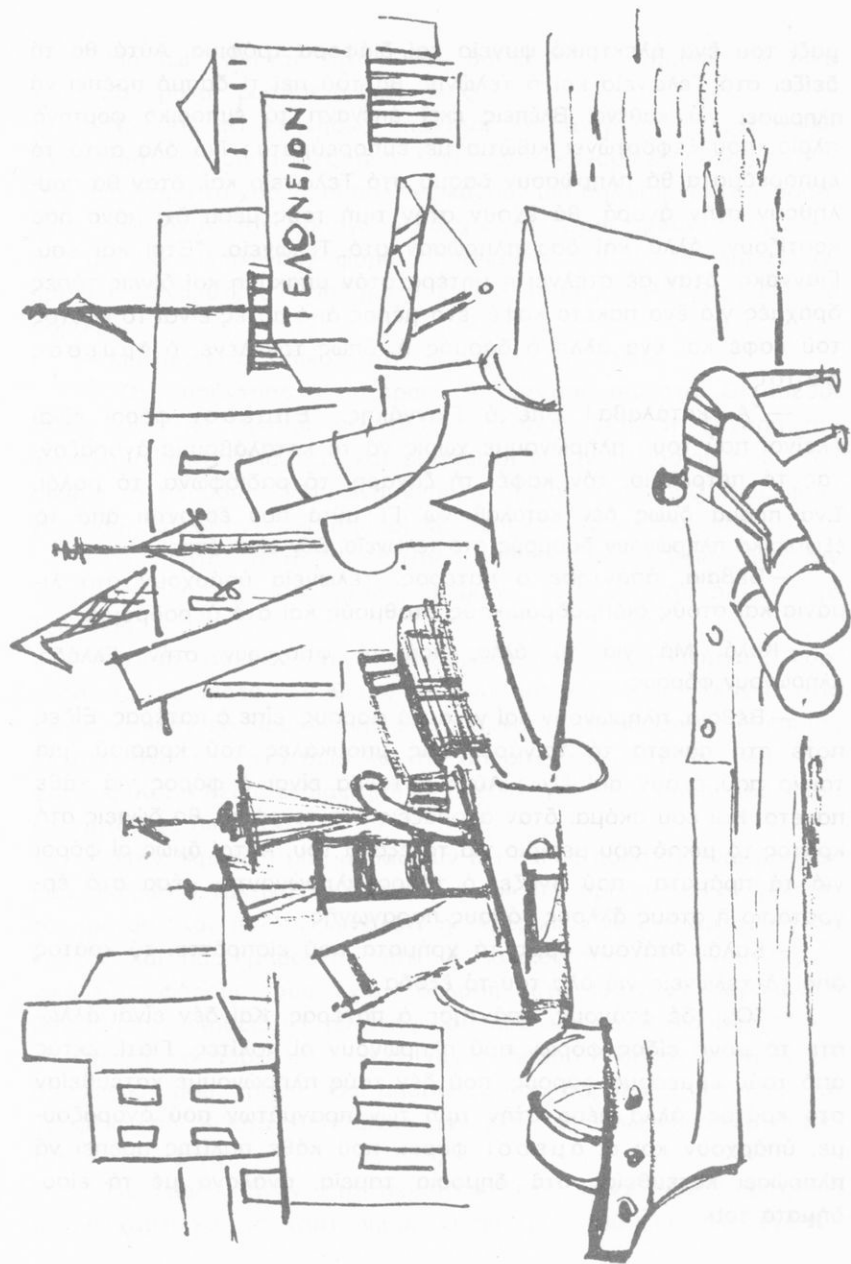
— Δέν τό σκέφθηκα ποτέ μου, μά φαντάζομαι ἀπό τόν κόσμο, εἶπε κατάπληκτος ὁ Γιαννάκης.

— Πολύ σωστά τά λές, πρόσθεσε ὁ πατέρας του. ἸΟλοι οἱ πολίτες πρέπει νά συμβάλλουν στά οικονομικά τοῦ κράτους, γιά νά μπορεῖ νά ἐκτελεῖ τούς σκοπούς του καί νά ὑπάρχει. Τά χρήματα πού πληρώνουν, τά λέμε φόρο ἢ δασμό.

— Αὐτή εἶναι λοιπὸν ἡ φορολογία πού τή μελετάει ὅλος ὁ κόσμος; φώναξε ὁ Γιαννάκης. Καί νά μὴν τό ξέρω τόσο καιρό!

ἸΟ πατέρας ὅμως εἶχε πάρει φόρα καί ἐξακολούθησε νά ἐξηγήσει:

— ἸΟ θεῖος σου, πού ἔρχεται τώρα ἀπό τό ἐξωτερικό, φέρνει

μαζί του ένα ηλεκτρικό ψυγείο και διάφορα τρόφιμα. Αυτά θά τά δείξει στο Τελωνείο και ο τελώνης θά του πει τί δασμό πρέπει νά πληρώσει γιά καθένα. Βλέπεις εκεί άπέναντι τό έμπορικό φορηγό πλοίο, πού ξεφορτώνει κιβώτια μέ έμπορεύματα ; Γιά όλα αυτά τά έμπορεύματα θά πληρώσουν δασμό στο Τελωνείο και, όταν θά πουληθούν στην αγορά, θά έχουν στην τιμή τους μέσα όχι μόνο όσο κοστίζουν, αλλά και όσα πλήρωσαν στο Τελωνείο. "Ετσι και έσύ, Γιαννάκη, όταν σέ στέλνει ή μητέρα στον μπακάλη και δίνεις τόσες δραχμές γιά ένα πακέτο καφέ, ένα μέρος από αυτές είναι τό κόστος του καφέ και ένα άλλο ο δασμός ή, όπως τον λένε, ο έμμεσος φόρος.

— "Α, κατάλαβα ! είπε ο Γιαννάκης. "Εμμεσοι φόροι είναι εκείνοι πού τούς πληρώνουμε χωρίς νά τό καταλάβουμε αγοράζοντας τό πετρέλαιο, τον καφέ, τή ζάχαρη, τό ραδιόφωνο, τό ρολόι. Ένα πράμα όμως δέν καταλαβαίνω. Γι' αυτά πού έρχονται από τό έξωτερικό πληρώνουν δασμούς στο τελωνείο. Δέν είναι έτσι;

— Βέβαια, άπάντησε ο πατέρας. τελωνεία υπάρχουν στά λιμάνια και στους σιδηροδρομικούς σταθμούς και στά άεροδρόμια.

— Καλά. Μά γιά τά άλλα, πού τά φτιάχνουν στην Έλλάδα, πληρώνουν φόρους;

— Βέβαια, πληρώνουν και γι' αυτά φόρους, είπε ο πατέρας. Είδες ποτέ στά πακέτα τά τσιγάρα, στίς μπουκάλες του κρασιού, μιά ταινία πού έχουν άπ' έξω ; Αυτή ή ταινία είναι ο φόρος γιά κάθε πακέτο. Και έσύ άκόμα, όταν αγοράζεις ένα τετράδιο, θά δώσεις στο κράτος τό μικρό σου μερίδιο γιά τά έξοδά του. Αυτοί όμως οί φόροι γιά τά πράματα πού βγάξει ο τόπος πληρώνονται μέσα στο εργοστάσιο ή στους άλλους τόπους παραγωγής.

— Καλά. Φτάνουν όμως τά χρήματα πού εισπράττει τό κράτος από τά τελωνεία γιά όλα του τά έξοδα ;

— "Οχι, δέ φτάνουν, άπάντησε ο πατέρας. Και δέν είναι άλλωστε τό μόνο είδος φόρων πού πληρώνουν οί πολίτες. Γιατί, εκτός από τούς έμμεσους φόρους, πού δέν τούς πληρώνουμε κατευθείαν στο κράτος, αλλά μέσα στην τιμή των πραγμάτων πού αγοράζουμε, υπάρχουν και οί άμεσοι φόροι, πού κάθε πολίτης πρέπει νά πληρώσει κατευθείαν στα δημόσια ταμεία, ανάλογα μέ τά εισοδήματά του.

— Μά πῶς γίνεται αὐτό; Πῶς θά ξεῖρει τό Δημόσιο τά δικά μου εισοδήματα; ρώτησε ὁ Γιαννάκης.

— Νά σοῦ τό ἐξηγήσω, ἀπάντησε ὁ πατέρας. Ὑπάρχουν εἰδικές κρατικές ὑπηρεσίες πού λέγονται οικονομικές ἐφορίες καί ἐκεῖ, μιά φορά τό χρόνο, οἱ πολίτες κάνουν μιά δήλωση γιά τά εισοδήματα πού εἶχαν τόν προηγούμενο χρόνο. Ὅσοι ἔχουν χαμηλό εἰσόδημα δέν πληρώνουν φόρο εισοδήματος. Οἱ ἄλλοι πληρώνουν. Καί ὅσο μεγαλύτερα εισοδήματα ἔχουν, τόσο μεγαλύτερος εἶναι ὁ φόρος.

— Μά δέν εἶναι ἀδικο αὐτό; ρώτησε ὁ Γιαννάκης.

— Ὅχι, ἀπάντησε ὁ πατέρας. Ἀπεναντίας μάλιστα. Οἱ ἄμεσοι φόροι εἶναι πιά δίκαιοι ἀπό τούς ἔμμεσους, γιατί τή ζάχαρη τήν ἀγοράζουν στήν ἴδια τιμή καί οἱ φτωχοί καί οἱ πλούσιοι, ἐνῶ στήν ἐφορία οἱ πλούσιοι πληρώνουν πολύ περισσότερο ἀπό τούς φτωχότερους καί οἱ ἐντελῶς ἄποροι δέν πληρώνουν καθόλου.

Ἐνῶ γινόταν αὐτή ἡ συζήτηση, φάνηκε καί ὁ θεῖος ἀπό τήν Ἄμερική, πού εἶχε στό μεταξύ περάσει τά πράγματά του ἀπό τό Τελωνεῖο.

Ἄρχισαν ἀμέσως τά ἀγκαλιάσματα καί οἱ συγκινήσεις. Φόρτωσαν τά πράματα τοῦ θεῖου σέ ἓνα αὐτοκίνητο καί, κοντά στίς ἄλλες κουβέντες πού ἔγιναν ὡς πού νά τά φορτώσουν, ὁ κύριος Κώστας ἀνάφερε στό θεῖο καί τίς ἀπορίες τοῦ Γιαννάκη γιά τούς φόρους. Καί ὁ θεῖος ἐνδιαφέρθηκε ἀμέσως γιά τό θέμα καί πρόσθεσε καί αὐτός τά δικά του :

— Στήν Ἄμερική μᾶς μαθαίνουν ὅτι καλός πολίτης εἶναι ἐκεῖνος πού πληρώνει τακτικά τούς φόρους καί δέν προσπαθεῖ νά γελάσει τό κράτος. Καί πολλοί λένε ὅτι ἡ Ἄμερική εἶναι γι' αὐτό μεγάλο κράτος καί πάει μπροστά, γιατί οἱ πολίτες της πληρώνουν κανονικά τούς φόρους τους, ἔχουν δηλαδή αὐτό πού λέμε φορολογική συνείδηση. Ἀλήθεια, ὁ τελώνης μου εἶπε νά κάνω μιά αἴτηση καί νά ζητήσω νά πάρω τό ψυγεῖο χωρίς δασμό, ἐφόσον τό θέλω γιά προσωπική μου χρήση. Θά μπορέσεις, σέ παρακαλῶ, νά μοῦ τή γράψεις ἐσύ, Κώστα; Ὁ τελώνης μου εἶπε νά βάλω καί δέκα δραχμὲς χαρτόσημο.

Ὅλοι μαζί πῆγαν στό περίπτερο ἐκεῖ κοντά καί πῆραν μιά κόλλα χαρτί καί τό χαρτόσημο. Ὁ πατέρας τοῦ Γιαννάκη ἔγραψε

τήν αίτηση, όπως είχε υποδείξει ο τελώνης. Ο θεϊός πήρε τήν αίτηση καί πήγε πίσω στό Τελωνείο καί στό μεταξύ ο Γιαννάκης βρήκε τήν εύκαιρία νά ρωτήσει τόν πατέρα του τί είναι τό χαρτόσημο καί γιατί νά τό κολλάμε στήν αίτηση.

Ο πατέρας εξήγησε στό Γιαννάκη ότι καί τό χαρτόσημο είναι ένα είδος έμμεσου φόρου, πού πρέπει νά κολλοῦν οί πολίτες στά έγγραφα πού στέλνουν ή στά πιστοποιητικά πού θέλουν νά πάρουν από τίς κρατικές υπηρεσίες. Τά χαρτόσημα λέγονται καί τέλη, γιατί πληρώνονται σέ αντίλλαγμα όρισμένης υπηρεσίας. Έτσι υπήρχαν άλλοτε τά εκπαιδευτικά τέλη πού πλήρωναν τά παιδιά στά σχολεία καί τά δικαστικά τέλη πού πληρώνουν όσοι καταφεύγουν στά δικαστήρια.

Καθώς μιλοῦσαν ο πατέρας κι ο Γιαννάκης, είδαν από μακριά στό μπαλκόνι ενός σπιτιού μιά μεγάλη επιγραφή: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΟΡΙΑ. Έτσι ο Γιαννάκης είδε άμέσως καί στήν πράξη εκείνα πού του είχε εξηγήσει ο πατέρας του πριν από λίγο.

Έκείνη τήν ώρα πλησίασε στό περιπτερο ένασ Άμερικάνος καί ζητούσε από τόν περιπτεριούχο «στάμπς». Ο Γιαννάκης, πού είχε άρχισει νά μαθαίνει άγγλικά, εξήγησε στόν περιπτεριούχο ότι ο Άμερικάνος ζητάει γραμματόσημα. Καί, μέ τήν εύκαιρία αυτή, ο πατέρας του του εξήγησε, ότι καί τά ταχυδρομεία είναι μιά υπηρεσία πού προσφέρει τό κράτος, ώστε νά μπορούν όλοι οί άνθρωποι νά άλληλογραφοῦν ελεύθερα μέ όποιοδήποτε μέρος τής γής. Τό γραμματόσημο είναι ή συμμετοχή εκείνου πού στέλνει τά γράμματα στίς δαπάνες πού απαιτοῦνται, γιά νά λειτουργήσουν όλα τά ταχυδρομεία.

Ο Γιαννάκης, ο πατέρας του καί ο θεϊός του, άφου βεβαιώθηκαν ότι είχαν φορτωθεϊ οί άποσκευές στό αυτοκίνητο, ξεκίνησαν γιά τό σπίτι. Ο Γιαννάκης όμως εξακολουθοῦσε νά έχει τήν περιέργεια καί ήθελε νά μάθει, όχι μόνο πώς εισπράττει τό κράτος λεπτά από τούς πολίτες, αλλά καί πώς τά ξοδεύει.

Τό αυτοκίνητο περνούσε κείνη τήν ώρα έξω από τό Γενικό Λογιστήριο καί ο πατέρας του, δείχνοντας στό θεϊό τό κτίριο πού δέν τό ήξερε, εξηγοῦσε συγχρόνως στό Γιαννάκη, ότι τά έξοδα καί τά έξοδα του κράτους γράφονται στόν κρατικό προϋπολογισμό. Τά έξοδα κάθε ύπουργείου περνιοῦνται εκεί μέ

όλες τις λεπτομέρειες, έτσι ώστε καμιά κρατική υπηρεσία να μην μπορεί να δαπανήσει χρήματα, χωρίς να είναι γραμμένο τό κονδύλι στον προϋπολογισμό. "Όταν τὰ ἔσοδα καί τὰ ἔξοδα εἶναι περίπου τὰ ἴδια, τότε λέμε ὅτι ὁ προϋπολογισμός εἶναι ἰσοσκελισμένος. "Όταν τὰ ἔσοδα εἶναι παραπάνω, λέμε ὅτι ἔχει περίσσειμα· καί, ὅταν τὰ ἔξοδα εἶναι πιό πολλά, λέμε ὅτι ὁ προϋπολογισμός ἔχει ἔλλειμμα.

Ὁ θεῖος διηγήθηκε τότε στόν ἀδελφό του καί στόν ἀνιψιό του, πῶς βρέθηκε στό Λονδίνο τήν ἡμέρα ἀκριβῶς πού ὁ ὑπουργός τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἀγγλίας πήγαινε τόν προϋπολογισμό στή βουλή γιά νά τόν ὑποβάλει γιά ἔγκριση.

— Νά δεῖτε ἐκεῖ λοιπόν ἕνα περίεργο ἔθιμο! Εἶδα μέ τὰ μάτια μου τόν ὑπουργό τῶν Οἰκονομικῶν νά πηγαίνει πεζός ἀπό τό ὑπουργεῖο ὡς τή βουλή, βαστώντας ἕνα βαλιτσάκι μέ τόν προϋπολογισμό μέσα. Κι ἀπό πίσω ἕνα πλήθος κόσμου καί ἀρκετοί δημοσιογράφοι καί φωτογράφοι.

Ὁ πατέρας τοῦ Γιαννάκη ἐξακολούθησε :

— Στήν Ἑλλάδα, ὅπως καί στίς περισσότερες δημοκρατίες, χρειάζεται τόν προϋπολογισμό τοῦ κράτους νά τόν ἐγκρίνει ἡ βουλή. Αυτό ἀποτελεῖ μιᾶ ἐγγύηση γιά τό λαό, ὅτι ξέρεῖ πού πάνε τὰ λεπτά πού καταβάλλει μέ τούς φόρους καί ὅτι μπορεῖ κάθε στιγμή νά ἐλέγξει τὰ ἔξοδα. Γι' αὐτό ἄλλωστε ὑπάρχουν καί εἰδικές υπηρεσίες τοῦ κράτους, ὅπως εἶναι τό Γενικό λογιστήριο καί τό Ἐλεγκτικό Συνέδριο, πού κάνουν ἀκριβῶς αὐτήν τήν δουλειά, ἐλέγχουν δηλαδή τὰ ἔσοδα καί τὰ ἔξοδα τοῦ Δημοσίου.

Μέ τίς κουβέντες ὅμως αὐτές φτάσανε καί στό σπίτι, ὅπου περῖμενε καί ἡ Καλλιόπη πηδώντας ἀπό τό ἕνα πόδι στό ἄλλο ἀπό τήν ἀνυπομονησία της, νά δεῖ τό θεῖο ἀπό τήν Ἀμερική καί τὰ δῶρα πού εἶχε ὑποσχεθεῖ ὅτι θά τῆς ἔφερνε.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ

Ἡ «Ἀγωγή τοῦ Πολίτη» ἔχει μιά παράδοση ἀπό λίγα, σχετικά, χρόνια στήν ἑλληνική παιδεία.

Στά γυμνάσια προβλέπεται τό μάθημα ἀπό τό Ἐπίσημο Ἀναλυτικό Πρόγραμμα τοῦ 1931. Στήν πράξη ὅμως ἐλάχιστα διδάχτηκε κατὰ τήν περίοδο 1932 - 1936, καί ἀπό τήν 4η Αὐγούστου 1936 ὡς τό τέλος τοῦ Πολέμου σχεδόν καθόλου.

Ἀπό τό 1949 καί ὕστερα ἄρχισε πάλι νά ἀποδίδεται σημασία στήν «Ἀγωγή τοῦ Πολίτη» καί σέ πολλά γυμνάσια διδάχτηκε ἀπό τούς — δυστυχῶς ἐλάχιστα προπαρασκευασμένους νά ἀπαντήσουν στίς ἀπορίες τῶν μαθητῶν — φιλολόγους, καθηγητές τῆς ἱστορίας καί τῶν ἑλληνικῶν.

Ὅσο γιά τά δημοτικά σχολεῖα θεωροῦνταν, ὡς πρό ὀλίγου, περιττό νά διδαχοῦν τά μικρά Ἑλληνόπουλα τά καθήκοντα καί τίς ὑποχρεώσεις πού θά ἔχουν ὅταν θά γίνουν πολίτες καί γιά ὅλη τους τή ζωή.

Στοιχειώδεις γνώσεις γιά τή μορφή τῆς χώρας ὅπου γεννήθηκαν καί ὅπου πρόκειται νά ζήσουν, γιά τούς νόμους πού θά κυριαρχήσουν στίς πράξεις τους, γιά τό πολίτευμα τῆς πατρίδας τους, γιά τήν κυβέρνηση καί τά ὄργανα τοῦ κράτους, γιά τή δικαιοσύνη καί τήν ἀπονομή της, γιά τούς φόρους καί τά οἰκονομικά τοῦ κράτους, γιά ὅλα ἐκεῖνα τέλος πάντων ἀπό τά ὅποια θά ἐξαρτηθεῖ στό μέλλον ἡ ἀσφάλεια, ἡ συντήρηση καί ἡ ἐλευθερία τους, θεωρήθηκαν ἐπί πολλά χρόνια ὅτι δέ χρειάζονται γιά τά παιδιά τοῦ δημοτικοῦ σχολείου καί μόνο εὐκαιριακά καί στά γρήγορα μάθαιναν μερικές ἀπό τίς γνώσεις αὐτές στό περιθώριο ἄλλων μαθημάτων.

Πολύ ἀργότερα, ψηλαφητά, μέ τήν ἐμπειρία τῆς ζωῆς καί ἀφοῦ περάσει καιρός πολύτιμος καί σπαταληθεῖ χρόνος καί χρήμα, θά πληροφορηθοῦν κάποτε ἐκεῖνοι οἱ πολίτες, ἄντρες καί γυναῖκες, πού δέν ἔχουν τήν τύχη νά προχωρήσουν ὡς τή μεση παιδεία, ὅσα θά ἔπρεπε νά γνωρίζουν ἤδη ἀπό τό σχολεῖο.

Ἐδῶ καί μερικά χρόνια ἄρχισε μιά κίνηση γιά τή διδασκαλία τῆς «Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτου» στά δημοτικά σχολεῖα.

Ἡ ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἀριθ. 37 τῆς 3ης Ὀκτωβρίου 1955 ἀποτελεῖ τήν ἀρχή τῆς ἐφαρμογῆς τῆς πρακτικῆς διδασκαλίας καί δίνει ἐντολή στούς διευθυντές τῶν δημοτικῶν σχολείων νά διδάσκουν τό μάθημα τῆς «Ἐθνικῆς Ἀγωγῆς» στή ΣΤ' τάξη.

Τό «Ἀναλυτικόν Πρόγραμμα τοῦ ὠρολογίου προγράμματος τῶν πατριδογνωστικῶν μαθημάτων τῶν Δημοτικῶν Σχολείων», πού δημοσιεύθηκε στίς ἀρχές τοῦ 1957 (Ἐφ. Κυβ. τευχ. Α', ἀριθ. 14/1957), καθιερώνει πιά καί ἐπίσημα τό μάθημα.

Ὅλη αὐτή ἡ κίνηση ὁδήγησε τή συγγραφέα στήν ἀ' ἐκδοση τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, πού ἀποτελεῖ κατά κάποιον τρόπο συνέχεια καί συμπλήρωμα τῆς ἐργασίας πού ἄρχισε μέ τό βιβλίό της «Τί πρέπει νά γνωρίζει ὁ πολίτης», πού προοριζόταν γιά τούς μαθητές τῆς ΣΤ' τοῦ γυμνασίου.

Τό βιβλιαράκι αὐτό ἔχει σκοπό νά βοηθήσει τούς δασκάλους στή διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πολίτη καί τούς μαθητές στήν κατανόηση τῶν ἐνοιῶν πού ἀποτελοῦν τό περιεχόμενο τοῦ μαθήματος. Ἐπειδή ὅμως ὀρισμένα θέματα γνωστά στά παιδιά τῶν μεγάλων πόλεων, ὅπως π.χ. ἡ Βουλή, τά Ὑπουργεῖα, ὁ Ἄρειος Πάγος κλπ., θά ἦταν δύσκολο νά ἐξηγηθοῦν μέ τόν ἴδιο τρόπο σέ παιδιά μιᾶς ἀγροτικῆς περιφέρειας, προτίμησα νά κάνω μιά πρώτη ἀπόπειρα μέ ἐξηγήσεις πού ἀποτείνονται στά παιδιά τῶν πόλεων, μέ τήν ἐπιφύλαξη ν' ἀκολουθήσει καί δεύτερο βιβλίό γιά τά παιδιά τῆς υπαίθρου, ὅπου θά τονίζονται περισσότερο τά κεφάλαια γιά τήν αὐτοδιοίκηση καί τούς συνεταιρισμούς καί ὅπου οἱ ἐννοιες «Βουλή» «Κυβέρνηση» κλπ. θά παρουσιάζονται μέ εἰκόνες προσαρμοσμένες στίς προσλαμβάνουσες παραστάσεις τῶν παιδιῶν τοῦ χωριοῦ.

Στήν κατάταξη τῆς ὕλης ἀκολουθήσα τό «Ἀναλυτικό Πρόγραμμα τῶν Πατριδογνωστικῶν Μαθημάτων διά τήν ΣΤ' τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου», τοῦ 1957.

Γλώσσα τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ ἀπλή δημοτική. Ἡ ὀρθογραφία βασίζεται στήν «Γραμματική» τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη. Κάθε κεφάλαιο ἔχει τήν αὐτοτέλειά του καί παρουσιάζεται μέ τή μορφή ἀφηγήματος, μέ τίτλο πού νά μή θυμίζει διδασκαλία καί μέ ἐπεισόδια εὐθυμα, ὥστε νά δίνονται οἱ τόσο δύσκολες θεωρητικῆς ἐννοιες μέ

τρόπο επαγωγικό και να διευκολύνεται ή διδασκαλία τους χωριστά και ανεξάρτητα από τα άλλα κεφάλαια.

Ἐδῶ ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ νά προσθέσω ἕνα μέρος ἀπό τήν «Ἐξομολόγησι» πού εἶχα προτάξει σάν πρόλογο στίς Α καί Β ἐκδόσεις τοῦ βιβλίου αὐτοῦ :

«Ἀπό τό 1933, ὅταν γιά πρώτη φορά δίδαξα τήν «Ἀγωγή τοῦ Πολίτη» στούς διδασκαλιστές τοῦ Μαρασλείου, καί ἀργότερα τό 1934, ὅταν ἔβγαζα τήν πρώτη ἐκδόσι τοῦ βιβλίου μου «Τί πρέπει νά γνωρίζει ὁ πολίτης», εἶχα πάντοτε στό νοῦ μου νά καταπιστώ μέ ἕνα ἀντίστοιχο βιβλίον γιά μικρότερα παιδιά.

» Ἀφορμή νά πραγματοποιήσω τό σχέδιό μου μοῦ ἔδωσε ἕνα ἐπεισόδιο στό Πήλιο. Λίγα χρόνια μετά τή διδασκαλία μου στό Μαρράσειον, ξεκίνησα γιά μιὰ ἐκδρομή ἐκεῖ. Τό λεωφορεῖο σταμάτησε σέ ἕνα χωριό καί στό καφενεῖο πού κάθησα μέ πλησίασε μιὰ νέα καί μοῦ εἶπε :

» — Δέ μέ γνωρίζετε ; Ἡμῶν μαθητριά σας στό Μαρράσειον καί τώρα εἶμαι δασκάλα τοῦ χωριοῦ. Νά ξέρατε πόσες φορές θυμῶμαι αὐτά πού μᾶς μάθατε καί πῶς προσπαθῶ τώρα νά τά διδάξω, μέ τή σειρά μου, στά παιδιά τῆς τάξεώς μου !

» Τή στιγμή ἐκείνη μοῦ φάνηκε πῶς ἄκουγα χορό ἀγγέλων νά ψάλλει ! Τόσο πολύ εἶχα συγκινηθεῖ...

» Ἀπό τότε ἀποφάσισα νά γράψω κάτι πού νά βοηθήσει καί τά παιδιά καί τούς δασκάλους.

» Ὑστερα ἀπό πολλές ἀπόπειρες, πού βάσταξαν δύο χρόνια, κατέληξα στή σημερινή μορφή, μέ τήν αὐτοτέλεια κάθε κεφαλαίου πού ἔχει τή μορφή μικροῦ διηγήματος. Προσπάθησα μέ τό διάλογο, μέ τά πρόσωπα πού παρεμβαίνουν, νά ζωντανέψω τίς ξερές γνώσεις.

» Ἄν μπορέσω μέ τό βιβλιαράκι αὐτό νά βοηθήσω τούς δασκάλους στό δύσκολο ἔργο τους, καθώς καί τά παιδιά στό νά ἀπορροφήσουν εὐχάριστα καί νά συγκρατήσουν τίς γνώσεις πού διδάσκει ἡ «Ἀγωγή τοῦ Πολίτη», θά ἔχει ἐκπληρωθεῖ ὁ πόθος πού αἰσθάνθηκα ἐκείνη τήν ἡμέρα στό Πήλιο, κοντά στή δασκάλα μαθητριά μου. Γι' αὐτό καί τό βιβλίον τοῦτο

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΠΟΦΟΙΤΟΥΣ ΤΟΥ ΜΑΡΑΣΛΕΙΟΥ 1933-1934».

ΑΓΝΗ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
‘Ελληνόπουλα από διαφορετικές χώρες..... (Κράτος καί Έθνος)	5
Οί φυλακές του Σωκράτη..... (Ύπακοή στους Νόμους)	8
Μπροστά στή Μητρόπολη..... (‘Η Έκκλησία)	10
‘Ενας περίπατος στήν Πλατεία του Συντάγματος..... (Τό Σύνταγμα τής Ελλάδας)	14
‘Απρόοπτες διακοπές..... (‘Εκλογείς — ‘Εκλογές — Νομοθετική έξουσία)	18
‘Η Βουλή συνεδριάζει..... (Βουλή — Βουλευτές — Κυβέρνηση — ‘Αντιπολίτευση — «‘Εφημερίς Κυβερνήσεως» — ‘Αγνοια νόμου άπαγορεύεται)	24
‘Ο ύπουργός έρχεται στό σχολείο..... (‘Εκτελεστική έξουσία — Πρωθυπουργός — ‘Υπουργοί)	29
‘Ο κύριος τμηματάρχης..... (‘Υπουργεία — Δημόσιοι υπάλληλοι)	34
‘Ενα αυτοκινητιστικό δυστύχημα..... (Δικαστική έξουσία — Ποινικά δικαστήρια)	39
Στό καφενείο τής στοάς..... (Τά πολιτικά δικαστήρια)	44
‘Ενα καλοκαίρι στόν Παρνασσό..... (Αυτόδιοίκηση)	48
Παρακολουθώντας τήν παρέλαση..... (Τά πολιτεύματα)	53
	101

	Σελ.
«Εἰς οἰωνὸς ἄριστος» (Φιλοπατρία)	58
Ὁ μέγας ἀδερφός (Στρατιωτικὴ ὑποχρέωση)	60
Ἐπίσκεψη στό Μουσεῖο (Σεβασμὸς πρὸς τὰ μνημεῖα τέχνης)	64
Οἱ δύο φαντάραι (Ἴσότητα)	65
Μιά ξαφνικὴ κληρονομιά..... (Κληρονομιά, διαθήκη, προστασία ἰδιοκτησίας)	67
Ἡ θεία φεύγει γιὰ τὰ λουτρά..... (Ἐλευθερία ἐργασίας — Ἀνάπαυση)	69
«Καὶ ὅμως κινεῖται»..... (Ἐλευθερία σκέψεως)	71
Ἡ γιορτὴ τοῦ πατέρα (Ἀπόρρητο ἐπιστολῶν — Ἄσυλο κατοικίας)	73
Τὰ παιδιὰ συναντοῦν ἓνα δημοσιογράφο..... (Ἐλευθερία τοῦ Τύπου)	75
Ἀθλητικὸς Ὀμιλὸς «Ὁ Ἀριστογείτων» (Τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι)	79
Τὰ νέα δεντράκια..... (Φιλανθρωπία — Νομικὰ Πρόσωπα Δημόσιου Δικαίου)	83
Ἕνας πρεσβευτὴς ἐπιδίδει τὰ διαπιστευτήριά του (Διεθνεῖς σχέσεις)	86
Ὁ θεὸς φτάνει ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ (Φόροι, δασμοί, τέλη κτλ.)	92
Ὁδηγίες γιὰ τοὺς δασκάλους (Ἐλευθερία τῆς διδασκαλίας)	98

Μέσα σὲ παρενθέσεις ἀναφέρονται τὰ ἀντίστοιχα κεφάλαια τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος.

